

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Elocvtione. Liber Septimvs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

quod infelicissima matera ultra solita
charitatis exagrabat affectus, amabam mari-
te periturum. Infames quantumlibet hanc
impatientiam, ego mihi videor defuisse, ces-
sasse, multum de lætitiâ, multum perdidisse
de gaudijs. Nemo unquam filium nimis a-
mauit. Excuso tibi, inquit, iuuenis innocen-
tissime, quod supremis tuis nondum præ-
stitisti misera comitatum. Viuere quidem te
defuncto continuo non debui, sed mori ma-
rito tacente non potui. Rumpam tadium

lucis inuisæ, sed prius lienerit coram ciuita-
te manibus tuis iusta persolvere, cum dam-
nato supra callidissimum silentium parri-
da, nihil te dixisse constiterit. Ignosce quod
ad iudicium istud orbata duravi. Timui, ne
si ad exitum impatientia, si præcipiti pie-
tate properassem, faceret alium
parricida de mea morte
rumorem.

(?)

Finis libri Sexti.

DE
ELOCUTIONE
LIBER SEPTIMVS.

De Elocutione.

CAPVT PRIMVM.

In minutijs
elocutionis
anodandis
scrupulosi-
me immora-
ri. puerilis
est ingenij.

VAE ad elocutionis virtutes
attinent, sunt à nobis in prima
eloquentiæ parte diffusius ex-
posita. Sed tamen, quoniam
semel ad præceptiones deflu-
xiimus, nonnulla de huius ip-
sius virtutis Rhetoricæ cultura,
saniorum Rhetorum placita trademus.
Sunt enim in hac parte (vt liberè fatear)
infinita, vel etiam aliquot veterum
Rhetorum ineptiæ, qui cum ad
sublimes illas eloquentiæ vires
asurgere non possent, toti in
literulis, syllabifque aucupandis,
& in tornanda periodo hæserunt.
Quæ res, & si in suo genere non
sunt negligendæ; Tamen eas
consecrari morosius, & præ istis
heroicos sensus parui facere,
hominis est intemperanter abutentis
otio, & literis. Ego enim sic
arbitror, eloquentiam ex sensibus,
& verbis, quasi ex animo, & corpore
constatam esse; Qui contemptis
grâvibus sententijs, omnes in verborum
structu-

ram curas, & cogitationes intendunt,
similes illis videntur, qui neglecto
spiritu *caelestis aura particula*,
solam eorum impensus curant.
Cavent enim vehementer, ne
collidantur literæ, ne hiatus incuriant
vocalium, ne asperos auribus sonos
contumaces syllabæ efficiant:
Dant singularem operam, vt
trahantur periodi, vt comptius
interstincta particulis cola, vt
oratorij pedes concinant, vt
post longos circuitus frequens sit
illud intercalare Episodium, *esse visentur*.

Interim præclaris sensibus exhausti,
ieiuni, macilenti, totas orationes
Græculorum nugis, & literarum
obseruationibus complent.
Hoc quidem misera vanitas est,
& ea opinor, quæ sanctorum
virorum scriptis castigatur
puerilis loquentia, inanis rerum,
plena ineptiarum.

Quamquam non hæc à me ita dici
velim, vt omnem verborum
ornatum, contemnendum
putem: Nam vt corporis honestam
curam

sam gerunt etiam sapientes, sic & in graui oratione culturam elocutionis esse volo; sed eam gradem, & cum maiestate decoram. Duo tantum reprehendo, primum, quod ista putidius a plerisque, magno caeterorum eloquentiae ornamentorum dispendio, eurentur: Deinde, quod ad sacras conciones, & serias orationes, in quibus pugnare oportet, non ludere, iuuenilius traducantur.

Quint. 1.9. Cauidum est omnino, ne oratio, quae ferri debet, ac fluere, dimetiendis pedibus, ac pendendis syllabis consenscat. Nam id tum miseri, tum in minimis occupati est. Neque enim, qui se totum in hac cura consumpsit, potioribus vacabit, si quidem relicto rerum pondere, ac nitore contempto, tessellus (vt ait Lucilius) struet, & vermiculare inter se lexes committer. Quamobrem, & cum de hac tota re scriptum sit a nonnullis, etiam abundantius, quam oratoria grauitas postulet, quae leuiores sunt omittam, aut certe perstringam. Quae vero melioris notae fuerint, a veteribus praesertim animaduersa, non praeteribo.

Elocutionis diuisio, & eius prima pars: elegantia.

CAPVT II.

Elocutionis omnium clarissima diuisio est, quae traditur a Cicerone quarto ad Herennium in Elegantiā, compositionem, & dignitatem. Elegantiā est, quae facit, vt vnumquodque pure, & aperte dici videatur. Haec distribuitur in latinitatem, & explanationem. Latinitas sermonem purum conseruat. Duos Grammaticorum scopulos, soloeisimum, & barbarissimum declinat, & honestam in omnibus confectatur orationis munditiem. Primum igitur, vt latine loquamur videndum est, sed & verba afferamus ea, quae nemo iure reprehenderit, & ea sic casibus, & temporibus, & genere, & numero conseruemus, vt ne quid perturbatum, ac discrepans, aut praeposterum sit. Haec ex Grammaticorum petuntur officina, in qua procedenda sunt accuratius puerorum ingenia, ne cruda adhuc studia in grauiora scierias propellant, & congrui sermonis imperiti praebant se deridendos. Diuus Bassilius legatum sibi a Valente Rethorem, Demosthenem

Cic. 4. do Orat.

Demosth. Valentis Legatus.

nomine, haud satis Δημοσθενικός in Grammaticos errores impingentem, castigauit vibano dicto. Δημοσθενής σχολικίζει.

Soxom. l. 16. c. 19.

Quo vero risu exceptum est apud Athenienses DATIDIS Melos? qui, vt vir Persa, & miles, minus ad Atticas factus elegantias, Graece loqui conatus, dixit ἦδε μοι καὶ χαίρομαι. Erat hoc hospiti, & duci militiae condonandum. Sed minus tolerandi sunt, qui cum istis vitijs laborent, profitentur tamen elegantias, & in alios, si quid forte circubarint sunt impensè dicaces. Nec infacere lussit Aufonius in eiusmodi farinae Rethorem, qui scilicet actiua voce Reminisco.

Suid. in voce Δάτις Aristoph. in pace.

Reminisco Rufus dixit in versu suo.

Cor ergo versu, imo Rufus non habet.

Hilarius Cisterensis Legatus eodoniensis Eius oratio.

Haud dissimilis quispiam legatus, qui ad Alexandrum tertium missus, contra S. Thomam Cantuariensem Archiepiscopum, sparsurus querimonias, illud identidem in oratione vsurpauit oportuebat. Ex quo grauissimo cœtui risum propinauit non mediocrem.

Pater (inquit) & Domine, inter est beatitudinis vestrae, quid perperam actum est in perniciem vniuersitatis, ad pacis, & debita concordiae statum citius reuocare, ne nimis huiusmodi immoderata praesumptio multorum stragem, & Catholicæ Ecclesiae scissuram possit procreare. Id parum attendit Dominus Canturiensis, dum relicto maturiori consilio, se solum consuluit, vt sic sibi, & suis, Regi, & regno, populo, & clero grauiores labores procrearet, & angustias, & centè virum tantæ auctoritatis non decuit, nec oportuit, nec aliquando oportuebat. Addit, qui scripsit historiam. Ita grammatizabat Hilarius Cicestrensis dicens oportuebat in super suis. si ja, exant, non oportuebat sibi, in tabulis praebens consensum. Hic vnus ex cœtu prorumpens in vocem Male, inquit, tandem venisti portum.

Baron. ad Chri 1164. Sec. 34.

Alter pars elegantiae est explanatio, quae reddit apertam, & dilucidam orationem. Ea comparatur duabus rebus vsitatis verbis, & proprijs. Vtitata sunt ea, quae versantur in sermone, & consuetudine quotidiana. Propria quae eius rei verba sunt, aut esse possunt de qua loquemur. Haec virtus elocutionis fundamentum est, qua qui non fuerit imbutus frustra nititur ad superiora. Quantus est enim error eorum, qui nihil proprijs verbis effertes, in omnibus translationum confectantur deli-

Cic. 4. ad t Heren.

Quint. l. 2.
c. 8.
De verbis
oratoriis.
vide Cic. 3.
de Orat.
sect. 150.

delicias, quod plerunque faciunt, vt humilitatem verborum vitent, vt ille, qui in Actione Ibericas herbas se solo nequicquam intelligente dicebat, nisi irideas hanc vanitatem Cassius Scuerus, sparium cum dicere vellet indicasset. Solent hic in delectu verborum Rhetores nonnulla tradere de factis, protrahitis, substractis, commutatis, sonantibus, exilibus, sordidis, grandibus, vastis, quæ pluribus prosequi superucaneum esse arbitror. Nam puri, dilucidi que sermonis ratio, in linguis præsertim antiquis, tota ex veterum scriptorum imitatione, & magistro vsu dicendi petenda est. Ac demum bona verba habenda sunt, quibus locupletissimi quique dictionis authores, & magistri vsi sunt, quibus nisi fueris contentus, frustra sonantes literulas, & syllabas aucupabere.

De compositione, secunda parte elocutionis.

CAPVT III.

Compositio est structura partium orationis (vt definit Halicarnasseus) λέσις παρ' ἄλλα τῶν τῷ λόγῳ μορίων, ἃ δὴ καὶ σοιχεῖά τινες λέξεως χαλοῦσι. Eius officium est, verba inter se connectere, vt ne quid asperum, aut yastum, ne quid obscuratum negligentius, ne quid expressum putidius. Deinde singula inter se concisa colis distinguere, mox etiã numerofo periodorum ambitu vincire. Eius vis moderata, maximè verò in orationibus plurimum obtinet suauitatis, & vt ait citatus author, ἀφροδίτῳ ᾧ λόγῳ περιτίθησι. Atque vt artifices, qui versicolore ornatu vestimenta distinguunt (Græci ποικίλεις Latini Phrygiones, & plumarios appellant) plurimum rei vestitiaræ decoris addiderunt: Sic, qui eleganti verborū textura conficiunt orationem, exornatiuum illud genus, quod totum penè in delectatione situm est, magna voluptate perfuderunt. Verba quantumuis lecta sint, & nobilia, plurimum suauitatis, & ornamentorum amittunt, nisi aliqua structuræ ratio, & concinnitas accedat. Res enim perinde se habet, atque in mentis sensibus, quantumuis illi generosi fuerint, emarcescunt, nisi orationis perspicuitate, copia, felicitate promantur: sic lepor

Compositio-
ni s artifices
comparan-
tur cum
Phrygiis.

ille verborum, sine structuræ lenocinio deflorescit.

Hoc Dionysius Homericorum versuum exemplo declarat, qui cum verbis consentit humilibus, tamen ex iunctura concinnitate plurimum iucunditatis hauserunt, sunt autem illi.

Τὼ δ' αὖτ' ἐκκλήσις Ὀδυσσεὺς καὶ Διὸς ὑφ' ἑσθ,

Εὐτόνοιο ἄρισον ἄμ' ἠοὶ κειμένῳ πύρ,

Ἐκπεμψαν τε νομῆας ἄμ' ἀρρομένους σίεσι.

Τηλέμαχον δ' περίσσηνον κύνες ὑλακόμοροι,

Οὐδ' ὑλαον προσιόντω, νόησε δ' Διὸς Ὀδυσσεὺς

Σάροντας τε κύνας, ὑπὸ δ' κτύπεσ' ἠλθε ποδοῖρι.

& cætera, quæ, vt ait ille, διὰ τ' εὐτελεσιῶτων καὶ ταπεινοτάτων ὀνομάτων ἀπέκλειται.

& cætera, quæ, vt ait ille, διὰ τ' εὐτελεσιῶτων, καὶ ταπεινοτάτων ὀνομάτων πέπλεκται.

Sed totam ex iunctura gratiam mutuantur. Hæc si latine reddantur, non possunt suos numeros retinere, cum iisdem comparari possunt, quæ in Moreto incerti authoris leguntur.

Membra leuat sensim vili demissa grabato,
Sollicitaque manu tenebras explorat inertes,
Vestigatque focum: la sum, quem denique sensit.

Paruulus exusto remanebat stipite fumus,
Et cinis obdūcta celabat lumina pruna:

Admonet his pronam summissa fronte lucernam.

Et producit acu supas humore caventes
Excitat, & crebris languentem statibus ignem.

Deinde.

Inde abis, assistit que mola, paruaque tabella,

Quam fixam paries illos seruabis in vsu,
Lumina fida locat. Geminis tunc veste laceratos

Liberat, & cinctus villosa tegmine Capra
Pernertis cauda silices, gremiumque molatum.

Admonet inde manus operi, partemque utramque:

LANA

Laua ministerio, dextra est intentæ labori.
 Hæc rotat assiduis gyris, & concitat orbem
 Trita Ceres silicium rapido decurrit ab icu,
 Interdum fessa succedit laua labori.
 Alternatque vices: modo rustica carmina can-
 tat,
 Agrestique suum solatur voce laborem.

Et quæ toto illo poemate continentur Ho-
 mericis ab Halicarnasseo allatis non dissimi-
 lia.

Hæc igitur, inquit, cum de humili materia,
 & per se humilia sint, ex decore numerorum
 mirificas habent venter. Neque verò id, tan-
 tum in versibus contingit, sed in soluta ora-
 tione, exemplum citat ex Herodoto.

Γύνη αὐ γὰρ σε δοκῶ πείθεσθαι μοι λέ-
 γοντι τὰ περὶ τῆ ἰδίας τῆ γυναικὸς ὅτι γὰρ
 ἀνταρχάνει ἀνθρώποις ὄντα ἀπιστότερα ἐφ-
 θαλμῶν. ποίειν ὅπως ἐκέλευε θεῶν γυμ-
 νήν. ὁ δὲ μέγα ἀναβοήσας ἔειπεν. Δέσποτα
 πῶς λέγεις λόγον οὐχ' ὕψιστον. κελύων με δέ-
 σποταν τὴν ἑμὴν θεῶν ἀδελφὴν γυμνὴν, ἀμα δὲ χι-
 τῶνι ἐκδοσμένῳ στυγερῶς ἔλα χετὴν ἀδελφῆν.
 Hæc, & similia, quæ ex Cicerone infusa pos-
 sunt afferri, si dissoluas, μικροκομψα, ἀγενή,
 μαλθηκὰ, faciās necesse est. Porro tota stru-
 cturæ ratio continetur in periodis, de quibus
 dicendum est.

De præstantia numerosa orationis, & eius
 ὄντη.

CAPVT IV.

Magni illius Augustini vox est, mundum
 Dei canticum esse, & rectè quidem
 dixit, is enim est omnium musicorum,
 sine controuersia princeps, cuius nutu
 numerosissimus vniuersi concentus, per-
 petuas concordia seruat leges. Atque
 vt omnia certo quodam pondere, ac men-
 sura condidit, sic illa videntur ab ipsis cuna-
 bulis instillatam retinere numerorum sua-
 uitatem. Quid mirum igitur, si animus
 aurium nuntio naturalem quandam in se
 retinet omnium vocum mensuram? Homo
 profectò animal est natura musicum, & mu-
 sicæ vis per aurium sensus, quasi per animæ
 vestibula, si quando potentius illapsa est,
 sum delicato titillationis lenocinio mentem

Musica
 laus.

furripit, & miti quodam dominatu vendicat.
 Agrestes ipsi belluarum sensus, hac dulcedine
 mulcentur, & Ionis quidem Aquila apud
 Pindarum, vbi Apollinis iyræ audiuit, præ-
 darum, & fulminis oblita, iam conuientibus
 oculis mergitur in soporem. Tum fulmen ip-
 sum hac illecebra delinitum confidente pau-
 latim flammæ ardore languescit.

Quod si omnia, vel numerosa sunt, vel ip-
 sis numeris delectantur, non oportuit oratio-
 nem, egregium quoddam opus hominis, in
 quo pulcherrimæ mentis cælata est effigies,
 numerorum legibus esse destitutam. Quam-
 obrem, primum quidem nata sunt poetarum
 ingenia, quorum ars exquisito quodam
 flore dicendi luxurians mirifica suauitate e-
 loquentiam, vitamque perfudit. Ipsi
 deinde oratores, cum poetarum viderent
 artes florere laudibus, certos cursus,
 conclusionesque verborum inuenerunt, quibus
 illigata non modo ferretur contentius,
 sed etiam blandius se insinuaret oratio. Ita-
 que cum plerique veterum in fracta, vt sapi-
 us, atque amputata loquerentur, claudicarent,
 insisterent, & quasi inter saxa fractis, & relu-
 ctantibus aquis obstreperant, emerfit deinde
 illa scitissimè tornata circumscriptio, cuius
 primi auctores fuere Trasymachus, & Gor-
 gias, in quorum scriptis vidisses sublimia in-
 gredi, leuiter duci, acriter currere, delicata fluere,
 ad summum omnia ferri enucleata quædam
 ratione modulatiùs.

Ortus nu-
 merorum.

Hoc verò dicendi genus, vbi oppressis sua-
 uitate mentibus, per placere cœpit, vehemen-
 tius, non erubuit quidem fori subscilia, quan-
 quam in iusta pugna, vt in verborum dele-
 ctu tranquilliores, sic etiam in numeris seda-
 tiores esse oratores solent. Verum omnibus
 gloriosum, postea visum est, fluentem lar-
 gius orationis imperum vincite moderata
 lege numerorum, cum id præsertim eloquen-
 tiæ palæstram, & vltima quasi lineamenta
 conferat.

Qualis enim Vlysses apud Homerum Numerosa
 Palladis opera, alius, atque alius apparet. Mo-
 do enim paruus, rugosus, tordidus videba-
 tur.

Numerosa
 orationis
 præstantia
 illustratur
 e.g. i. s.
 multitudine.

πλωτὴν λευγαλέων ἐναλίγκιον ἢ τὸ γέρον.

TI.
 Mox cum eundem ipsum virgula tetigisset
 Minerva, augusta, & spectabili specie, hya-
 cintoque capillo cernebatur.

ND

Mé-

Μείζονα τ' εἰσοῦσθαι καὶ πείσασθαι δῆκεν
ἰδέσθαι

Κα-δδὲ κάρηθ

Οὐλας ἦκε κόμας ὑακωνδινῶ ἀνθε.
ὁμοίας.

Haud dissimili ratione, sine numeris quasi
pennis, & centomibus hispida videtur oratio:
mox eorum decore temperata, laeta, florens,
illustris emicat.

Tantum in periodis ad exornatiuam praesertim orationem momenti sum est, ut quadrigae albae videantur, quibus Regina triumphat eloquentia. Has si omni ex parte sustuleris, Rhetoricam peditem, humilem, & abiectam facias necesse est. Neque vero cum periodon laudo, grandes illas ubique verborum circumscriptiones probari velim, cum etiam contractiores multum habeant venustatis. Exempla affert Halicarnassensis ex Platone, Demosthene, & AEschine.

P L A T O.

Πλάτωνα
ἐν ἐπιταφίῳ
λόγῳ

Ἐργων γὰρ εὐπραχθέντων λόγῳ χαλῶς
ρήθνεντι, μνήμη, καὶ κόσμος γίνεται τοῖς πρά-
ξι παρὰ τ' ἀκυσάντων. Quae licet brevis
sit, habet tamen additamenta, ad explendum
numerus.

DEMOSTHENES.

Ὁ γὰρ οἷς ἀν ἐγὼ ληθεύειν ταῦτα
πράττων καὶ κατακνευζόμενον, οὐτὸς
ἔμοι πολέμει, καὶν μήπω βλάβη, μηδὲ το-
ξείη.

A E S C H I N E S.

Ἐπὶ σωτῶν χαλεῖς, ἐπὶ τοῖς νόμοις χα-
λεῖς, ἐπὶ τῆν δημοκρατίαν χαλεῖς.

Hæc, inquit, quamvis contorta, & rotunda, numerosæ suavitatis verbis augentur, quæ si dissolvas, florem gratiæ sustuleris.

De Nomine, & definitione
Periodi.

C A P V T V.

Periodus dicta est metaphora ducta à cursu circula, quem cursores obibant in stadio. Definitur à Demetrio Phalereo.

Σύνθεσις περιηγημένη, & σύστημα ἐκ κώλων ἢ κομμῶτων εὐκαταστροφῶν, πρὸς τὴν δianoian τὴν ὑποκειμένην ἀποηρισμένῃ.

Demetrius Phaler. de eloc. Arist. Rhetoric.

Ab Aristotele tertio Rhetorico. um λέξις ἀρχὴν ἔχουσα καὶ τελευτῆν. Plenus, & clarus à Cornificio describitur. Densa, & continens frequentatio verborum, cum absolute sententiarum. Cicero modo ambitum, modo comprehensionem verborum, alias complexionem, nonnunquam circumuersionem, orbem, clausulam, continuationem nominat. Ex quibus satis apparet, quid sit periodus. Talis autem videtur iust, in oratione pro Caccinna. [Si quantum in agro, locisque desertis audacia potest, tantum in foro, atque in iudicijs impudentia valeret. Non minus in causa cederet Aulus Caccinna, Sexti Eburni impudentiæ, quantum in vi facienda cessit audaciæ.] Hæc 4. Colis factis aperte distinguitur.

Cauendum est porro vehementer, ne iustæ periodis explenda gratia, quo melius cadat, aut voluatur oratio, inania quadam verba inculcemus, quasi complementa numerorum. Nihil frigidius est, puerilius, & a vera, germanaque eloquentia magis alienum, quam

Quid sit cauendum in p. rido.

ubi materia non patitur, sed res est pressæ, & rotundæ (qualia multa in tertia dicendi figura occurrunt) effrenda, periodorum tractu inane distendere orationem. Præterea notandum aliam esse vinctam, aliam solutam orationem. Vincta proprie dicitur, quæ periodis decurrit, soluta, quæ licet suos pedes, & numeros habeat, non est tamen his circumscriptionibus certa lege recurrentibus illigata. Talis est Herodoti ut plurimum locutio. Talia etiam in Demosthene, & Cicero multa occurrunt. Talis est, in quibus non est periodorum ratio requirenda.

Aristoteles fufam elocutionem comparat cum Dithyramborum Anaboli, quæ sunt longæ sermonis excursions, stata lege minime

Arist. l. 3. Rhet. c. 9.

recurrentes. Verlam verd, quæ dicitur periodus, cum strophis, & antistrophis Lyricorum.

De diuisione Periodi.

Pneumate, Clauis, Chiasmo, &c.

CAPVT VI.

Periodorum variae traduntur à Rhetoribus diuisiones, quarum aliae ad sensum verbum, aliae ad structuram pertinent. Ego, vt omnem ambiguitatem submoueam, grauioribus primùm diuisiones afferam, minutias deinde suo loco discutiam.

Primum, vna est, quæ ab Hermogene appellatur πνεύμα, spiritus, & definitur σύνθεσις λόγου διάνοιαν ἀπαρτίζον ἐν κύλοις, καὶ κόμμασι μετὰ ἄλλων πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς πνεύματος κατὰ τὴν φωνὴν τῆς λέξεως. Structura orationis, quæ sensum membri, incisiſque definitum, ad oratoris spiritum, & vocem accommodat. Talis dicitur iuxta periodus.

Alia dicitur Clauis, ἢ κλείς ἵσοπον τινὰ, ἢ ἀληθινὴ περίοδος τῶ ὅλῳ ἐπιχειρήματι ἀναγκαστικὴ σύνθεσις. Decursus totius argumenti breuiter comprehensus, Et hæc tam communis est Rhetorum, quàm dialecticorum. Appellatur autem clauis, quod vt clauis ostium, sic expeditè referat vim argumenti.

Aliae nomen habent à diuersis figuris, quibus contextuntur, inter quas nobilis est χιαζομένη.

Est autem periodus χιαζομένη, cum in quadrimembri circuitu, vtriusque propositionibus ambæ redditiones respondent, & contra, vt apud Demosthenem Olynth. 2.

Ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος ὅσω πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποιήκε τὴν αὐτῷ, τοσούτω δαυματοτέρος παρὰ πᾶσιν νομίζεται. Ὑμεῖς δὲ, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσω χεῖρον ἢ προσήκε κέρρηδε τοῖς πράγμασι, τοσούτω πλείονα ἀσχύνω ἀφληκατε; Etenim Philippus, quo plura supra suam ipsius dignitatem fecit, eo plus habet apud omnes admirationis. Vos autem, viri Athenienses, quò peius, quam par erat, rebus vbi estis, eò maiori dedecore afficiimini.

Dicitur autem χιαζομένη, quasi decussata à χ litera, quæ crucis in modum interfecantibus seipsas duabus obliquis lineis figuratur. Vnde & χιαζομένη figura, quando quatuor propositis, tertium secundo respondet, & conuenit quantum primo.

Chiasmus.

Alia ἰσοκέλης & ἰσόπλευρος, hoc est, quadrata, quatuor membris æqualibus constans.

Alia rotunda στρογγύλιας ἀπὸ διεστρευσμένη, rotundè, & concinnè, quasi torno facta, vt loquitur Plutarch. de auditione. Itaque nomen potius est omnium elegantium periodorum generale, quàm speciale.

Alia ὀπτημητικὴ, siue increpatoria dicitur, breuis, & expedita, vt Φίλιππος ἀν' εὐζωίας τοῖς θεοῖς, ταῦτα ὑμῶν τίνες ἐνθάδε ποιεῖσιν, Philippus quidem à Dijs postularet, ea ipsa, quæ vestrum plerique faciunt.

Demost. Olynth. 2.

Alia γνωμικὴ, sententiosa, vt εὐπράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τῆ κακῶς φροσῆν τοῖς ἀνόητοις γίνεται. Prosperis rebus vt supra meritum, stultis occasio est malè sentiendi.

Alia ἀποφαντικὴ, enuntiatiua, quæ fit per rectos casus, vt ἀλλ' ὁ τὴν εὐβοίαν ἐν αἴνος σφετερίζομαι.

Alia per interrogationem, vt τις γὰρ ὁ τὴν εὐβοίαν σφετερίζομενος; τίς ὁ κατὰ λαμβάνων Ὄρεον, Quis Eubœæ sibi vendicat? quis cepit Oreum?

Alia ἐλεγκτικὴ, redargutoria, vt si dicas, num hic ipse est, qui Eubœam sibi vendicauit, qui cepit Oreum.

Afferit & δεικτικὰς, & ἀρνητικὰς, & ἀπογορευτικὰς, demonstratiuas, negatorias, prohibitiuas. Sed Græculæ sunt istæ diuisionum minutie, nunc ad cæteras partitiones veniamus, quæ ex periodi partibus, & membris colliguntur.

De partibus Periodi.

CAPVT VII.

Dvæ sunt periodi partes, Colon, siue membrum, siue intermissio, & Comma, quod intercisio pariter, & articulus nominatur.

N n 2

Mem.

Quid pneuma periodum.

Quid Clauis.

Quid spiritus clauis.

Quid ex
peris.

Membrum est oratio sensus perfecti, sed suspensi, & toto corpore periodi abrupta: vel res breuiter absoluta, sine totius sententiæ demonstratione. Hoc Demetrius cum manu comparat, quæ ita pendet à corpore, ut in se cumulatam habeat naturæ suæ perfectionem. Id si longius fuerit *χολοτεννίς* appellatur, ut auctor est Hermogenes.

Est igitur colon, *Antequam P. C. dicam ea, quæ hoc tempore dicenda arbitror.* Vides sensum suspensum: Assume reliquam partem, & confice periodum. *Exponam vobis breuiter consilium professionis, & euerfionis meæ.*

Articulus, siue comma dicitur, cum singula verbis interuallis distinguuntur: cæsa oratione hoc modo: *acrimonia, voce, vultu, aduersarios pererruisti.* Est igitur comma pars colæ, siue membri, vno, vel pluribus verbis constans.

Hinc multiplex periodus secundum varia interualla distinguitur; alia oratoria, alia historica, alia simplex, alia composita, alia magna, alia parua, alia mediocris, alia etiam perigraphicè appellatur.

Oratoria amplior est, & fufior, quæ vtuntur Oratores.

Historica strictior, ad vsum historicorum.

Simplex, quæ vnico longiori membro constat. Tale est exordium pro Cluentio; Animaduerti omnem accusatoris orationem in duas diuisam esse partes.

Composita, quæ fit ex nexu plurium membrorum, vt superior; [Antequam, Patres conscripti, &c. J

Magna, quæ maioribus colis, aut pluribus, quam quatuor constat.

Parua, quæ paucioribus, quam quatuor.

Mediocris, quæ quatuor intermissionum ambitu definitur.

De pedibus Periodi.

Ex Halicarnassensi.

CAPVT VIII.

Dionysius Halicarnassensis, Rhetor quidem præstantissimus, in libro de compositione nominum pedes oratorios sic enumerat, & probat.

Primus est Spondeus aptus, & grauis.

Iambus non omninò est ignauus, sed aptus humili, & attemperato sermone.

Trocheus mollior est, & humilior.

Pyrrichius est tenuis, & planè demissus.

Tibrachus nihil habet venustatis, & grauitatis.

Molossus ex tribus longis, vt *errores*, planè grauis est.

Amphibrachus ex duabus breuibus, & media longa, vt *amare*, non est adèò heroicus.

Anapaestus grauis, & aptus ad seria, atque affectus exprimendos.

Dactylus optimus est, & heroicus, aptusq; rebus amplioribus.

Creticus, siue amphimacer ex duabus longis, & media breui, vt *castitas*, non est repudiandus.

Melior tamen Bacchius ex duabus longis, & vltima breui, vt *laudare*.

Hyperbachus ex prima breui, & duabus longis, vt *haberem*.

Dochimus quoq; pes est insignis, ex quinque syllabis, prima breui, duabus longis, breui, & longa, vt *amicos tenes*.

Dichoreus ex duobus trochæis, vt *sempiternus*, volubilis, & aptus maximè in clausulis.

Item Pæon primus, ex prima longa, & tribus breuibus, vt *conterere*. Pæon secundus, ex tribus breuibus, & vltima longa, vt *temeritas*.

Et hi frequentiores sunt apud Oratores.

De numero, & Mixtura pedum.

Ex Cicrone.

CAPVT IX.

NON est hic meum consilium varias de numeris, & pedibus arcessere sententias, & in ista labyrinthi perplexitate sine fructu ludere iuueniliùs.

Equidem existimo totam illam tractationem à M. Tullio tanto iudicij pondere, & sententiarum nitore descriptam, vt qui in hoc opere videatur laborasse contentius, cætorum scriptorum vel studia restinexit, vel ingenia sua claritate presserit. Quamobrem, ne gestum coram Roscio agere in scena videamur, faciam quod mei est instituti. Primum, quid præcipiat exponam: deinde quid de to-

de rota numerorum præceptione sentiam, paucis indicabo. Sic igitur ille.

Cicero in
Oratore.

Fluit omnino numerus à primo, tū incitatus breuitate pedum, tum proceritate tardius cursum contentiones magis requirunt: expositiones rerum, tarditatem. Insuper autem ambitus modis pluribus, è quibus vnum est secuta Asia maxime, qui dichoreus vocatur, cum duo extremi chorei sunt, id est, è singulis longis, & breuibus. Explanandum est, quòd ab alijs idem pedes alijs nominantur vocabulis Dichoreus non est ille quidem sua sponte vitiosus in clausulis, sed in orationis numero nihil est tam vitiosum, quam si semper est idem. Cadit autem per se ille ipse præclarè, quòd etiam fatietas formidanda est magis. Me stante C. Carbo, C. F. Tribunus plebis in concione dixit his verbis, O Marce Druse. Hæc quidem, duo binis pedibus incisim, dein membratim: Tu dicere solebas, facram esse Rempublicam. Hæc item membra temis post ambitus, Quicumque eam violauissent, ab omnibus esse ei pœnas persolutas. Dichoreus, nihil enim ad rem extrema illa longa sit an breuis: Deinde, Patris dictum sapiens temeritas filij comprobauit. Hoc dichoreo tantus clamor concionis excitatus est, vt admirabile esset. Quæro, nonne id numerus effecerit: Verborum ordinem immuta, fac sic. Comprobauit filij temeritas: iam nihil erit, etsi temeritas ex tribus breuibus, & longa est: quem Aristoteles vt optimum probat, a quo dissentio. At eadem verba, eadem sententia, animo istuc satis est, auribus non satis, sed id crebrius fieri non oportet. Primum enim numerus agnoscitur, deinde fatiat, postea cognita facilitate contemnitur. Sed sunt clausulae plures, quæ numerosæ, & iucundè cadant. Nam & Criticus, qui est è longa, & breui, & longa, & eius æqualis pæana, qui spatio par est, syllaba longior, quam commodissime putatur in solutam orationem illigari, cum sit duplex, nam aut è longa, & tribus breuibus, qui numerus in primo viget, iacet in extremo; aut è totidem breuibus, & longa, in quem optimè cadere censent veteres: ego non planè reiicio, sed alios antepono. Ne spondæus quidem funditus est repudiandus, etsi, quòd è longis duabus, hebetior videtur, & tardior, habet tamen stabilem quandam, & non expertem dignitatis gradum; in incisionibus verò multò magis, & in membris; paucitatem enim pedum gra-

uitatis suæ tarditate compensat. Sed hoc cum in clausulis pedes nomino, non loquor de vno pede extremo: adiungo (quod minimum sit) proximum superiorem, saepe etiam tertium. Ne Iambus quidem, qui est è breui, & longa, aut par choreo, qui habet tres breues, sed spatio par, non syllabis, aut etiam dactylus, qui est è longa, & duabus breuibus, si est proximus à postremo, parum volubiliter peruenit ad extremum, si est extremus choreus, aut spondæus: nunquam enim interest, vter sit eorum in pede extremo, sed idem hi tres male concludunt, si quis eorum in extremo locatus est, nisi cum pro cretico postremus est dactylus, nihil enim interest, dactylus sit extremus, aut creticus: quia postrema syllaba breuis an longa sit, ne in versu quidem refert. Quare etiam pæana qui dixit aptiorem, in quo esset longa postrema, vidit parum: quoniam nihil ad rem est, postrema quam longa sit. Iam pæana, quòd plures habeat syllabas, quam tres, numerus à quibusdam, non pes habetur. Est quidem, vt inter omnes constat antiquos, Aristotelem, Theophrastum, Theodectem, Ephorum, vnus aptissimus orationi, vel orienti, vel mediæ, putant illi etiam cadenti: quo loco mihi videtur aprior Creticus. Dochimus autem è quinque syllabis, breui, duabus longis, breui, longa, vt est hoc [amicos tenes] quouis loco aptus est, dum semel ponatur: iteratus, aut cõtinuatus numerum apertum, & nimis insignem facit. Duo enim, aut tres sunt ferè extremi seruandi, & notandi pedes, si modò nõ breuiora, & præcisa erunt superiora, quos aut choreos, aut heroos, aut alternos esse oportebit, aut in pæana illo posteriore, quem Aristoteles probat, aut ei pari cretico. Horum vicissitudines efficient, vt neque ij fatientur, qui audiunt, fastidio similitudinis, nec nos id quod facimus, opera dedita facere videamur.]

Hæc Cicero: ex qua oratione fluctibus cincinnis diffusa laxius ferè istud colligas, probari ab eo dichoræum, sed cum temperamento ad vitandam fatietatem, creticum orationi cadenti aptissimum; pæana vtrumque in principio, & medio, spondæum, choræum, tribrachyn, dactylum, quem aut parum volubiliter iungi cum choreo, aut spondæo extremum locum tenente; quare si isti tres pedes cõcurrant, dactylus, qui instar cretici censetur in fine, in extremo erat collocandus: Ad summum dochimum omni loco congruum, sed malè affectari.

Neque verò hic erit alienū Strebei, & aliquot recentiorum, in Ciceronianum numerorum usum observationes, & exempla notare, quibus cōformari facilius imitatio possit. Cum igitur per iodus tota debeat à capite ita fluere, vt ad extremum veniens ipsa consistat, non modo ambitus clausula, sed etiam principia, atque media notanda sunt.

IN PRINCIPIIIS HIR
fermè probantur pedes.

Creticus.

Vt [Neminem vestrum ignorare arbitror a Iudices.]

Pæan

Vt [At beneficio sum vsus tuo. Leuia sunt hæc in hoc reo crimina.]

His adijce dichoreum, & bacchiū, & palimbacchium; vt non enim potest ea natura, quæ tantum facinus commiserit, hoc vno scelere esse contenta. Vehabatur in esse do tribunus plebis. At quanta merces Rhetori data est.

Dochimus.

Vt [Catenas habebat hospes tuus.]

Molossus.

Vt [Idem Verres, qui fuit semper.]

Anapaestus.

Vt [Patior, Iudices, & non molestè fero.]

IN MEDIO.

Amplissimus est vterque pæan, primus, & quartus. Nec solum dignitatem affert, & amplitudinem, sed etiam volubilitatem, atque celeritatem, quæ animi concitati affluente voluptate recreantur, vt, Vincat aliquando cupiditas, voluptasque rationem, dummodo illa in hoc genere præscriptio, moderatioque teneatur.

In hac oratione breui sex pæanas primos accipere possis: ex quibus incitator est cursus, atque magnificentior amplitudo. *It. m.* Fieri enim non potest, vt animus libidini deditus amore, desiderio, cupiditate, sæpe nimia copia, inopia etiam nonnunquam impeditus, hoc quicquid est, quod nos facimus, in dicendo, in modo agendo, verum etiam cogitando sustinere possit.

IN FINE.

Probantur Creticus, & Dichoreus.

Vt [Verrem non vt hominem, cum homine comparatis, ne qua tali viro mortuo fiat in

iuria; sed vt pacem cum bello, leges cum vi, forum, & iurisdictionem cum ferro, & armis, aduentum, & comitatum cum exercitu, & victoria conferatis.

Choreus, & Molossus.

Vt [Fateor me salutis omnium causa ad eam partem accessisse subleuandam, quæ maxime laboraret.]

Dochimus.

Vt [Quos amissimus ciues, eos Martis vis perculit, non ira victoria.]

Creticus duplex.

Vt [At quæ ipse cogitans sentio, in communionem tuorum temporum contuli.]

Aliquando Creticus triplex.

Vt [Facere enim probus adolescens periculose, quam perpeti turpiter maluit.]

Creticus & Dactylus.

Vt [Omnis oratio moribus consonet.]

Tribrachys cum Sponda.

Vt [Diu, multumque Brute, dubitavi.] Et [Maximus est fructus, iucunditasque sapientia.]

Choreus, & Dispondeus.

Vt [In monumentis maiorum suorum sis interfectus.]

Iambus, & Dispondeus.

Vt [Sed etiam gloriam per tales viros infugiendam.]

Tres Spondei.

Vt [Victorijs illustratæ sunt.

Quid de istis numerorum observationibus, & tota compositione sit sentiendum, & de cauendis vitijs.

CAPVT X.

Hæc igitur, si fuerint moderatè obseruata, lætioribus nonnunquam numeris exhilarant orationem. At contra, si putidius discutiantur, sermonis nitorem non mediocriter artis infelicitate corruptunt.

Atque vt Callimachus nimis affectatæ diligentia statuarius fertur in fausto expolitionis studio suorum operum decus inquinasse, dictus inde *νεμισέεστος*, quod artis violenta quadam tyrannide naturæ florem opprimeret; sic videas plerosque, qui dum syllabis aucupandis insistent morosius, ab illo currentis annis aluco, in transfuersa deterius abripi.

Etc.

Rhetorem morosius numeris studens sunt (ape usq. v. 140.)

Etenim, ne quis putet istas numerorum leges à certa quadam, & immutabili lege fluere, certè, qui de pedum bonitate scripserunt, dum omnia suarum aurium iudicio metiuntur, pugnantia nonnunquam inter se dicunt, ut in custodiendo numero, parum numerosè videantur concinere. Vitat Ephorus spondæum, & trochæum, quos tamen, ut generosos pedes passim alij permiscerent orationi.

Ab Aristotele dissentit nonnihil Cicero, à Cicero Quintilianus: sed quid mirum? cum ipsi, qui hæc accuratius sunt consecrati, suis præceptis non semper inhæserint.

Hieronymus in libro de scriptura sacra: ubi dicitur: 30 versus in orationibus suis.

Certe Hieronymus ex Isocratis aliquot orationibus triginta ferme versus collegit, quos Sophista in hac numerorum gloria triumphanti iuvenititer obtudit, atque is corrector importunus in eo ipso loco, quem reprehendit, senarium imprudens immitit. Ipsæ Cicero's orationes, si ad præscriptos sepe exigantur numeros, inveniuntur aliquando defectere, non quòd hæc ignoravit, sed quòd præ sententiarum gravitate maluerit aliquando contemere. Quamobrem & in grammatica ingenia versus aliquot inter orationes deprehenderunt, ut in Pisonem; *Proh Dy immortalis! quis hic illuxit dies!*

Et Luianæ historiæ initium ab Hexametro, à quibus non est vellicatum?

Facilius in opere præteritum, quamquam nemo melius collocare potuit.

Quomodo discendi numeri.

Quid igitur ad hanc numerorum rationem consequendam facere oportet? Primum quidem arbitror lectissimis auctoribus, maxime verò vni Tullio diuinius insistendum, ut eius stylo, quasi coloratus animus generoso sæctu impleatur, tum haud ita multum erit laborandum de numeris, quòd tamen accidit scribentibus, ut non de singulis literis cogitent, sed ipsæ vitro ad verborum textum veniant, sic ubi fuerit circumscripta mente sententia, confestim verba ea etiam numeri suavitatem, qua fuerint instillata concurrerent.

Vitiis, quæ obrepunt numeris.

Ne quis igitur imperiti in hac numerorum lege consecranda peccent deterius, rectè monet Cicero.

Cicero in oratione.

Sed inagnam exercitationem res flagitat: ne qui et eorum, qui hoc genus secuti non tenuerunt, simile faciamus, ne aut verba traijciamus apertè, quò melius aut cadat, aut voluatur oratio: qua traijctione verborum vitur Cætes Antipater, & nihilo tamè aptius explet concluditque sententias: aut inania quadam

verba inculcemus, quasi complementa numerorum. Quo vitio Asiatici maxime numero seruietes laborant.

Sunt etiam, qui illo vitio, quod ab Hegesia maxime fluxit, infringendis, concidendisque numeris, in quoddam genus abiectum incidant Siculorum simillimum. Tertium est, in quo fuerunt fratres illi Asiaticorum Rhetorum principes Hierocles, & Meneles, apud quos varietas non erat, quòd omnia ferè concluderentur in modo: que vitia qui fugerit, ut neque verbum ita traijciat, ut id de industria factum intelligatur, neque inferciens verba, quasi rimas expleat, nec minutos numeros sequens concidat, delumbetque sententias, nec sine vlla commutatione in codè semper versetur genere numerorum, is omnia ferè vitia vitauerit.

Quid in genere obseruandum in numeris.

In genere autem hæc erunt obseruanda, in dicendo nihil esse propositum, nisi aut ne immoderata, aut angusta, aut dissoluta, aut fluxa sit oratio. Itaque non sunt in ea tanquam tibicini percussio's modi, sed vniuersa comprehensio, & species orationis clausa, & terminata est, quod voluptate aurium iudicatur.

Cauendum ne oratio multis breuibus exillat, neve longiorum continuatione languescat, ne continetur in pedes, ex quibus efficiuntur triti, vulgatique versus, quod voluit Cicero, cum dixit:

Neque tamen hoc tanti laboris est quantum videtur: nec sunt Rhythmicorum omnia, ac Musicorum acerrima norma dirigenda: efficiendum est illud, modò ne fluat oratio, ne yageretur, ne insitat interius, nec excurrat longius, ut membris distinguatur, ut conuersiones habeat absolutas: neque semper vitendum est perpetuitate, & quasi conuersione verborum, sed sæpe carpenda membris minutiorebus oratio est, quæ tamen ipsa membra sunt numeris vincienda.

De vsu periodi.

CAPVT XL.

Operæpretium est, de vsu quoque periodorum monere discitentem, ne quis ob imperitiam putet orationem perpetuis numerosum adstringendam, numerosum esse quicquid.

Numeros & numerosum differunt.

quid dicitur, & concinnum nihil vetat, numeros ubique habere frigidum est. Nam numerosum est in structura dictionum; numerus autem est interuallorum longorum, & breuium uarietas: bene construere minus habet curam, interuallis distinguere, operosior est apparatus, qui non est ubique necessarius. Idcirco recte praescribit M. Tullius.

Genus autem hoc orationis, neque totum assumendum est ad causas forenses, neque omnino repudiandum: si enim semper utare, cum satietatem affert, tum quale sit, etiam ab imperitis agnoscitur. Detrahit praeterea actionis dolorem, aufert humanum sensum a foris, tollit funditus ueritatem, & fidem. Sed quoniam adhibenda nonnunquam est, primum uidentur est, quo loco, deinde quandiu retinenda sit, tum quot modis commutanda.

Adhibenda est igitur numerosa oratio, si aut laudandum est aliquid ornatius, ut nos in accusationis secundo, de Sicilia laude, aut in senatu de Consulatu meo, aut exponenda narratio, quae plus dignitatis desiderat, quam doloris, ut in quarto accusationis, de Ennensi Cerere, de Segestana Diana, de Syracusarum situ diximus.

Saepe etiam in amplificanda re, concessu omnium funditur numerosè, & volubiliter oratio. Id nos fortasse non perfecimus, conati quidem sapissime sumus, quod plurimis locis perorationes nostrae uoluisse nos, atque animo contendisse declarant.

Id autem tum ualeat, cum is qui audit, ab oratore iam obsessus est, ac tenetur. Non enim id agit, ut insidietur, & obseruet, sed iam fauet, processumque uult, dicendique vim admirans non inquit, quod reprehendat.

Hac autem forma retinenda non diu est, nec dico in peroratione, quam ipse includit, sed in orationis reliquis partibus: nam cum sis his locis usus, quibus ostendi licere, transferenda tota dictio est ad illa, quae nescio cur, cum Graeci κωματα & κάλα nominent, nos non recte incisa, & membra dicamus.

Hac Cicero, cuius uestigia relegens Quintilianus, addit quoque de suo multa.

Ubi cumque acriter erit, & instanter, pugnaciterque dicendum, membratim, caesimque dicemus. Nam hoc in oratione plurimum ualeat: adeoque rebus accommodanda compositio, ut asperis, asperos etiam numeros adhiberi oporteat, & cum dicente, & quae audien-

tem inhorrescere: Membratim plerumque narrabimus, ut ipsas periodos maioribus interuallis, & uelut laxioribus nodis resoluemus, exceptis, quae non dicendi gratia, sed ornandi narrantur, ut in Verrem Proserpinae captus. Haec enim leuis, & fluens contextus dect. Periodus apra proceris maiorum causarum, ubi sollicitudine, commendatione, miseratione res eget. Item communibus locis, & in omni amplificatione: sed poscitur tum austeritas, si accusetur: tum fusa, si laudes. Multum & in epilogis pollet. Totum autem adhibendum est quo sit amplius compositionis genus, cum iudex non solum rem tenet, sed etiam captus est oratione, & se credit actori, & uoluptate iam ducitur.

Historia non tam finitos numeros, quam orbem, contextumque desiderat. Namque omnia eius membra connexa sunt, quoniam lubrica est, ac fluit, ut homines, qui manibus inuicem apprehensis, gradum firmant, continent, & continentur. Demonstratiuum genus omne fusiores habet, liberioresque numeros. Iudiciale, & concionale, ut materia uarium est, sic etiam ipsa collatione uerborum.

De mensura periodi.

C A P V T XII.

Ambitiosus est plerumque nimis periodorum tractus, atque in ipso, quod moderatum esse oportet, & numerosum, modum omnem, numerumque excedit. quod ne contingat prudenti ratione prouidendum summi Rhetores decreuerunt.

Demetrius quidem Phalereus libro περιεμνησας eos irridet, qui eiusmodi periodos frequentes congerunt, quos ait capite, non secus ac ebrios male consistere, auditores uero, propter affectationem nauisare τῶν τε τὰς πικρὰς περιόδους λεγόντων, οὐδ' αἰ κεφαλαὶ διαίτης ἐσάντων, ὡς ἐπὶ τῶν ἀναμείνων. οἱ δ' ἀκούοντες νοστιῶσι διὰ τὸ ἀπίθανον. ναυτιῶσι

Ille autem delicatus orator hunc modum statuit, ex ambitibus autem ij, qui sunt minores, ex duobus membris constituuntur. Maximi uero ex quatuor. Qui quatuor membra excedunt, hi modum, atque mensuram periodi transeunt. Fiunt etiam quaedam circumscriptiones, quae tribus membris, quaedam, quae

υνο(quas simplices continuationes nominamus) continentur. Quando enim membrum longitudinem, & flexum in fine habuerit, tunc vnus membri ambitus efficitur, vt

α15 Η γαρ σαφής φράσις πολὺ φῶς παρέχει
ταῖς ἄκροῦν διανοίας ἔτι αὐτὴν multa
iunguntur membra, enitendum est, vt in-
col amplum, & dignitatis plenum cadat cir-
cumscriptione.

Vt verò periodus sit moderata, cautio adhibenda est, ne membris longius excurrentibus vitamur, aliò quia compositio immoderata, & ad intelligendum difficilis efficitur; Nam, neque ars poetica vltra hexametrum progressa est, nisi alicubi in paucis.

Atque vt redundantia orationem non decet, sic, neque exiguitas ob iciniam, & angustam nominum structuram, qualis hæc est, vita breuis, ars longa, præcepto occasio, quam ille κεκερμαλισμένῳ καὶ εὐκαταφρόνητον vocat.

Hæc fermè nobilis sophista, qui profectò, dum maiores periodos omnes, quatuor hexametris circumscribit, videtur mihi de vestigiis magnitudine, aut paruitate decernere, an tequam corpus nouerit. Primum concipienda est mente sententia, deinde illa periodus, vt vestis accedet. Itaque, cum quis orator versetur in illo tenui, & climato genere dicendi, nec habet amplam rerum congeriem, mollioribus fermè numeris explet sententias, at verò, cum in rebus exaggeratis adiunctorum obuersatur multitudo, sæpissimè extra istas delicatiorum Rhetorum ripas, vibratus orationis impetus efferuescet.

Rectè dixit Xenophon ἀφικόνιο οἱ ἔλληνες ἐπὶ τῆ τηλεβοῶν ποταμῷ. οὗτος ἦν μέγας βουκόλος δέ. Venereunt Græci ad Teleboam fluium, hic magnus quidem non erat, amœnus tamen. & peruertit gratiam periodi, qui ita extulit, erat quidem ille magnitudine multis inferior, at ceteros amœnitæ longè antecellebat.

Peruertit, inquam, quorsum? quia pygmæo grandiores cothurnos aptare voluit, quàm pedis mensura pateretur.

At verò, si mihi non Teleboas, sed Tigris, aut Ister extra ripas efferuescens sit describendus, qui se vasto quodam impetu restagnans efferat petulantius, qui agros antea alendis frugibus mites, nunc desolatos obruat, qui sudatos tot mensibus agricolarum labores proterat, qui segetes in culmum iam erectas,

& lato partu luxuriantes decutiat, qui boues hauriat cum suis laboribus, qui supra miserorum agrèstium mapalia feratur ellisus, & torrens, qui obstantes frustra moles, per nexus operum manans excindat, qui inscrupta etiam mortalium capita, & abreptos à complexu matrum paruulos communi ruina sepeliat, quis tunc me iubeat quatuor hexametris orationem circumscribere.

Prima igitur lex magnitudinis in periodo est circumscriptio sententiæ, & notionis, quæ est in mente; hæc si grauis est, & multarum rerum comitarum habet, longiores amatus tractus verborum; sin contra breuis, vel modica, vt in attenuato, & mediocri genere fieri solet, puerilis est ingenij diffusius extendere.

Deinde etiam in graui genere videndum est, ne longiores illæ periodi irrepant ex affectatione, sed necessitate quadam fluere videantur, ne multæ grandiores continuentur, ne elidant spiritum dicentis, ne ramentis, & quisquilijs, hoc est, minutis sensibus sint operta, & quasi bullatis nugis intumescant.

De artificio implendæ periodi.

CAPVT XIII.

Amplificandæ igitur periodi artificium plurimum confert ad eloquentiam, de quo hic pauca subiungam. Amplificatur autem periodus quinque modis.

Primò per definitionem.

Secundò per enumerationem.

Tertiò per interpretationem.

Quartò per congeriem, siue incrementum.

Quintò per adiuncta, siue per circumstantias.

I. Per definitionem: vt pro Milone Cicero cum posset dicere vidimus curiam incendi. Verbum illud definit, & ita amplificat. Vidimus templum Sanctitatis, amplitudinis, mentis consilij, publici caput vrbis, aram fortiorum, portum omnium gentium, sedem ab vniuerso populo Romano concessam vni ordini, inflammari, excindi, funestari.

II. Per enumerationem partium. Vt cum esset satis dicere, omnes lugent Clodium, tamen partibus ita enumeratis exornat. Publij Clodij mortem æquo animo nemo ferre potest. Luget Senatus, moeret equester

ordo, tota ciuitas confecta senio est, squalent municipia, afflictaur Coloniae, agri denique ipsi, tam beneficium, tam salutarem, tam mansuetum ciuem desiderant. Hæc dilatandi ratio pulcherrima est, & præstantissima, cum totum in partes diducimus.

III. Per interpretationem. Ex verbo protrahitur oratio, cum, quod semel in verbo dictum, idem alijs verbis eiusdem significationis repetitur: Sed magnus esse deherditiõis delectus: vt, An verò, iudices, vos soli ignoratis: vos hospites in hac vrbe versamini, vestrae peregrinantur aures, neque in hoc peruagato sermone ciuitatis versantur. Cicero 2. Philippic. Tu ingredi illam domum ausus es, tu illud sanctissimum limen intrare: tu illarum ædium Dijs penatibus os illud importunissimum ostendere? Huius generis apud Cicronem innumerabilia pene sunt exempla, & plura, quàm apud Demosthenem.

IV. Per incrementum, siue congeriem, vt abiji, excessit, euasit, erupit: & ita multa synonyma à Cicrone congeruntur, quæ nihil faciunt ad interpretationem, ad amplificationem multum.

V. Per adiuncta, quæ septem enumerantur. Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando.

Naturalia
vel fortunias.

Quis, significat personam, cuius adiuncta sunt, vel à natura, vel à fortuna. A natura, homini insunt animi, aut corporis bona, vel mala, animi bona sunt, virtutes, & sciëntiæ: mala, vitia, & ignorantia.

Ad eadem quoque pertinent omnes artes, & sciëntiæ, quibus quisque potest præditus esse, & quarum vsus, aut bonus est, aut malus, præterea vis naturalis, & ingenium, indoles, memoria, & alia. Affectus, ira, odium, lenitas, amor, cupiditas, lætitia, metus, spes, dolor, misericordia, elementia, & alij. Corporis bona sunt proceritas, forma, dignitas in viris, venustas in foeminis, velocitas, pulchritudo, vires, valetudo, robur, sexus, & cætera.

Corporis mala sunt, nimia paruitas, enormis proceritas, deformitas, infirmitas, tarditas, mutilatio, claudicatio.

Fortunæ bona, aut mala sunt, nomen, genus, propinqui, affines, liberi, amici, educatio, studium, opes, honores, potestas, magistratus, libertas, diuitiæ, nobilitas, mores, &c. ex quibus quæuis notatio duci potest.

Quid, rem notat, factam, dictam, cogitam, opus, quod fit, fiet, aut factum est.

Vbi, designat locum, in quo res est, fuit, erit, fit, fiet, aut facta est.

Habet locus varias species exprimendas, quas commemorat Cicero in Partitionibus oratorijs, vt, si sit sacer, profanus, publicus, priuatus, commodus, incommodus, angustus, amplus, apertus, clausus, inferior, superior, munitus, immunitus. Tempora sunt pacis, & belli, induciarum, anni quoque partes enumerat: hyemem, ver, æstatem, autumnum, menses, hebdomadas, dies festos, nefastos, noctem, diem, &c.

Auxilium complectitur, præsidia, vires, causas adiuuantes, corporis, & fortunæ bona, instrumenta animata, vt feruos, administratos, inanimata: vt sicam, gladium, hastam, tormenta. Quoties significat numerum quemcunque, aut iterationem rei factæ, aut faciendæ.

Cur, Causam maximè efficientem exprimit, aut finalem, aut facti, aut dicti: vt, quo consilio, cuius respectu, reipub. religionis, amicorum, rei priuatae, tyrannidis, Iucri, qua spe? quo meo? quo dolore? qua lætitia? &c.

Quomodo, indicat modum, quo res facta est, aut fit, aut faciendæ est, qui modus, aliquando designatur breuiter per aduerbia, per ablatiuos, per comparatiuos, per similitudines aliquando, latè, & copiose per alias circumstantias explicatur, vt, si mortis, aut pugnae modus referatur.

Quando, tempus refert, quo quidpiam fiet, aut factum est, in hoc genere sunt, tempora pacis, & belli, induciarum; anni partes, autumnus, hyems, ver, æstas, mensis, hebdomas, dies festus, nefastus, serenus, pluuus, nox, vespèr, mane, meridie.

Nunc illustre exemplum subijciam, quo artificium Ciceronis in eo deprehendas. Vis intrucri quid possit ista amplificatio, sige tibi hanc periodum. Quæ præcatus sum cum consulem L. Muranum renuntiaui, eadem precor, & vt vos cum populo Romano consentiatis. Age, perspice nunc, vt est immutata per adiuncta, congeriem, &c.

Quæ præcatus sum à Dijs immortalibus, iudices, more, insurtoque maiorum: illo die, quo auspiciato comitis centuriatis Lucium Muranum Consulem renuntiaui, vt ea res mihi, magistratuique meo, populo, plebique Romanæ, bene, atque feliciter eueiret, eadem.

dem precor ab isleem dijs immortalibus, ob eiusdem hominis, consultatum vna cum salute obtinendum. Et, vt vestrae mentes, atque sententiae, cum populi Romani voluntate, suffragijsque consentiant, eaque res vobis, populoque Romano pacem, tranquillitatem, otium, concordiamque adferat: Et ex eo licet videre, quae sit iusta periodi amplificatio, habenda enim est ratio perspicuitatis, nec multa sunt cum obscuritate promiscue agglutinanda, Cauendum quoque, ne dum amplificationis studio abducimur, periodus in nimiam magnitudinem exerceat, nisi forte sit distributio, aut enumeratio, & similes amplificationis figurae.

De defectu, & compositione nominum, ad venustandam periodum.

CAPVT XIV.

Cic. 3. de or. n. 169.

A Genunc, quoniam protrahenda periodi rationem habes, quaeramus venustandae modum, is autem est duplex, in defectu scilicet, & compositione verborum: legenda sunt, vt praecipit Cicero, consonantia, graua, lenia, nitida.

Consonantiora sunt superlatiua positiuus in graui praesertim genere dicendi: vt pro lege Manil. [Quamquam mihi frequens conspectus vester multo iucundissimus, hic autem locus ad agendum amplissimus est visus, Quiritites.

Item verbalia praestant plerumque, vt, *Dominatrix animi cupiditas*, consonantius est, quam si *dominam* dicas, *regnatorem Asia* grauius protulit Virgilius, quam *regem*.

Ad summum composita, vt grandiora sunt, sic vocaliora, pro Roscio Amer. [Parentum poenas a conseceleratissimis filijs repetunt. Sic, constuprate, permouere, excruciare, meliora sunt, quam stuprare, mouere, cruciare.

Grauiora sunt, quae maiorem vim, aut bonitatis, aut malitiae ostendunt, quaeque magis aut prodesse, aut nocere videntur.

Leniora sunt, si vitentur sordida, & abiecta, licuit Martiali inquinato vocabulo vti, quod Cicero melius expressit per detractio- nem confecti, consumptique cibi, nolo dici, morte Africani castratam esse Rempub. nolo

stercus curiae dici Glauciam, quamuis sit simile, tamen est vtroque deformis cogitatio similitudinis.

Hae vbi lecta fuerint vocabula, magno deinde artificio sunt coniungenda: siquidem felicissimus est dicendi modus, cui rectus ordo, aut apta iunctura, & cum his numerus, oportune cadit: quod si negligatur, plurimum de oratione detrahitur suauitatis. Sex vitia contra compositionem notat Cicero.

Primum est concursus, & hiatus vocalium, quae vastam, & incomptam orationem reddunt, vt; *Vacca aena amantissima*, Et, *Ego omni officio*, quanquam Ciceronianum est, sed in familiari colloquutione toleratur.

Secundum eiusdem litterae nimia assiduitas, quae rixetur in orationis commissura, vt; Rex Perfarum Xerxes pontum pedibus pertransiuit. Aspera sane, & iniucunda haec oratio, propter asperos consonantium concursus: melius, si quis ita commutet; [Xerxes opulentissimus Rex Perfarum, cum in Graeciam venire decreuisset, super Hellespontum fabricato ponte, pedibus ipsum mare pertransiuit.

Tertium, eiusdem verbi nimia assiduitas, vt; Nam cuius rationis ratio non extet, ei rationi ratio non est fidem habere.

Quartum, nimis crebra Homeoptota, vt; Veniunt flentes, plorantes, lachrymantes, obtestantes.

Quintum traiectio verborum, & transpositio inconcinna, quo in vitio est Lucilius poeta, vt saepe, tum in hoc versiculo:

Has res ad te scripsit Lucius missus Aeli.

Nec mirum, si stans pede in vno trecentos versus similes componebat. Affectata est autem ista compositio Mæcenatis, *inter sacra mouit aqua fraxinos*, & ideo peruersa.

Sextum, longa verborum continuatio, & nimis proluxa periodus, quae & auditoris aures, & oratoris spiritum ledit, nisi tamen necessaria videatur aliquando perigraphæ, quae est excessus supra iustam periodum, propter multiplicem partium enumerationem.

His adde amphibologiam orationis, & collidentia nomina, vt, *res eius a vna*, & multa monosyllaba leuius substantantia, & si quae ex postrema syllaba antegressæ dictionis, ac prima consequentis fiat nominis deformitas.

Ordo, & collocatio.

Ordo, & collocatio verborum hoc exigit, vt in simplicibus leuiori postponatur graui-

us, cum oratio amplificatur, cum imminuitur; grauioribus leuiores succedant. Sic 2. Philipp. Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate.

Secundò, vt rerum naturalis ordo, & dignitas seruetur, Nam viros, & foeminas, diem & noctem, ortum & occasum dicas potius, quam secus.

Tertiò, ne permutato ordine, quaedam sint superuacua, vt, *filius, priuignus*, Dionysius Halicarnassensis, hæc nimis quidè accuratè & minorè initio obseruauerat, nam nomina verbis semper anteponenda, verba aduerbijs censebat, & hoc confirmat Homeri, testimonijs, *ἀνδρά μοι ἐνεπε μούσα ποπλότροπον & μίνυν, ἀεὶ δὲ θεῶ, & κτῆνε ἕπετροφάδην*. Sed propter alias obseruationes sententiam mutauit.

Obseruationes in Cicerone.

CAPVT XV.

Nequè verò sunt contemnendæ obseruationes, quæ ex Cicerone afferuntur.

Prima, Ablatiuus absolutè positus, aut ante verbum, aut initio ponendus. [Stulti autem, malorum obseruante memoria torquentur: sapientes bona præterita renouata delectant.] Initio, vt, [Re inuilecta in verborum vsu faciles esse debemus, 4. Tusc. n. 19.]

Secundò, Adiectiuum dissyllabum substantiuo plurium syllabarum postponitur elegantius. Cicero de Oratore: [Quid enim est maius, quàm cum tanta sit inter oratores bonos dissimilitudo, iudicare, quæ sit optima species, & quasi figura dicendi.] & 1. de diuinat. num. 52. [Pythagoreis interdictum putatur, ne faba vescerentur: quæ res habet inflationem magnam.]

Tertiò, adiectiua multitudinem significantia ornatius substantiuis postponuntur, vt, Definitio primùm deprehensio verbo vno, aut addito, aut dempro sæpe extorquetur è manibus, Chari sunt parentes, chari liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium charitates patria vna complexa est.

Quartò, Adiectiuum polysyllabum in fronte orationis, & sine non inueniuntè ponitur, vt Miseri qui sunt inglorij. Et pro *Quin*. Nihil enim facile persuadetur iniucis.

Quinto, adiectiuum à substantiuo positione venuste subiungitur, vt [est omninò patriæ charitas meo quidè iudicio maxima, sed amor, voluntatisque coniunctio plus habet suauitatis.]

Sextò, cognomina interdum proprijs nominibus præponuntur. Sic Marcus Tull. Phalereus Demetrius meo quidè iudicio, præstitit cæteris.

Septimò, cognomen interim à proprio se iungendum, vt, Marcum verò Cethegum. Cic. de Claris Orat.

Octauò, comparatiuus, & superlatiuus postponitur elegantius substantiuo, vt [Cultura animi Philosophia, quæ extrahit vitia radicitus, & præparat animos ad fatum accipiendos, eaque mandat ijs, & vt id ita dicam, ferit, quæ adulta fructus vberimos ferant.] Et 2. Philipp. Intercessoris iniquissimi beneficio obtinuit.

Nonò, comparatiuus initio orationis vstitè ponitur. Idem finem periodi decorat, atque exornat. Quintilianus. Decentior equus, cuius stricta sunt illa, si idem velocior. Et Tusc. 5. Nihil visum est illo planè iucundius.

Decimò, Nomina propria, & ea polysyllaba periodi initium honestant, vt Neoptolemus ille quidem, & Antiochiam locum nobilem.

Vndecimò, nominibus proprijs, quod auditum est ad laudem, aut vituperationem, id est sæpius proponendum. Tantus amator secreti Demosthenes.

Duodecimò, in pronomibus, vt satis est comprobatum illud, refert rem prius dictam, hoc posterius.

Nullus, elegantius substantiuo postponitur. Sic apud Ciceronem. Ad te scribendi meo arbitratu facultas nulla datur. Et in epistolis maius mihi dare beneficium nullum potes.

Pronomen primitiuum participio, & nunquam nomini adiectiuo postponitur: vt, Pythagoras non sapientem se, vt qui ante eum fuerunt, sed studiosum sapientiæ vocari voluit.

Tertiodecimò, verbum modi finiti, quod multis syllabis constat, in orationis principio non ineleganter ponitur: vt, Solet in mentem venire illius teporis: & excitat eos magnitudo, & varietas.

Decimoquartò, Item finem sæpius implet, & venustat. Sed tamen errant, qui semper ultimo,

timo loco ponendum præscribunt.
Nam polysyllaba nomina verbis ininis simplicibus sunt ornatiora.

Decimoquinto, verbum substantivum Est, recte initio post aliam dictionem ponitur, ut apud Cic. sapè. Ea est enim, &c.

Decimosexto, Sum verbum præcedente comparativo, aut superlativo, eleganter finem orationis occupat, ut Tuscul. 2. num. 69. nulum theatrum virtuti conscientia maius est.

Decimosseptimo, Infinitum passivum verbi usitatus, quam activi cum verbo componitur. In pueris oratio perfecta nec exigi, nec sperari potest: Quintil. Et Cic. pro Milone; Insidiatori vero quæ potest inferri iniusta nex.

Præsentis temporis verbum, quam præteriti in historia, fabulæ narranda, elegantius dicitur.

Decimo octavo, adverbia adiectivis nominibus, aut adverbis adiectivis nominibus factis postponuntur, aut si præponantur in medio, aliquid non ineleganter ponitur, ut: Stylus intermissione paulum admodum de celeritate perdit: Quintil. Cicero, Muldo tamen pauciores oratores, quam boni poetæ inveniuntur.

Coniunctio, & articuli periodi.

Decimonono, Coniunctiones frequentissimæ periodorum faciunt initium, & orationis corpus, veluti quibusdam aureis catenulis vinciunt.

Usitata sunt ista: Ac illud quidem, ac mea quidem sententia, Neque vero, iam vero, Sed etiam, Et si, Quamobrem, Itaque, Ut enim quisque, Quinetiam, Verum ego, Verum enimvero, Num igitur, &c.

In adverbis.

Nunquam mehercule, Primum, Deinde, Nunc autem, &c.

In Pronominibus.

Quis enim, Quis autem, Quod quidem, Quidquod, Hoc enim, hoc profecto,

Hæc autem omnia, Quibus de causis, Illud profecto,

Ego vero, Mihi vero.

(?)

De dignitate elocutionis, & definitione figurae.

CAPVT XVI.

Restat tertia, eaque nobilissima pars elocutionis *Dignitas*, quæ tota confurgit ex figuris. De quibus nunc plenius agendum videtur.

Atque, ut id maiori fiat perspicuitate, primum varia figurarum nomina, & exempla ex veteribus, Hermogene, Longino, Aquila, Rutilio Lupo, Rufiniano, & cæteris, ordine alphabetico subiiciam. Mov de usu, & accommodatione dicam. Tertio earundem e partem, seu permixtionem, & variam in varijs authoribus, & stylis tractationem breviter ostendam. Nota porro, figurarum nomine tropus etiam vulgo contineri: quanquam, si proprie, & signanter loquamur, *Ὁ μὲν τροπος* περιέν ὄνομα γινέται ἀρετῆ, τὸ ἡσχίμα

περι πλείων ὀνομάτων κωσμῆσι; ut declarat Alexander Rhetor de figuris: Tropus est virtus in vno duntaxat verbo; figura, lumen, & ornatus in pluribus. Accedit, quod tropus immutatis à propria significatione verbis fiat, ἀλλότριον ἀπὸ τῆ ἰδίου ὀνομα ἔχει; figura vero propria retinet rei significationem, τὸ ἴδιον ὄνομα τῶ πράγματι σὺζει. Deinde alia est figura dictionis, quæ fit duntaxat in verbis, quibus immutatis ipsa dissolvitur. Talis est allusio; non enim, si δουλέειν, & βαλέειν alludunt apud Græcos, latine eandem vim retinent. Figura autem sententiæ, cum in sensu, & notionibus mentis sit constituta, verbis etiam immutatis non tollitur.

Definitur ab eodem Alexandro figura *Ἡ ἀλλάξις λόγων ἐπὶ τὸ κρείττον, Μυατιο ο. ratiōis in melius*, hoc est, ornatior quædam forma dicendi. Cecilius Calendites eandem sic definit, *Ἦσα ὁ εἰς τὸ μὴ κατὰ φύσιν. Molon, μεταβολὴ εἰς ἡδονὴν ἡράγιστα τὴν ἀκούειν.*

Definitur ab eodem Alexandro figura *Ἡ ἀλλάξις λόγων ἐπὶ τὸ κρείττον, Μυατιο ο. ratiōis in melius*, hoc est, ornatior quædam forma dicendi. Cecilius Calendites eandem sic definit, *Ἦσα ὁ εἰς τὸ μὴ κατὰ φύσιν. Molon, μεταβολὴ εἰς ἡδονὴν ἡράγιστα τὴν ἀκούειν.*

Nomenclatura figurarum, ordine alphabetico.

Ex antiquis Rhetoribus expressa.

CAPVT XVII.
Acron, siue, Acyrologia.

Improprium, vt sperare, pro timere. Terent.
Nam, quod tu speras propulsabo facile. Et
Herod. lib. 8. *ἀντιπάλως ἔδραζεν ἄκρον.*
Aduersarios se habituros sperabant.

P. Rutil.

Actiologia.
Hoc schema efficitur ratione breui, & sen-
tentiosa. Ita vt, quod dubium est visum, ad
certam fidem adduci videatur, vt: Etsi acer-
bum vobis quod dicturus sum videbitur, ta-
men æquo animo audiendum est: nam ferè
verum consilium, quod initio auditu graue
est; in posterum cognita utilitate fit iucun-
dum. Lycurg.

Iul. Ruf.

Aganactesis.
Indignatio, quæ fit maximè pronuncia-
tione, vt: Fero ego te Torquate, iam dudum
fero, Cic. pro Sylla.

Et, *Cantando tu illum, aut vnquam tibi fistula
cera*

Iunona fuit. Virg.

P. Rutil.

*Alii enim
antithesi
confundunt.*

Allæosis.
In hoc schemate diuisio, & separatio est
personarum, aut rerum, & demonstratio
quantum interfit, vt: Diuersa studia in adoles-
centium animis aduerteramus, tametsi fratres
erant, vno, atque eodem sanguine orti, alter in
studio laudis versabatur, & industria virtutis,
vitam gloriosam, sed laboriosam sequebatur;
alter in augenda pecunia occupatus, & ha-
bendi cupiditate deprauatus, summas diuiti-
as, summam virtutem existimabat. Hic nimi-
rum magis erat laboriosus, qui laborem con-
dendi, non vtendi causa suscipiebat. Hegesiae.
Item, Non enim simile est viuere in æqua ci-
uitate, vbi ius legibus valeat: & deuenire sub
vnius tyranni imperium, vbi singularis libi-
do dominatur. Sed necesse est, aut legibus fre-
tuni, meminisse libertatis, aut vnius potestati
traditum, quotidianam commentari seruitu-
tem. Hyperidis.

Allæosis apud Alexandrum Rhetorem ali-
ud sonat, scilicet mutationem numerorum,
casuum, personarum.

Amphidiorthosis.

Apud Alexandrum Rhetorem; *ἄντιπρὸς
ἄλλῃ, καὶ εἰπόντες ἀσφαλίζόμεθα τὸν λόγον,*
cum dicti alicuius acerbiter, & antequam
dicatur, præmunimus, & postquam prolatum
fuerit, mitigamus.

Anaclasis.

Hoc schema fieri solet, cum id quod ab al-
tero dictum est, non in eam mentem, quæ in-
telligitur; sed in aliam, aut contrariam excipi-
tur. Huiusmodi est vulgare illud Procleia-
num. Procleius, cum filium suum moneret,
& hortaretur, audacter ex bonis ipsius sum-
ptum faceret, quas in res vellet, atque opus
esset: nec tum denique speraret libertatem, li-
centiamque vtendi futuram, cum pater dis-
cessisset, cui, viuo patre promissæ omnia
licerent: filius respondisset non esse opus sa-
pè eadem oratione moneri, nec se patris mor-
tem expectare. Cui Procleius pater subie-
cit, Immo verò minimè meam mortem ex-
pectes, nec properes moliri, vt velocius mo-
riar.

Plato interrogatus, qui Respubl. beata fie-
ret: respondisse dicitur: Si aut qui sapiunt,
imperare, aut imperant, sapere discant.

Item Theophrastus dicitur dixisse, Pru-
dentis esse officium, amicitiam probatam ap-
petere, non appetitam probare.

Item Aristoteles dicitur dixisse, Eius esse
vitam beatissimam, cuius & fortunæ sapien-
tia, & sapientiæ fortuna suppeditet.

Anacænosis.

Communicatio est, cum aut ipsos aduer-
sarios consulimus, aut cum iudicibus delibe-
ramus. Cicero in Diuinatione. [De te iam,
Cœcili, mehercule extra hanc contentio-
nem, certamenque nostrum, & reliqua. Est &
idiotissimos.] Item pro Quinctio, [Si de præ-
dijs tuis ageretur, Sex, Næui, si in paruula
re captionis aliquid vererere: non statim
ad C. Aquilium, aut ad eorum aliquem, qui
consuluntur, ecurrisses? cum ius amicitia,
societatis, affinitatis ageretur, &c. idem ibi-
dem. Ego prote nunc hoc consulo post
tempus in aliena re, quod tu in tuare, cum
tempus erat, confulerè oblitus es. Quæro abs
te, C. Aquili, L. Luculle, P. Quintili, M.
Marcelle, vadimonium mihi non obijt
quidam socius, & affinis meus, qui cum mihi
necessitudo vetus, controuersia de re pecunia-
ria recens intercedit, &c. Item pro Sext. Si re-
ctè vestram bonitatem, atque prudentiam ag-
noui, non multum me fallit: si conq. R. S. Pri-
mum expectari. Cato, Si vos in eo loco esse-
tis, quid aliud facerentis. [& alibi] Commu-
nem rem putate, ac vos huic propositos. Vir-
gilius.

— fuit

...fuit & sibi talis
Anchises genitor, Dauni miserere senecta.

Anadiplosis.

Aquila.

Reduplicatio. Rarum apud oratores figura genus, frequentius apud poetas: si quando tamen, & in civilem orationem incidit, mediocrem dignitatem habet. Interest autem inter hoc, & palinlogiam, ac epanalepsin, quod hic ea, quae in superiore membro postrema ponuntur, in posteriore prima repetuntur, ad hunc modum. Concurreret ad tantae rei nuntium, sicut commune civitatis periculum monebat, senatus frequens, equester ordo uniuersus. Tale est & illud Terentianum, Negat, Phanium esse hanc sibi cognatam. Demipho negat esse cognatam.

Iul. Ruf.

Anadiplosis item est eiusdem verbi continuatim repetitio, ut,

Et longum formose vale, vale, inquit, Iola.

Et, O Corydon, Corydon, qua te dementia cepit.

Et, Me, me, adjum qui feci, in me conuertite ferrum

O Rutuli.

Latine dicitur haec figura duplicatio, Vide Palinlogiam.

Anarepsis.

Huius figurae meminit Hermogenes, & exemplum affert illud Demosthenis, οὐκ ἴδοις ἐρείσσεια τῆν πόλιν, οὐδέ πλινδοις ἐγὼ, οὐδ' ἐμὶ τούτοις, videtur grauis quaedam responsio, nam ἀναρῶν, est consultata respondere.

Analepsis.

Badem tra-

ductio &

analepsis.

Repetitio eiusdem sententiae, ut offendam primum caussam non fuisse, cur a Praetore postulares, ut bona P. Quinctij possideres, deinde ex edicto te possidere non potuisses, postremo, non possedisse. Differt ab anaphora, quod haec sit repetitio in principiis sententiarum.

Anantacron.

Rat. Lup.

Myron.

Hoc schema tunc prodest, atque omnis eius utilitas in eo est: cum volumus ostendere necessitudinem aut naturae, aut temporis, aut alicuius personae: quemadmodum fecit Myron, Amicus meus fuit Cremonides, & opinione omnium magis familiaris: & pro salute eius, quaecumque potui feci: sed postea quam maior vis legis, nostrum auxilium ab illius periculo remouit, calamitatis, ac luctus eius particeps eram. Nam opitulandi facultas om-

nis erepta iam fuerat. Item Democharis. Nichil enim valebat assidua pro fratre, ac misericors deprecatio, cum iudicaret tyrannus: cuius crudelitas omnem naturae necessitudinem extinguebat.

Anafene.

Est superiorum proxima figura (scheseos, anthyphora, &c.) qua ab aduersariis maxima proposita distribuimus, ac redarguimus, velut fallat, ut

Nunc Lycia sortes, nunc & Ioue missus ab ipso

Interpres diuum fert horrida iussa per auras. Latine dicitur destructio, vel euacuatio.

Anastrophe.

Ἀνέσως θέσσις ἐν δευτέρῳ, τῶν ἐπι, ὡς ἐμὸν μέγα. Vetus scholiast. Graecus, Annominatio in paxonomasia.

Anryphora.

Est figura sententiae, qua aduersariorum nobis sententias ac dicta proponimus, ac submittimus, in hoc tantum, ut illis respondeamus, ut

Verum anceps pugnae fuerat fortuna, fuisset. Si perijisse satis semel est, peccare fuisset ante satis. Latine dicitur oppositio, vel obiectio.

Animetabile.

Communitio, ut [Non uiuo, ut edam, sed edo, ut uiuam, 4. ad Herenn.] Haec eadem Di-
allelon, & Anaclasis.

Anisagoge.

Compensatio. Est autem huiusmodi, ubi aliquid difficile, & contrarium consistendum est: sed contra iniecitur non minus firmum: qualia sunt haec de rege Ptolomaeo apud Cicero-

nem. Difficilis ratio belli gerendi: at plena fidei, plena pietatis. Et si dicas, magnus labor, multa pericula proponuntur: at gloria ex his immortalis est consecutura.

Antiphrasis.

Est figura sententiae, cum quaedam negamus nos dicere, & tamen dicimus: ut apud Lucium, [Non tango quod auarus homo est, quodque improbus omitto. Et apud Virgilium,

Quid memorem portus, Lucrinoque addita claustra.

Latine dicitur omisio. Alias antiphrasis.

Iul. Ruf.

p. 36.

Iul. Ruf.

p. 38.

Prolepsis &

subiectio.

Aquila p.

36.

Οταν ἐρισον

ἀντι ἐρισου

ἀντιδωιδου.

Alexand.

Rhetor.

Iul. Ruf. p.

37.

est

est in abusu nominis, & etymologiae, ut, bellum, quod minime bellum.

Antistasis.

Iul. Ruf. p. 33.

Est, cum idem verbum repetitur in contrario sensu, ut,

Vna salus videris, nullam sperare salutem.

Et *J Ex illo Corydon Corydon est tempore nobis.*

Hæc Latine dicitur intentio. Eadem traductio, & analepsis.

Antistacchon.

Α' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, Athen. lib. 2. est oppositio literarum, ut, φάλακτα πάλιν.

Antistrophe.

Aquila 20. Conuersio. Species huius figuræ cum eandem ferè vim habeat, contraria est epanaphora, eo quod ibi ab eadem parte orationis sapius incipitur, hic in eandem partem definitur: cuiusmodi est hoc, pro Fontico.

Frumenti maximus numerus è Gallia, pedatus amplissime copia è Gallia, equites numero plurimi è Gallia. Eadem epistrophe, & conuersio, & epiphora.

Antitheton.

P. Rustil. p. 31. Hoc pluribus modis fieri solet, & habet in omni genere orationis summam utilitatem. Quare separatim demonstrandum est de vnoquoque genere eius.

Charisius. Vnum est, cum contrariæ res inter se conferuntur. *Charisij.*

Alter eorum erat in dando benignus, alter erat in accipiendo astutus. Hunc omnes conquirebant: illum vitabant, ne ab eo viderentur. Huius enim pudor erat omnibus iucundus: illius a uem impudentia, ipsi suavis, cæteris amara.

Hoc idem fieri potest in vna persona, ita, ut fecit Dinarchus, cum ipse de se diceret: Olim in adolescentia sedulo omnem gloriam sectabar: at nunc in senectute summum me ambitionum inuasit odium: tunc facile multis optulabar, nunc iam me ipsum tueri vix possum: tum mihi beatissimus videbar, si quampluribus benefecissem; nunc contra vereor, ne quid mihi desit ad necessarium aratis meæ cultum: tunc ego ipse pro republ. fortiter arma capiebam, nunc præterquam laudare eos, qui rempublicam armati defendunt, nihil valeo.

Isidorus. Est etiam genus huiusmodi, quod in eadem sententia, priori verbo contrarium quod est, infert, & coniungi solet. *Isidori.* Non ille stultitia, aut furore impulsus, tam graues labores

frustra subiret: sed ex acerbitate laboris, iucundos voluptatis fructus sibi parabat.

Aliud est item, quod superiori infert, sed consequenter ita, uti fecit Demetrius Phalereus.

Nobis primum Dij immortales fruges dederunt: nos quod soli accepimus, per omnes terras distribuimus. Nobis maiores nostri rempublicam reliquerunt: nos etiam socios nostros de seruitute eripuimus. Itaque, & amplissimus nobis honos ab omnibus habetur, & propter huius honoris dignitatem superbiam nostram nemo vestigium experitur.

Antitheton, oppositum ex contrarijs. Hæc figura constat ex eo, quod verba pugnantia inter se paria paribus opponuntur. Cuiusmodi breuissimum est illud Ciceronis.

Domus decrat: at habebas. Pecunia superabat: at egebas. In pace ad vexandos ciues acerrimus, in bello, ad expugnandos hostes incertissimus.

Antizeugmenon.

Siue iniunctum. Hoc genus enumerationis diuersam habet vim à Diezeugmeno: ibi enim copia verborum iactatur, hic breuitas. Nam, ut in superiore singulis membris singula diuersa reddimus: ita hic plura in vno coniungimus, quale est hoc.

Quorum ordo humilis, fortuna sordida, natura turpis ab oratione abhorret. Hoc enim, postremum, abhorret, ad tria refertur. Sin autem hæc figura ita fit, ut in postremo sit pars orationis, quæ duo, aut plura membra coniungat, tum in primo, tum in medio iniectionem, seu *ἐπιβολήν* vocemus licet.

Præstat autem orationi pluribus verbis in eandem rem collocatis, non idem significantibus, sed maius aliquid: hoc modo, Verberatur, cruciatur, necatur.

Antithesis.

Iul. Ruf. p. 31. Est cum verbum verbo pari potestate per contrarium redditur, ut [Sequitur nouo veterum deceptum errore locorum.] Et [Voluitur ille vomens calidum de pectore flumen frigidus. Latine contrarium, vel oppositio potest dici.

Antonomasia.

Est pronomination, ut nouus Arpinas pro Cicetone.

Aparatmesis.

Annunatio, quæ fit perspicuitatis gratia, ut *πρώτον ἢ τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον*, Hermog. lib. 1. *περὶ ἰδεῶν.*

Apho.

Aphorismus, vel Diorismus.

Idem, p. 27. Descriptio rerum per reprehensionem, quae exprimit, & corrigit vim sententiae, & potestatem. Quare potest videri species emendationis: nam quae temere dixeris, reprehendit. Tullius [Quamquam illa non poena, sed prohibitio sceleris fuit.] Aut alias [Ciues inquam, si hoc nomine appellare fas est. Eadem correctio, & epanorthosis.

Από κοινῶν, ubi dictio semel posita sapius intelligitur, notatur à Græco quodam scholiaste, περί σχημάτων, estque Grammaticorum.

Apodosis, siue Apoplanesis.

Idem, p. 26. Reiectio, vel reprobatio quarundam rerum, quasi in quaestionem non venire dignarum, neque oportuisse, aut ab aduersarijs poni, aut à nobis quæri, aut à iudice postulari. Quod schema mirè facit ad acceleratè fugiendum, vt & tacuisse, & tamen non timuisse videamur, vt in re difficili, & contraria, non hæreamus. In qua figura breuiter morati, ad aliud statim transire debemus. Cicero pro Cælio, [Equitis Romani autem esse filium, criminis loco poni ab accusatoribus, neque his iudicantibus oportuit, neque defendentibus nobis.

Apophasis, siue Aetologia.

Idem, p. 25. Ratiocinatio. Venustum schema, ubi, quasi alio interrogante, nobis ipsis respondemus, & rationem reddimus. Cicero. Si quis furem occiderit, iniuria occiderit. Quamobrem? quia ius constitutum nullum est. Quid si se telo defenderit? non iniuria. Quid ita? quia constitutum est. Cæsar pro Bithynis, Quid ergo? syngraphæ non sunt, sed res aliena est. Et hætenus, ubi nobis respondemus: alias, ubi alijs, quod nisi arte procedit, causam prodit: vt apud Virgilium, interrogante altero, quod negare non poterat, subtiliter occurrit, ne furtum se esse existimetur:

An mihi cantando victus non redderet ille,
Quem mea carminibus meruisset fistula caprum.

Et testis interrogatus à reo, Num fustibus vapulasset innocens, inquit. Aut cum dicitur, Quæro an occiderit hominem: & respondetur latronem, vt confessionem præcurrat defensio.

Apophonisma.

Idem, p. 27. Sententia responsiua, vt apud Cælium, Fac velis, perficies. Apud Tullium, Literarum ra-

dices amaras, fructus dulces.

Apoplanesis.

Est, aut iudicis à re contraria nobis auocatio, Idem, p. 26. quam cum desiderat, aut ab aduersario commonetur, vt quærat, nos obscurando, & miscendo, & promittendo quidem dicturos nos, sed suo loco, ad aliam rem auocamus; & rursum dum dicimus, sensim ad aliud transimus, & ab eo, quod contra nos est, auocatur, & suspenditur iudex: vel coniuncta rerum multitudine implicatur, vt non de vno, sed de pluribus putet sibi sententiam esse dicendam: vt pro Cluentio fecit Cicero, in qua oratione tenebras se offudisse iactauit iudicibus Cluentianis: Intelligant nihil me, nec subterfugere voluisse reticendo, nec obscurare dicendo, ego me, iudices, ad eam causam accedere, quæ iam per annos octo continuos; vsq; eo, efficiam profecto. Deinde. Verfatam esse in iudicib; pecuniam constat totum caput. Deinde. Vnum quidem, nemo erit tam inimicus Cluentio, vsque ad finem ipsius.

Aporia.

Hoc schema efficitur, cum quærimus, quid? P. Ruf. aut quemadmodum pro rei dignitate dicamus: nec reperire ostendimus. Lysia. Nec iam rationem inuenimus, qua flecti posse speremus: ita nos omnibus modis tenuatos, acerba, ac nimium tua facultas affligit.

Idem, p. 10. Item Hegesias, Non hæc est, vt vulgari verbo appellatur, calamitas; quid igitur? quod proprium imponam nescio, nisi illud vnum, tantam esse ærumnæ magnitudinem, vt omnem fortunæ superbissimam crudelitatem ingenij miseria superarit.

Aporia eadem est, ac Diaporesis, addubiatio quædam, cum simulamus quærere nos, unde incipiendum, quid potissimum dicendum, an omnino dicendum. Cumque artificialiter simulamus, non res inuenire, non paratos venisse: Cicero in Verrem. Quem? quemnam? rectè admones, Polycletum esse dicebant. Et de domo sua apud Pontifices, tibi literas ille misit: quas aut nunquam misit: aut si misit, in concione recitari noluit. Itaque siue ille misit, siue tu protulisti: certè consilium tuum de honore Catonis nudatum est.

Apostrophi.

Reticentia, cum intra nos supprimimus ea, quæ dictari videmur, quòd aut turpia, aut inuidiosa, aut alioquin nobis graui dictu sunt: vt est Demosthenicum illud proœmium, non

Pp pari

pari ego, & aduersarius periculo ad iudicium venimus: sed mihi quidem, nolo autem quicquam initio dicendi ominousus proloqui. Interdum etiam vitur hac figura, quasi ad alia properemus. Tale est Virgilianum illud,

*Quos ego: sed motos praestat componere flu-
tius.*

Definitur ab Alexandro Rhetore λόγον ἐπιτείνων τὸ παρασιτωώδη μῦθον, ἢ παραλείπων τὸ γινωσκόμενον, ἢ σιωπῶν τὸ ἀσυχρόν. Oratio extendens, quod reticetur, ut apud Demosthenem. Μήτηρ μὲν ὑπῆρχε πολίτης πατήρ δὲ οὐκ ἔρω πόδεμ. Plus auget silendo, quam si enarrasset: Alias, vel omittit, quod notum est, vel reticet, quod obscurum est.

Apostasis.

A nonnullis separatio dicitur, quod per mixtos sensus separat, atque dilatat. Videtur aequalibus membris, & interuallis distincta oratio, metaphora ducta a constitis arboribus. Nam Theoph. lib. 3. de caus. plant. consitarum arborum interualla vocat ἀποστάσεις. Meminit eius figura Hermog. lib. 1. περὶ ἰδεῶν, & Philostr. in epist. ad Iulian. αἱ δὲ ἀποστάσεις, εἴ τε προβολαί, τῶν λόγων Γοργίου ἐπεχωρίζον πολλαχῆ μέρ, μάλιστα ἴσον τῶν ἰσοποιῶν κύκλω. Apostases vero, seu proietura orationum Gorgiae in familiarem usum, & consuetudinem veniebant, sapissimè quidem, maxime vero in poetarum circulo. Tale est illud, seruiebat forum cubiculo, Praetor meretrici, carcer conuiuio, dies nocti, Murrhedius apud Senecam. Meminit quoque Philostratus in Gorgia ὁρμήσε καὶ τοῖς ὀφισαῖς ἤρε, καὶ παραδοξολογίας, καὶ πνεύματῳ, καὶ τὰ μεγάλα μεγάλως ἐρμηνεύειμ, ἀποστάσεων σε καὶ προβολῶν. Aristides περὶ σεμνότητῳ, αἱ, ἀπόστασι fieri, ὅταν ἢ συμπλέκην κατὰ τὸ ὅριος καὶ συναπλῶν ἀλλήλοισ ἀποσάντες, εἰς ἀρχὴν ἰδίαν ἐπανάγωμεν ὡς τὸ σιωπημένον τῶν νοημάτων χωριστὴν ἀποσῆναι. Rhet Graec. p. 642. Cuius definitionis satis obscura, hic est sensus, Apostasis est amplificatio quaedam sententiae, per variam rerum inter se copulatam seriem, in idem principium reuoluta. V. G. grauiam patrat Philippus. Simplex est sententia, & minimè figu-

*Ἐστὶ
προβολῶν.*

rata. At si diffundas hoc pacto, *Thessaliam subiugauit, Euboeam sibi mancipauit, in Hellepontum proficiscitur*, sensibus & colis inter se distincta, ac separata, tunc fit ea, quae à Graecis Rhetoribus dicitur ἀπόστασι. Omnia enim declarant, & explanant, quod initio positum est, *grauiam patrat Philippus.*

Apostrophe.

Auersio. Necessaria plerumque figura, ubi, quae ad alios dicta volumus, ad alios dicere videmur. Sic plerumque conuertimus orationem in reum ab iudice, cum illa tamen, quibus aduersarium alloquitur, iudici alligentur. Acutissimum exemplum in Philippicis Demosthenis, ubi, quibus verbis populum Atheniensium monitum videt, eadem se dicit apud Graecos, & Arcadas, & Messenios concionatum inuidiosè. Et M. Tullius, cum saepe alias, tum pro Roscio conuertit orationem ad Chrysgonum, ab illo loco, rogat, oratque Chrysgone, &c.

Aria.

Execratio oratoria apud Ciceronem, *o scelus! o portentum!* in vltimas terras exportandum! Apud Virg.

At tibi pro scelere, exclamat, pro talibus an-

si.
Dij, si qua est caelo pietas, qua talia cures,
Perfouant grates dignas.

Eadem Catara.

Asyrmus.

Urbana dictio. Hac figura fit exercitatus alij ingenua festiuitas, ut apud Ciceronem, respicite, respicite iudices, hominum fortunas, respicite Fabritij senectutem: cum hoc respicite ornandae orationis causa saepe dixisset, respexit ipse: at Fabritius à subfellijs demisso capite discesserat. Et alias, negabat ius tam nequam esse Verrinum. Et idem alibi, execrabatur Sacerdotem, qui tam nequam Verrem reliquisset.

Asyntacton.

Quam consueti orationis structura, siue syntaxis immutatur, quod multis modis contingit, quos in Homero obseruat Plutarchus de schematibus.

Asyntacton.

Est, vel dialylon, cum oratio nulla coniunctione connexa, velut solutae sententiae regulam seruat. Ut, *consilium, patriam, galca, clypeoque* resulant. Irrita deflexit, partim stringentia corpus. Et, *ipsi, numerumque* modumque carinis. Nos *ara, manus, naualia* demus.

Lati.

Aquil. 15.

Tul. Rosp. p. 27.

Tul. Rosp. p. 24.

Tul. Rosp. p. 30.

Latine dicitur dissolutio, vel inconnexio. Alyntheton autem, modo per singula verba fit, aera, manus, naualia demus. Et, haec eadem Aenea, terram, mare, sidera iuro. Modo per plura verba, & per ea, quae Graeci vocant κῶνα.

Denique, quid vesper serus vehat, vnde serenatas

Veni ut agat nubes: quid cogitet humidus auster,

Sol tibi signa dabit.

(Et) — nubes caua speculatur amicti,

Quae fortuna viris, classem, quo litor e linquant.

Quid veniant, &c.

Auxesis

Vehemens rei amplificatio. Vt 2. Philipp. Orem non modo visu foedam, sed etiam auditu, si inter caenam in tuis illis immanibus poculis, hoc tibi accidisset, &c.

Brachyepia

Hoc fieri solet, cum orator breuitate sententiae praecedat auditoris expectationem. Lyfiae, queres a me, qui iure obtinere possim, quo iure mihi Polienus reliquit, quo iure praetor dedit possessionem. Leges me defendunt, ad te non pertinent, hi veritatem sequantur. Item eiusdem. Sed nos aequum est voluntatem dispicere. Na consilio valuit, fortuna lapsus est: homo fuit, fatetur, concedendum non omnia posse; hoc enim Deorum est proprium.

Characterismus.

Quemadmodum pictor coloribus figuras describit: sic orator hoc schemate, aut vitia, aut virtutes eorum, de quibus loquitur, deformat. Lyeoni, quid in hoc arbiter bonae spei reliquum residere, qui omne vitae tempus vna, ac praestantissima consuetudine produxit? Nam simul, atque ex prioribus horis diei, nimia cibi, ac vini satietate vix meridiano tempore, plenus crapula est expectatus: primum, oculis mero madidis, humore obcaecatis, visu grauidis lucem constantem intueri non potest: deinde confectis viribus, utpote cuius venae non sanguine, sed vino sunt repletae, se ipse erigere non valet: tandem duobus innixus, languidus, qui cubando sit defatigatus, tunicatus sine pallio, soleatus pralectulo, paluolo frigus a capite defendens, flexa ceruice, summissis genibus, colore exangui, protinus ex cubiculari lectulo excitatus, in triclinium trahitur. Ibi praesto sunt quotidiani, pauci eodem

studio excitati conuiuae. Hic vero princeps paulum illud reliquum, quod habet, mentis ac sensus, poculis extrudere festinat, & eas bibendo prouocat, & laesit, perinde, ac si in hostium praelio, quam plurimos superarit, atque adflixerit, amplissimam sibi victoriam paratam existimans. Interea procedit simul, & illud tempus, & potatio: oculi vinum lachrymantes caligant, ebriosum ipsi, vix ebrii cognoscunt: alius sine causa iurgio proximum laesit: alius somno deditus, vi cogitur vigilare: alius rixari parat: alium turbas vitantem, ac domum reuerti cupientem retinet ianitor, pulsat, exire prohibet domum, interdictum demonstrans. Interim alium contumeliosè extra ianuam eiecitur, vacillantè puer sustentat, ac ducit pallium per lutum trahentem. Nouissimè solus in triclinio relictus, non prius poculum ex manibus emittit, quam somnus oppressit bibentem, ac dissolutis artubus, ipsum poculum suapte natura dormienti excidit.

Catachresis.

Abuso vocis, vt, equum aedificant.

Catara

Κατάρω, execratio, vt, Dij te perdant, fugitiue. Eadem Aria.

Charientismus.

Sive scomma. Haec figura fit festina dictio, cum amoenitate mordax, vt apud Ciceronem, infirmo corpore, atque aegro colore, vt ipse iudicare, &c. Et apud eundem: facite enim, vt vultum ipsius, & illam vsque ad talos demissam purpuram cogiteris.

Κισδὺν

Apud Scholiasten Aristidis eadem est figura, ac chiasmus, decussatarum, scilicet sententiarum textura, vt, Doctorum sanctissimus, & Sanctorum Doctissimus.

Chlemaismus.

Sive epicentomesis. Haec figura risum excitat, & seuerè proposita vafre excutit, eludens personarum, aut rerum comparationem. Vt apud Virgilium, meque timoris argue tu Draece. Apud Ciceronem. Quasi verò, ego de facie tua catamite dixerim: vel alias potuisset contumeliosius facere, si tibi hoc Parmeno per aliquem, ac non ipse Parmeno nuntiasset. Est vt apparet ironiae species.

Chiricon.

Κλητικὸν ἕμμα est inuocatio, vnde κλητικοὶ ἕμνοι, hymni ad Deorum opem inuocandam.

dam facit, inquit Hermogenes, hæc figura Apostrophien, & *καταφορά* hoc est, vehementiorem quandam impetum sermonis.

Climax.

Quod Græci vocant, ascensus nominetur à nobis. Malo enim ascensum, quam schalam, aut gradiculos, ut quidam dixerunt. Est autem figura, perquam decora, & à Demosthene commendata: in qua postremum quodque verbum in priore membro, aut parte aliqua elocutionis positum in inferiorem, rursus assumptum inijcitur: atque ita, velut gradibus quibusdam, cōnectitur oratio: adhuc modū. Ponam enim ipsum Demosthenicum versum: Et non dixi hæc quidem, non autē scripsi: nec scripsi quidem, non profectus sum autem ad legationem: nec profectus quidem, non persuasi autē Thebanis. Hic animaduertis quanto elatus dicta sint, quam si simpliciter enuntiasset, & dixi hæc, & scripsi, & in legationem profectus sum, & persuasi Thebanis. Sic M. Tullius pro Milone. Neque verò se populo solum, sed etiam senatui commisit: nec senatui modò, sed etiam publicis præsidijs, & armis: neque his tantum, sed etiam eius potestati, cui senatus totam Remp. commisit. Parce autem vsus est figura. Nam in tertio gradu contentus fuit dicere, neque his tantum, ne rursus totum illud repeteret, neque solum publicis præsidijs, & armis tantum: videlicet, quia, & longum, & infuave futurum erat. Egregie autem, & (ut mihi videtur) feliciter, Licinius Calvus in Vatinnium, non ergo pecuniarum magis reperundarum, quam maiestatis magis, quam Plancie legis: neque Plancie legis magis, quam ambitus: neque ambitus magis, quam omnium legum omnia iudicia perierunt.

Iul. Rufini, p. 32. Climax est, cum ex re in rem gradum tibi sententia faciunt. Ut, quæ Phœbo pater omnipotens, mihi Phœbus Apollo prædixit, &c. Et,

Torna leana lupum, qui quitur lupus ipse capellam:

Florentem cythrisum sequit' in lasciuia capella.
Latine hæc figura dicitur gradatio.

Cænones.

P. Rutil. p. 3. Hoc duorum schematum coniunctionem habet: quod, & ab vno verbo omnes sententia incipiunt, & in vno nouissime acquiescunt. *Syratoclis*, quaeritis nouam rationem administranda reip. at reperire meliorem,

quam à maioribus accepistis, non potestis. Quaeritis maximis sumptibus faciendis, quomodò tributa ne conferatis? at consilij captas ærarij opes, quas cupitis, agere non potestis. Quaeritis quemadmodum scelere contaminatis hominibus parcatis? at ignoscendo nocentibus, innocentium salutem custodire non potestis.

Compar in Isocolo.

Commotatio in Epimone.

Commutatio, vide in Anaclassi.

Communicatio, vide Anacænosis.

Concessio in Paromologia.

Deesis.

Obsecratio, vel obtestatio, qua Deos oramus, *Iul. Rufini*, aut homines. Cicero pro Deiotaro, Per dextera istam tuam ego obtestor, Per ego has lachrymas. Pro Roscio *μετὰ τὴν ἰσχυρίαν*, rogat, oratque te Chryfogone, Apud deos, Virg. Per superos, atque hoc cælum. Per ego has lachrymas, dextramque tuam te. Plautus, ita Deos obtestor per senectutem tuam.

Debole.

Criminatio, & quasi denuntiatio eorum, *Iul. p. 37.* quæ futura sunt. Cicero pro Milone, Erit, erit illud profectò tempus, & itlucelet aliquando ille dies, cum tu salutaribus, &c. Terrent. Videre videor iam illum diem, quo hinc egenus profugiet aliquò militatū. Apud Virg.

Sed non ante datam cingetis mœnibus urbem.

Quam vos dira fames, nostraque iniuria cadis.

Ambebas subigat malis absumere mensas.

Diacope.

Siue diastole est, cum inter duo, eadem verba *Iul. p. 31.* diuersum ponitur aliquid medium, ut, Culparumque Paris, diuim inelementia diuim. Et, Duc age, duc ad nos. Et, scis Proteus, scis ipse. Latine dicitur separatio. Species est, ut apparet Anadiploscos.

Diaresis.

Est figura sermonis, cum rerum distributio. *Iul. p. 33.*

hic Dolopum manus, hic saeuus tendebat Achilles:

Classibus hic locus, hic acies cersare solent.

(Et) *Hic porcus alij est diuus.*

(Et) *ferit ense grauem cymbaram Osirim.*

Hæc latine dicitur distributio, vel designatio: clara, & subtilis apparet in copula verborum cum

Cyprian. de bono patientia. cum nominibus. vt, [Spirare ventos, fontes fluere, grandescere copias messium, fructus mitescere vinearum, exuberare pomis arbuta, nemora frondescere, prata florere. Et verus ille Licentij de Proco ad D. Augustinu, quam terfus est,]

Sprumae aper, fluit unda, fremit leo, sibilat Diallage.

Improprio nomine dicitur instantia. *ysaris* tractus est potius orationis, quam figura.

Diallagon.

Διάλλων est sententiarum reciprocatio commutationi similis. Vt, inter pueros senes, inter senes puer, idem *Εαγονιον, & Χασοι.*

Dialogismus.

Hac ita fit, cum quis secum disputat, & volutat, quid agat, vel quid agendum putet, Apud Terent. Quid igitur faciam? Virg.

En quid ago: rursusne procos strisa priores Experiar?

Cicero pro Cluentio, dein iudicibus? mihi igitur nihil quaeretur. In Verrinarum li. 1. Si populo redimitur, mihi praeda de manibus eripitur. Quod est igitur remedium? quod?

salysis.

Hoc Schema contrarium est Polysyntheticon. Nam demptis omnibus articulis sententiae diuisae pronuntiantur. Daphnidius, Quid aures me conuenit facere Byzantij? subire publicae causae iudicium, magno nomini aduersariorum fortiter resistere, non vereri periculum, diligenter posteritatis crescere, non minas extimescere, constanter in causa pro vobis perseuerare? omnia feci, vestrum commune commodum spectans: tamen non desunt, qui ex tantis meis officijs aliquid velint vituperare. Item Lysix, Omnibus in rebus suam confidentiam ostentabat: debitum perdebamus? non dissoluebat, minabamur? contemnebat. lex nihil valebat: magistratus negligebat. Venit hoc tamen nobis nouissime tempus vlciscendi.

Dianoea.

Hac figura fit proprie, cum praepositur non id, quod fieri oportet, sed quod fit. Tullius, Dolabella autem, quemadmodum homines nobiles decet, vlcisci iniuriam fortissime perseuerat. Vt g. Furor arma ministrat. Applicatur huic figura etiam chria sententia necessaria. Vt Cato in Thermum post censuram. [Qui ventrem suum, non pro hoste habet, qui pro Republ. non pro sua obionat. qui stulte spondet, qui cupide aedificat.]

Diaphora.

Hoc Schema cum verbum iteratum, aliam P. Rutil. p. sententiam significat, ac significauit primo diditum. Id est huiusmodi. Hunc tu frater, eiusdem sanguinis particeps, in hac fortuna deferere potuisti: cuius aeternae quemuis extraneorum hominem, modo hominem, commouere possent? Item, in vniuersum mulierem, quid potius dicam, aut verius, quam mulierem. Eadem est cum translatione.

Diaporesis.

Addubitatio. Hac vtimur, cum propter res aliquas volumus videri dubitare, & quasi ab ipsis iudicibus consilium capere, quo potissimum genere orationis vtamur. Quale est pro Cluentio prooemium: Equidem, quo me veritam, iudices, nescio: negem fuisse illam rem, &c. Item, pro Cornelio: Pugnam aperte contra nobilissimorum hominum voluntates: studia, consilia, cogitationesque eorum aperiam: &c. quae quasi dubitans, an sibi facienda sint, dicit. Vide in Aporia.

Diaporesis.

Apud Hermogen. lib. 3. de Inu. eadem cum *Διαπυρσι.*

Diasyrmus.

Hac figura fit, cum rem aliquam, aut personam eleuamus. Vt apud Tullium, Est adhuc (quod admirari vos video) non Verres, sed Quintus Mutius. Et in eodem. Sed repente est vestigio ex homine, tanquam ex aliquo Circaeo poculo, factus est Verres: redit ad se, atque ad mores suos. Et alibi, quid ad haec Naeuius? redit, scilicet nostram amentiam, qui in vita sua rationem summi officij desideremus, & instituta bonorum virorum requiramus.

Diasyrmus, eleuatio, vel irrisio. Ea figura est, qua ludentes, quae dieuntur ab aduersarijs, dissoluimus. Qualis est ille locus pro Muræna in Sulpitium totus de iure ciuili.

Diarypsis.

Descriptio, vel deformatio, vbi rebus derelictis, personarum, & formas ipsas, & habitus describimus, & exprimimus, vt Tullius hoc modo: Ponite ante oculos vobis Rullum, in Ponto inter vestra, atque hostium castra, hasta posita cum suis formosis finitibus auctionantem. Item, plenius pro Milone, Si haec non gesta audiretis, sed picta videretis: tamen appareret, vter esset invidiator.

Pp 3

Aquil p. 15.
πρώτων
εργαμάτων
των παροικουμένων.
ab. lexan. dro.

tor. Et deformat Milonem in rheda sedentem, penulatum cum vxore. Item, Clodium cum equo, & cum delectis villa egredientem. Eodem modo pro Roscio de Glauca: Nonne vobis hæc, quæ audistis, oculis cernere vidimini, iudices? non illum miserum, ignarum casus sui, redeuntem à cœna videtis? non positas insidias, non impetum repentinum? non versatur ante oculos vobis ipse Glauca? & quæ sequuntur.

Dicaologia.

P. Rutil.
P. 7.

Hoc schema fieri solet, cum æquitatem causæ, quàm maxime breui sententia complectitur. Id est huiusmodi, quod si me reprehendis, cum homo adolefens lapsus sim: vehementer erras, qui quid natura valeat, ignoras: acerbusque, & iniquus es, qui quod æqualiter omnibus putes ignoscendum, vni imputas, & in vno arbitraris vindicandum. Item Lysia, Nam ego huic, iudices, quicquid ad superius tempus attinet, nihil succensco: nihil enim deliquisse cognoui, sed in hoc nouissimo facto, cum plenum malitiæ perfidiæque inuenirem, merito reprehendere, atque odisse cœpi. Quæritis fortasse, quid acciderit causæ: quamobrem eundem, & laudem, & vituperem: quod idem commutata voluntate non est, qui fuerat: neque idem nunc de se audire debet, quod prius consueuerat, cum sine noxa se gerebat. Non arbitratus es igitur, rursus cum reuersurum ad officium, atque amicum tibi futurum? Quo modo? quem sciam tantum facinus in se amisisse, vt in reliquum tempus, neque beneficio locum, neque beneuolentiæ spem relinquere?

Diezeugmenon.

Aquil. p.
22.
Disiunctio.

Siue disiunctum. Hæc figura ita ornat, & amplificat orationem: vt diuersis redditionibus verborum membra, quæ vocamus *κῶλα*, disiungat, ac separet, siue duo, siue plura. Hoc modo, Capuam colonis deductis occupabunt, Atellam præsidio communient: Nuceriam, Cumas multitudine suorum obtinebunt: cætera oppida præsidijs deuincient. Tale est illud: Veniet igitur sub præconem *τοῦ* Propontis, atque Hælespontus: ad dicetur communis ora Lyciorum, atque Cilicum, Mysia, & Phrygia. Venies Propontis, atque Hælespontus sub præconem, id est, conditioni, legique parebunt. Animaduertere autem potes, nihil interesse, vt in postremis partibus membra disun-

gantur, necessitate verborum, an in primis, an hoc vicissim fiat.

Dilemmaton.

Annueratur ab Hermogene inter figuras, sed vt apparet inter argumentationes est referendum, non differt enim à communi dilemmate. H. lib. 4. de inuentionibus.

Distributio.

Vide Diæresin, ea est, quæ vnumquodque proprio circumscribit verbo. vt, apud Ambrosium Hexam. l. 3. c. 15. de aqua. Inter arenas flaua, inter cautes spumea, inter nemora viridantior, inter flouulentia discolor, inter lilia fulgentior, inter roseta rutilantior, in gramine liquidior, in palude turbidior, in fonte perspicua, in mari obscura, & Iulius Firmicus libro de errore profanarum religionum de Ioue. In cygno fallit, in Tauro rapit, ludit in Satyro. Sic Minutius Felix.

Pluuias fluere, flare ventos, grandines increpare, Nimbis collidentibus tonitrua mugire.

Ecbasis.

Digressio. Excursio à proposito.

Ellipsis.

Id est detractio, contraria Pleonasmò. Oratur oratio, cum verbum aliquod detrahimus à sua significatione, hoc modo, & illi quidem, qui à se contumeliam morte inimici repulit, ignosco. Videntur autem mihi, iudices, qui sententias pro illo tulerunt, nam multos fuisse audio. Hic apparet tum illud deesse, videntur autem mihi, & iudices idem sensisse, vel ignouisse: sed quia intelligebatur, ideo detractum est, vt ipsa celeritate commotior esset enunciatio.

Emphasis.

Altiozem præbens intellectum, quàm, quem verba per se ipsa declarant.

Enagonion.

Figura, qua contrariorum sensuum inductione, pugnae quoddam simulachrum exhibet, Definitur à Scholiaste Aristidis apud Phocium, in Aristidis Panathenæico *σχῆμα δὸν ἔχειν ἄγωνα τῆ ἐπαγωγῆ τ' ὑποκρίτων*, est species Antithesis, vt iustus fortior, fortibus iustior. Eadem *ἰσχυρόν* ibidem appellatur.

Energia.

Est figura, qua formam rerum, & imaginem ita oratione substituimus, vt lectoris oculis,

Aquil. p.
25.

Scholias
Aristidis.

lul. p. 31.

Is presentieque subijciamus. Eadem Hypoty-
pofis, Diatypofis, Characterifmus, Descrip-
tio.

Enthymema.

Jul. Ruf. p. 23. Fit, cum periodus orationis ex contrarijs
sententijs astringitur. Apud Lucilium, [Si me
nescite, hoc nescis, quod querere dico, quare
diuinas quicquam, aut querere debes. Ipse:
Et si scis q. b. e. scire hoc d. t. Cicero in diuina-
tione, tamen hic operam tuam pollicebere,
qui te neque velle sua caussa, nec si velis, pos-
se arbitrantur.

Epagoge.

Idem. Fit hæc ex rerum similibus collatione, vel
argumentorum, salua tamen similitudine re-
rum. vt Virg.

*Impronsum aspris veluti, qui sensibus an-
guem*

Prestis humi nites.

Et Cic. pro Rosc. comparat occupationes
Iouis opt. maximi, Syllæ rebus gestis propi-
us. Argumentorum autem, vt Lucretius, [Nā
si tu fluctus, vndaque è gurgite falso tollere
decreueris, ventum prius Hæmatium tu, Vē-
tum, inquam, tollas.] &c.

Epanadiplosis.

Jul. p. 31. Est, cum idem verbum in eadem sententia
& primum est, & extremum. vt, [Cæsaris, &
famam, & nomen tot ferre per annos. Titho-
ni prima quot abest ab origine Cæsar. Et, An-
tè nouis tibeant, quam præta coloribus, antè.
Et, Vnum illud tibi nate dea, proque omni-
bus vnum. Et, Ipsum obtestemur, veniamque
oremus ab ipso.] Latine dicitur inclusio.

Epanalepsis.

P. Rut. p. 3. Hoc schema fieri solet, cum id, quod dictū
semel est, quo grauius sit, iteratur. Id interdū
fit vno verbo: interdū plurium verborum
coniunctione. Verbum sic iteratur. Pythiæ,
Eythias. Quid contra tot res, ramque euidentes dicere
potes Demosthenes? cognitum enim est te
republicam venalem habuisse, cognitum
est. Item Hegesie, Sed instigabat multitudine
nis animum ad bellum, inferendum incitatus
iracundia furor. Furor, inquam, non ratio,
sine qua nihil vnquam populus ex sententia
gessit. Sed plurium verborum iteratio est hu-
iusmodi. At ego in his ærumnis amicis sum
spoliatus omnibus, iudices: qui non, quod me
odissent, sed quod inimicorum factione per-
tinuissent, me in malis deseruerunt.

Epanalepsis, repetitio. Hæc figura tantum à
Palinlogia distat, quòd in illa quidem vna
pars orationis bis repetitur, tum coniunctim,
tum interposito vno, aut altero verbo, quo
vehementior elocutio videtur fieri: at in hæc
ex plurium verborum continuatione repe-
ta, idem queritur: vt, si dicas, Patriæ suæ quis-
quam, ò diu immortales! exitium est machi-
natus: Hæc non potest iam non potest, in-
quam, libera hæc ciuitas esse.

Epanalepsis, repetitio sententiæ propter
aliam necessariam causam, non vt fit in figu-
ris elocutionis, sed apud Lucilium: vel consi-
lio, vtrum quod dictis, olim cælicolæ adsu-
issent prior concilio. Cic. pro Rabirio, Li-
benter si esset integrum, profiterer idem, Sa-
turninum C. Rabirij manu intersectum, nihil
me iste clamor commouet, Vsq; huc liben-
ter, inquam, profiterer.

Epanalepsis, est eorundem verbum simul
positorum, eiusdemque sententiæ post multa
interiecta, cum aliqua periodi conclusione
facta repetitio. vt,

*Huc pater o Leneæ, tuis hic omnia plena
Muneribus, tibi pampineo grauidus autum-*

*no
Floret ager, spumat plenis vindemia la-*

*bris:
Huc pater o Leneæ veni!*

Et, Pastorum musam Damonis, & Alphesi-

*baei,
Immemor barbarum, quos est mirata iuuen-*

*ca
Cerrantes, quorum stupescit carmine lyn-*

*ces:
Damonis musam dicemus, & Alphesi-*

*baei.
Latine hæc figura dicitur resumptio, vel
repetitio.*

Epanaphora.

Est, cum ab eodem verbo plures inchoate
sententiæ incipiunt. vt,

Hic gelidi fontes, hic mollia præta Lycori.

Hic nemus, hic ipso tecum consumeret a-

*uo.
Et, Num fletu ingenuis nostræ num lumina*

*flexu?
Num lachrymas vittus dedit aut miseratu-*

*amentem est?
Et, bellum o terra hospita portas.
Bollo armantur equi, bellum hæc armenta*

minantur.

Aquil. p. 20.

Jul. Ruf. p. 29.

Idem p. 30.

Ἐπαναλήψις

Ἐπαναφορά

Ἐπαναλήψις

Ἐπαναφορά

Ἐπαναλήψις

Ἐπαναφορά

Et, Ver adeo frondi nemorum, ver vile i'uis.
Et, Nocte lentus stipula melius, nocte arida pra-

Tondentur, noctis lentus non defuit humor.
Latinè hæc figura dicitur regressio.

Epanaphora, quod relatum vocant. Hæc figura, vel frequentissimè, & Demosth & M. Tul. & omnes vehementes oratores vtuntur: quando præcipuè, & ipsi commoti videri volunt, & iudicem commouere. Contar autem ex eo, quod eadem pars orationis sæpius per singulos ambitus, aut per singula membra, interdum etiam breuius per cælia, quæ κόμματα appellat, repetitur hoc modo: Verres calumniatorem apponebat, Verres de causa cognoscebat. Verres pronuntiabat. Aut si dicas: ille venire hostes nuntiavit, ille vos in motum belli compulit, ille in tumultu, vt ciuitas esset effecit. Per ambitum autem repeti potest eadem pars orationis sic: Tandiu Tib. Græchus populo gratus fuit, quandiu leges ad voluptatem eius, non ad vtilitatem rep. compositas ferebat: Tandiu C. Græchus, quamdiu legibus agrarijs, & frumentarijs, & cæteris profusionibus ararijs multitudinem imperitam promerebatur: Tandiu Saturninus plurimum potuit, quamdiu easdem illas frumentarias largitiones, & agri diuisiones pollicebatur.

Epanodus.

Est, cum duobus breuibus, pluribusue propositis, ad singularem enarrationem recurritur. Vt,

— diuellimur inde,

Iphitus, & Pelias mecum, quoru Iphitus a uo lam grauior.

Et, Proximus Orsiochum, & Buthen, duo maxima

Teucrum

Corpora, sed Buthen auersum cuspide fixit Loricam, galeamque intor, qua colla sedentis Inuenit. Latinè dicitur euerfio, vel egressio.

Epanorthosis.

Est, cum supradictum verbum verbo sequenti corrigitur: vt, Non subripere, hoc est furari. Latinè dicitur correctio. Sic Cestus Pius. Erat nauigium, imo fuerat. Eadem Aphorismus.

Eprobola.

Επρωβόλη intercalatio. Apud Hermogenem figura est non dissimilis Parenthesi, επρωβόλη enim est interficere, & interca-

lare. Sic vsurpauit Plato in Timæo οὐδὲ ἐπὶ μῆκει λόγῳ, πάρεργον ἄλλο μῆκος επρωβόλη-
τέον. Neque ad orationis prolixitatem, otiosa quædam alia longitudo interficenda.

Epenhymesis.

Επενθύμησης melius inter argumentationes collocatur, quam inter figuras. Est ratio-
num, atque enthymematium acrior quædam, & contorta volubilitas. Vnde Hermogen. περί περιτότητα.

Eperexegesis.

Enarratio potius est, quam figura, de qua in narratione.

Eperergasia.

Επὶ εἰργασία exposito cum in eodem loco manens orator aliud dicere videtur. Cic. 4. ad Heren.

Eprobola.

Hoc schema dupliciter fieri consuevit, cum pluribus, & diuersis sententijs, aut vnum aut idem verbum singulis præponitur: aut varietas verborum, quæ tamen eandem vim inter se habent: quæ ab vno verbo sæpius profisciscuntur, sunt huiusmodi. Lycurgi, Nam cum iuuentus concitata temerè arma caperet, & quietos Thefalos manu laceffere conaretur: iure senatum coegi auctoritate sua comprimere adulescentium violentiam. Ego quæstoribus interminatus sum, ne sumptum stipendio præberent. Ego armentario patefacto restiti, atque efferi arma prohibui. Ita que mea vnus opera compressum, non concitatum bellum, non necessarium scitis. Item Hegesia, Misere mini mei, iudices, quem coniurata tanta vis inimicorum oppugnat. Misere mini solitudinis, cui ne in summo quidem tempore periculi liberos adhibere ad communem calamitatem decernendam licitum est. Misere mini senectutis, quæ me etiam sine cæteris malis grauius defatigat. Varietas verborum, quæ eandem vim habet, huiusmodi est. Demosthenis, Dolui viri Athenienses, vbi illum clandestinum hostem impunè intra murum vidi vagari: agrè tuli, quod omnium vestrum facilitatem vnus fallaciâ tentatam intellexi: commouit me, quod in accipièda iniuria ple-rosque lætitiâ ostentantes cognoui.

Epicrisis.

Επίκρισις, cuius meminit Hermogenes in capite περί ἀληθινῶ λόγῳ t. 2. id. Defin-
nitur ab ipsius Hermogenis Scholiaste λόγῳ
ῥηθέντι

P. Rutil. 12
Eadem 12
n. p. 12
Epanaphora

ῥητορικῶς ἢ βελωδῶς sermo- nis dicti confirmatio & corroboratio: ubi sta- tim sententia, seu propositionis allatae subij- citur ratio: ut apud Demosthenem, de corona, Δεινὸν μὲν ἔστι θεοὶ πᾶσι γὰρ οὐ, καὶ ἀπὸ πα- τέρων. Graue illud quidem, ὁ terra, & Dijs: quomodo enim non esset graue contra patrem?

Epithorosis.

Alexander. Ab Alexandro Rhetore à Prodiorthosi dis- criminatur, quod hæc ante dicti cuiusdam ac- cerbitatem præmuniat auditorem: Illa orati- onem iam durius prolata corrigat & miti- get.

Epimone.

Commoratio, cum in loco firmissimo, quo tota causa continetur, manetur diutius. Cic. 4. ad Herenn. ἐπιπλέον, ἐπὶ τῷ αὐτῷ νοή- ματι ἐπιμονὴ μετ' ἀνέχσεως. Alexander Rhetor.

Epiphonema.

Iul. Ruf. p. 23. Hæc sententia in fine expositæ rei cum af- fectu enuntiatur. Cicero in Verrinis, non vi- tam liberam, sed mortis celeritatem precaban- tur.

Epithora.

Iul. Ruf. p. 3. Epithora. Inter hoc schema, & Epibolen, hoc inter- est, quod in superiore vnum pluribus senten- tijs anteponitur: in hoc autem omnium ten- tentiarum, vnum, atque idem nouissimum verbum. Sofferatis, Non enim alius, quis est, cuius opera in has difficultates incederimus: Sed initio ad bellum suscipiendum vos primum impulit. Philippus. Deinde in ipso belli labore, ac periculo deseruit nos Philippus. Nouissimæ nunc calamitati nostræ, atque culpæ, successit idem Philippus.

Epiphora.

Iul. Ruf. p. 37. Siue epitimesis. Fit hæc figura cum iurgamur, aut coarguimus. Cic. in Catilinam, Patere tua consilia non sentis? quem nostrum ignorare arbitraris? Terent. Non ego te vidi manum, &c. Virg.

Non ego te vidi Damonis pessimè caprum Excipere insidijs?

Epipocle.

Iul. Ruf. p. 4. In hoc ex prima sententia, secunda oritur, ex secunda tertia, atque ita deinceps complu- res. Nam quemadmodum catenam multi inter se circuli coniuncti vinciunt; sic huius sche-

matris seriem complures sententiæ inter se connexæ continent. Lysia; Constanti igitur iudices, Simonem domo sua, ab suis Dijs pen- natibus, vi cum summa iniuria esse exturba- tum. Nam Cheremenes cum hominibus ar- matis ad eum venit, cum venisset, sine vlla religione domum eius expugnauit: expugna- ta vi domo, familiam abstraxit: abstractam, tormentis omnibus excruciauit: cruciatam, vinxit: vinctam, in publicum proiecit: opinor ne suum maleficium taciturne lateret, sed vt eum prætereuntes prostratam familiam viderent, & à vicinis rem gestam audirent; simul & oculis, & auribus, scelus illius usurparent. Item, Lycurgi, At mihi mirum videtur, quod tam excelsum boni gradum, homo summi la- boris exceperit: Nam cui præsto est sua volū- tas, industrius sit necesse est: industriam verò, scientia consequitur: ex scientia, copia, & fa- cultas ingenij nascitur: ex qua facultate vera, & facili, felicitas laudis oritur. Neque enim temerè diligens studium virtutis, fructus for- tute fallit.

Epitrophe.

Est, cum in eadem verba plures sententiæ de- sinunt. vt, Horatius,

Si curatus in aquali sonore capillos

Occurri, rides: si forte subucula pexa

Trita subest tunica, vel si toga dissidet im-

par,

Rides.

Alia species

Epitrophes

artificiosa,

cum non e-

Quale forsitan sit, — similis si cura fuisset,

Tunc quoque fas nobis Teucros armare fuis-

set.

Et, Impius ante aras, atque auri cæcus amo-

re,

Latinè dicitur reuersio.

adem qui-

dem verba

repetuntur.

Sed amen

periodi per-

cerum &

designatam

Epibeton.

Etiam inter figuras numerari solet, quod aliquam di- appositè collocatum, venustè colorat oratio- nem.

Epithrocasms.

Percursio. Hæc rursus figura differt à coa- cernatione: quod cum illa res diuersas plures in eundem locum conferat, hæc distantia plu- ra inter se percurrens velocitate ipsa circum- ponit: vt si velis dicere, Cæsar in Italiam e- uolat, Corfinium præsidio desertum cepe- rat, vire poterat, Pompeium perle- quebatur. Idem censet Alexander Rhetor

τὰ πολὺ διεσπρότα σαυάγει καὶ ἀξιοπισα.

Q 9

Epi-

tionem cõ-

cluduntur.

Vide exem-

plum apud

Me. hod.

homil. de

hypapante

p. o. ubi

per Epithe-

ta claudis.

Aquil. p.

14.

Epitimesis.

Iul. Ruf.
p. 37.

Est etiam proxima figura, cum aduersarium iisdem verbis, quibus ab eo laesisti sumus percutimus. Vt in illo, *Quis deus in fraudem, qua dura potentia nostra Eggit?* vbi hic Iuno, quia scilicet, Venus dixerat, si nulla est regio Teucris, quam det tua coniux dura. Et, Bis capiti Phryges. Latine dicitur obiurgatio.

Epitrochon.

Hermog.

Επιτροχον percursio, vbi res, & sententiae summa velocitate percurruntur, & discutiuntur. Eadem est cum Epitrochasmio. Herm. lib. 2. de formis dicendi.

Epitrope.

P. Ruil.
p. 10.

Hoc fieri solet, cum alicui rei vehementer confidimus, & nostro iure iudicibus largimur: vt quemadmodum videtur illis, constituent, atque ei pareamus. Hyperidis, sed ego iam iudices summum, ac legitimum, quod exposui, meae causae ius omitto: vobis, quod aequissimum videatur, vt constituatis, permitto. Non enim vereor, quin etiam si nouum vobis instituendum, libenter id, quod postulo, propter utilitatem communis consuetudinis sequamini.

Iul. Ruf.
p. 28.

Epitrope. Haec fit, cum figurate concedimus, quod velit, quis faciat. vt, Virg. Aeneid. 1.

1. Sequere Italiam ventis, pete regna per undas.

Et Cic. in Catilin. Quid expectas? proficiscere: nimum iam diu te Imperatorem illa tua Manliana castra desiderant.

Epizeuxis.

Sive Diplosis, geminatio vnius verbi, vel plurium in eadem sententia duplicatio. vt, Vos appello fortissimi viri. Quint. lib. 9. c. 3. distinguitur ab Anadiplosi, quod haec fit in diuersis sententijs. Anadiplosis eadem, & reduplicatio.

Aquil. p. 35.

Erotema.

Interrogatum. Eo vtimur, vbi exaceruando aliquid interrogamus, & augemus eius inuidiam, hoc modo: Fuisse illo in loco? dixistine haec ita gesta esse: renuntiaistine ea quibus decepti sumus? Haec enim si sine interrogatione dicantur, ad hunc modum, hic fuit illo in loco, & ita esse gesta dixit, & falsa renuntiando nos decepit: haec si prolata, minus inuidiosè proferentur.

Erroris inductio.

Numeratur à Ciceroe inter figuras.

quam Scaliger refert ad ironiam l. 3. c. 99.

Ethologia.

Morata oratio, qualis est ista Lysiae.

Rure rediens, iudices, homo maior natus, magno calore, vix sufferens viae molestiam, tamen his verbis egomet me consolor: fortiter demum laborem; iam breui domum venies expectatus: excipiet te defatigatum diligens, atque amans vxor: ea sedulo, ac blandè praeministrando detrahet languorem, & simul seniles nutriendo recuperabit vires. Haec me in itinere cogitatio prope confectum confirmabat. Postea verò, cum domum veni, nihil earum rerum inueni: sed potius bellum intestinum ab vxore, contra me comparatum. Item Demosthenis, At medius fidius, iudices, ego sic arbitrabar, filium ad patrem disoluto vultu venturum, lachrymis patrium sinum oppleturum, supplicem precaturum, obsecraturum, blanditiam suam, quod perisset, à patris mollitie impetraturum. Sed hic longe aliter: namque incredibili confidentia armatus, ad patrem aduolauit sicut hostis: atque initium sermonis, cum iurgio sumpsit.

Ethopeia.

Moralis confectio. Haec figura differt à Prosopopeia, eo, quod & ibi personas fingimus, quae nusquam sunt: hic certis quibusdam personis verba accommodatè adfingimus, vel ad improbitatem eorum demonstrandam, vel ad dignitatem. Tale est illud pro Quintio. Quid Sex. Nauius ad haec ridet nostram amentiam, scilicet, cum ab eo officia boni viri desideramus. Et quemadmodum natus, inquit, & quemadmodum educatus sum memini. Vetus est, de scurra diuitem facilius multò, quam patrem familias fieri posse, &c.

Ethopeia, est alienorum affectuum qualiumlibet, dictorumque imitatio, non sine reprehensione. Latine dicitur figuratio, vel expressio.

Euche.

Precatio. Virg.

Da nunc Tymbre pater ferro, quod missile libro.

Cic. in Catilinam, cum inuocat Iouem ad poenam coniuratorum, atque ita concludit, Aeternis supplicijs viuos, mortuosque mactabis.

Exallage.

Exallage, immutatio, & diuersitas, vbi varia.

varia subinde cursim inferuntur. vt, Primum Amphipolin cepit, deinde Pyduam, mox Potidaeam, postea Methonem: Exinde ingressus in Theſſaliam. Demosth. i. olynch.

Exartefis.

Ephorus suspensio. Annunturatur etiam à nonnullis inter figuras, quæ fit, vbi figuræ figuris implexæ sunt, sicut annuli in catena, vnde plena, grandis, & suavis occurrit oratio, quod in Cicerone, & Demosthene passim occurrit. Hermog. lib. i. de formis.

Excitatio.

Egyptis quoties languentem auditoris animum, aut tædio affectum excitamus. vt, Non mihi si lingua centum, ora quo centum Ferrea vox. Scalig. lib. 3. poet.

Expediit.

Appellatur ratiocinatio à partium enumeratione volubilis, & sibi instans, de qua inferius.

Exutheisimus.

Jul. Ruf. p. 34 Figura hæc fit, cum rem aliquam extenuamus, & contemptam facimus. vt apud Lucilium. At magnum fecit, quod verbis Græca latinis miscuit. Apud Tullium pro Cecinna, Eici ego te armatis hominibus, non deiici, vt tantum facinus, non in æquitate iuris, sed in vna litera latuisse videatur. Item in Philippicarum secunda, Nunc quod quærebas quomodo rediſſem: prima luce, non tenebris. Deinde cum calceis, & toga, nullis caligis, nec lacerna. Cato apud Athenienses, Antiochus epistolis bellum gerit, calamo, & atramento militat.

Jul. Ruf. p. 32 FIGURA per casum genitiuum. Vt si dicamus, constans vir animi. Item alia: vt se habent istas

Iquo amens animi, & rumore accensus amaro.

Et, *At non infelix animi, Phœnissa.*

Et, *Actutum pius Aeneas, atque in segei cui*

Ascanius.

Et, *Hic annis grauis, atque animi maturus Alethes.*

Et, si quis dicat, pecuniæ diues: vt,

Inſula diues opum.

Et, *Diues equum, diues pictæ vestis, & auræ.*

Item, — *quas illi lata bonorum.*

Et, *Expediunt fessi rerum,*

Et, *Ille mihi ante oculos salivæ, fundusque laborum,*

Egregiusq; animi.

Et si qua sunt talia.

Figura per datiuum. Si quis dicat, timeo il-

li, pro timeo pro illo, & talia. vt,

— *& pariter, comitibus, onerique timen-*

tem.

Et, *Tunc decuit moruisse tuis,*

Et, *Hæc cum Dardanio a Enea miranda vi-*

dentur

pro ab A Enea. Et quæ antiquè dicta sunt,

— *cui nomen aylo Romanum est.*

Et, — *cui nunc cognomen Iulo*

Additur &, *Cui Remulo cognomen erat.*

Et, — *cui nomen Amollo fecere agrico-*

la.

Item si qua sunt talia.

Figura per accusatiuum. vt si quis dicat, P. 34.

Togam fufus, pro fufam togam habens. vt se

habent ista,

— *nodoque sinus collecta fluentes.*

Et, *Scissa comam.*

Et, — *roseas lanatas genas.*

Et, — *tumidusque nouo præcordia regno.*

Et, *Inflatum hesternæ venas, vt semper, Iac-*

cho.

Et, *Ecce manus iuuenum interea post terga*

reuerſum.

Et quæ antiquè dicta sunt,

— *forſan, & hæc olim meminisse iuuabit.*

Et, — *numeros memini si verba tenerem:*

pro numerorum memini. Item si qua sunt

talia.

Figura per ablatiuum. Si quis de quopiam

dicat Magnus virtute, bonus bello, pro in bello. Et, erectus capite incedit. Vt se habent

ista.

Purpureis cristis iuuenes, auroque corusci.

Et, *Sunt mihi bis septem præstanti corpore Nym-*

pha.

Et, *Vnde prius latum siliqua quassante legu-*

men.

Et, *Tereti subnectit fibula gemma.*

Et, *quis forte rapetibus aliis*

Extractus.

Et, *Quàm tuæ ne spoliata armis, excussa ma-*

gistro

Deficeret.

Item si qua sunt talia.

Figura Græca, aut casuum varietas. vt,

Montibus in nostris solus tibi certet Amyntas. Ibidem.

Et, — *placidone etiam pugnabis amori.*

pro tecum certat, & cum amore pugnabis.
Et, *Reddidit una boum vocem,*
pro vna è bobus. Item similia. Aut propositi-
one detracta. Vt

--- *maria aspera iuro.*

Et, *Thyrrhenum nauizat aquor.*

Item qua sunt talia.

Ibidem.

Figura per personas. Vt si quis dicat, vos
superi Iupiter precor. Vt sunt ista.

Vos ô Calliope precor aspirate canenti.

Et, *Vos ô patricius sanguis, quos vivere fas est.*

Item si qua sunt similia.

Ibidem.

Figura per numeros. Vt si quis dicat, po-
pulus locuti sunt. Vt

*Pars in frustra secant, verubusque tremen-
tis figunt.*

Et, *Pars calidos, latice, & ahena, undantia
flammis*

Expediunt.

Et, *sauique animis ignobile vulgus,*

*Tumpeia e grauem, ac meritis si forte vi-
rum, quem*

Conspexere, silent.

Ibidem.

Figura per præpositionem ad, modo semel,
& simplicem positam. Vt si quis dicat,
aduoluo illum, pro ad illum voluo. Et acce-
do illum, quasi ad illum accedo. Vt

Explorare locos, quas venio accesserit oras,

Et, *Nuntia fama ruit, matrisque adlabitur au-
res*

Euryali.

Et, *Electra vs Graij perhibent Atlantiæ cre-
tus,*

Adnebitur Teucros.

Modo simpliciter relata. Vt quin adeat ad
eum? aggrediar ad illum. Et si qua sunt ta-
lia.

Ibidem.

Figura per præpositionem in, modo semel
simplicem elatam. Vt

*Inflavit cum pinguis ebur Thyrrhenus ad a-
ras.*

Et, *Tu calamos inflare leues.*

Quasi in calamos, ebur, flare. Et apud Salu-
stium, atque eos à tergo incurrerunt, quasi in
eos incurrerunt. Modo dupliciter elatam. Vt

Indurat Circe in vultus, ac terga serarum.

Et, *Induit in florem, & ramos curuantis olen-
tes.*

Et, *Hunc in prona iugo lanium incumbebat in
annem.*

Ibidem.

Et si qua sunt similia.

Figura per verborum qualitatem. Vt caput

velor, pro caput velo, aut capite velor. Vt,

Capite ante aram Phrygio velabar amictu.

Et, *Flaua capui nectuntur alia.*

Et, *pecudum fuluis vela ur peccata setis.*

Et, *aut pacem Troiano ab rege petendum.*

Et, *populare penates.*

pro populari.

Figura per modos temporum. Vt cum di-
co, libens fecero, pro faciam, vt

--- *donec me flumine viuo*

Al luero.

Figura per aduerbiorum qualitatem. Vt *Pag. 35.*
cum dicimus, Ad illum cæno. Ad villam mo-
ror, pro apud villam. Et, terræ iacet, pro in
terra. Et, Domi, militiæque res gestas. Et, cu-
ius domo nota est annos sexaginta natus. Et,
tot annos bella gero.

Figura per Pleonasmum. Vt, Antiquum *Ibidem.*
obtinens. Vt, Mortem occumbere, & obire di-
em, & viuere vitam, & pugnare pugnam, &
ire iter, & oculis videre, &

--- *voce vocans Hecaten.*

Et, *Hunc oro sine me furere ante furorem.*

ac si qua sunt talia.

Figura per eclogam verborum. Vt cum *Ibidem.*
enuntiamus bonos dicere, fortes pugnare.

Item, da bibere, da cœnare. Et,

Donat habere viro.

Et, *Cunctaturque metu, lethumque inflare
tremi scis.*

Et, *Da sternere corpus.*

Et, *da iungere dextram.*

Et, *quale per astum*

*Dulcis aqua saliente sisim restinguere ri-
uo.*

Et, *Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi ven-
do,*

Iliade.

Figura per eclogam aduerbiorum, Vt, *Ibidem.*
cum dicimus, magnum tonat, tumidum lo-
quitur.

Magnumque fluentem nilum.

Et, *utque volutus ad terras.*

Et, *Immane sonat per saxa.*

Et, *nec longum letabere.*

Et, *græue olentis Auerni.*

Et, *horrendum intonat armis.*

Et, *Nauibus, intandum, amissis.*

Et si qua sunt talia.

Figura per pronomina. Vt, nullus dixit. *Ibidem.*
ris, pro ne dixeris. Et, Quis mulier.

Figura per eclogam nominum. Vt cum *Ibidem.*
dici-

dicimus, bonum est virtus, malum infamia. Nam neque tam paria duo verba sunt: neque eundem habent casum, & sonum vocis, quam Græci προσωπίαν appellant. Id est huiusmodi. Nam respub. nostra ad hunc statum gloriae peruenit, non multitudinis hominum, sed severitate legum.

*Dulce satis humor depulsis arbutu hœdis.
Et, Tale tuum carmen nobis diuine poetæ.
Quale sepor sessis in gramine.*

Gradatio.

Climax, & κλιμακωτὸν σχήμα ab Hermogene. Vide Climax. Bis tantum in Demosthene inueniti hanc figuram notat item Hermogen. lib. 1. de formis.

Heterogenes.

Heteroptoton, Heteropropon, Heterarithmon à veterè quodam Scholiaste Græco annumerantur inter figuras grammaticas, satis ex notione sui nominis peripicue sunt.

Homœon.

Hæc figura fit, cum ex partibus aliqua similitudo colligitur. vt. Virg.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora tenebat.

Etiã in actu fit homœon. vt idem Virg.

Non aliter, quàm si immixtis ruat hostibus omnis.

Carthago, aut antiqua Tyris.

Cic. in Verrinis ait, succinctam Scyllam lupis, & canibus, cum pube tenus virgo sit, similem esse Verris, & comitum illius, quibus quasi canibus succinctus sit.

Homœoptoton.

Hæc in duobus verbis eundem habet casum, aut eandem nouissimam syllabam. Id est huiusmodi. In rebus aduersis, cui praesto est consilium, non potest deesse auxilium. Item Soficratis, nam qui secundis rebus libenter assentiantur, ijdem simul, ac se fortuna contristauerit, prius insidiantur.

Aquil. p. 19. Homœoptoton simile in casibus. Hoc ex eo nomen accepit; quod membra illa, id est κῶλο, in eodẽ casu cadunt ad hunc modum: huic igitur socios vestros erimant, & ad bellum vos cohortant, & omnibus modis, vt in tumultu essetis, moienti. Hæc enim tria in eundem casum determinata sunt.

Homœosis.

Iul. Ruf. p. 28. Est, cum per similitudinem res praestantur. Cuius species sunt primæ duæ, paradigma, & parabole. Horum distantia est, quod paradigma facit vera exempla, parabole ficta ostendit.

Homœoteleuton.

P. Rutil. p. 10. Hoc minus euidentis est, quàm homœoptoton, & minorem affect auribus iucunditatem.

Horismus.

Hoc schema fit, cum definimus aliquam rem nostræ causæ, ad utilitatem, neque tamen contra communem opinionem. Id est huiusmodi. Nam virtutis labor, vera voluptatis exercitatio est. Sed fieri solet hoc schema nunquam ratione supposita, tum denique magis illustratur, ita vt fecit diues auarus. In villa adẽm feci fortunæ. Crimen arguitur temeritate illius, quæ tam locupletis copias dederit ei, qui odisset vti.

Hyperbaton.

Quod opportuna ordinis mutatione aliquid ex significatione mutando numerosam reddit orationem. Fab. lib. 8.

Hyperbole.

Alijs schema, alijs tropus videtur. Ceterum fit, cum excedit veritatem sententia. apud Virg.

Qui candore niues antecirent, cursibus auratas.

Hypercatresis.

Ab Alexandro Rhetore nominatur inter figuras, fitque cum in comparatione rerum, aut personarum aliquas excipimus, cum quibus comparationem nullam inire volumus. ὅτι ἐξλόγηται πρόσωπον ἢ γένος. Sic apud Homerum.

Ἀνδράσι μὲν προτέροιον ἐριζέμεν οὐκ ἐδεήσω.

Οὐδ' Ἡρακλείουτ' Εὐζύτω.

Hypobole.

Subiectio, cum interrogamus aduersarios: aut quaerimus, quid ab illis, aut quid contra nos dici possit: Deinde subiicimus id, quod dici oportet è contrario. vt, Amplum patrimonium relictum est: At patris bona uenerunt. &c. Cic. 4. ad Herenn.

Hypocresis.

Est figura sententiæ, cum aduersarium gestu, & pronuntiatione extollimus, vel abiicimus, & spernimus. Vt, in illo,

Cantando tu illum? aut unquam tibi fistula cera.

Iuncta fuit

Additur enim, Tu nullus alioqui, illum autē magnum in canendo. Et,

— non ego Daphin

Iudice te meum.

Qui, scilicet mihi iniquus es, & non rectē iudicaturus. Latine dicitur pronuntiatio.

Hypomone.

Et *παράλορον*, quo suspenduntur auditorum animi. Arist. Rhet. lib. 3.

Hypostasis.

Est præstantia quædam animi, & fiducia orationis. Vt, *ἐξήλεγε τὸ φιλίππον, φανερώς δεύτως, ὥστε τοὺς ἐκείνους συμμάχους, αὐτοὺς ἀνισαμένους ὁμιλοῦσιν.* Hermog. *περί τῆς* lib. 1. p. 283. Redarguit Philippum tam apertē, ut eius socij exurgentes faterentur.

Hypozexis.

Est cum singulis rebus, sententijsque singula debita verba iunguntur. ut,

Procumbunt piceæ, sonat ictū securibus i-
lex.

Fraxineaque trabes, cuneis, & fissile ro-
bur

Sciuntur, aduolunt ingentes montibus or-
nos.

Et, Venit hyems, teritur Sicyonia bacca tra-
petis.

Glande sues redeunt lati, dant arbata syl-
va.

Et, *Varios ponit fœtus autumnus, & alte*

Mittit in apricis coquitur vindemia saxie.

Hæc figura latine vocabitur subiunctio, vel subinfectio, vel subnexio,

Υπεροραία.

Beda

Præby. p.

350.

Vel, *ὑπερόρον πρότερον*, est sententia cum ordo in verbis mutatur: ut,

Torrere parant flammis, & frangere sa-
xo.

Et, *Postquam alios tetigit fluctus, & ad æquora*
venit

Prius enim franguntur fruges, & postea coquuntur, & ante ad æquora venit, & sic tetigit fluctus. Tale est, & illud. Hic accipiet benedictionem à domino, & misericordiam à Deo salutari suo. Prius enim dominus miscrando iustificat impium, & sic benedicendo coronat iustum.

Hanc figuram peculiarem Homero fuisse indicat M. Tullius ad Attic. *ὑπερόρον ὑπερόρον ὁμηρικῶς.*

Iron.

Fit cum perfectæ formæ similes conferuntur. Virg.

Talis amycei domitus Pollucis habenis.

Cicero de L. R. Mare quod sua natura tranquillum sit, ventorum vi agitari, & conturbat solet: sic populus Romanus.

Ironia.

Simulatio. Frequentissima apud oratores, qua figura aliud verbis significamus, aliud resentimus: A quo genere figuræ proœmium pro Ligario sumptum est: Nouum crimen C. Cæsar, & ante hunc diem inauditum, &c.

Ironia, sententiæ figura, quàm hoc modo enuntiabo: hic enim egregius author communium commodorum, custos, & defensor reip. salus, & columnæ ciuitatis, de quo contraria, scilicet intelligi velim. Mutabo verba ordine eorum verso, vel tota locutione aliter explicatæ, sic, namque iste cuius ope, & auxilio, videlicet ciuitas nititur. Manet utique Ironia eadem, neque læditur verborum immutatione. At verò si figura elocutionis sit, quam repetitionem, Græcè *ἐπαναφορὰν* vocamus, quæ est huiusmodi. Ille author discordiarum, ille dux seditionum omnium, ille tumultuosus, proditor in bello: & illam partem orationis repetitam sæpius in initio membrorum, aut casorum sustulero, & tantum semel dixerò, subiungens, &c. hoc modo: ille, qui seditionum author, discordiarum concitator, in pace tumultuosus, in bello proditor fuit: figuram elocutionis sustuli. Nonnūquam autem, immo plerumque concurrere potest, ut sententiæ figuræ coniungatur cum elocutionis figuræ: qua hoc modo enuntiatum est: Ille amator patriæ egregius, ille reip. custos, ille defensor libertatis, ac legum. Cum hoc de eo dicatur, de quo contraria intelligi volumus, & ironiam esse, quæ figura sententiæ est, & epanaphoran, de qua, cum maximè diximus, quæ est elocutionis. Nunc ad instituta pergamus. Sunt igitur figurarum elocutiones aliæ, ad ornandum tantum, & quasi ad pingendam orationem accommodata: quibus princeps Gorgias Leontinus vsus est, sed sine modo. Et ideo illius oratio, quæ initio audientes nouitates permouerat, fastidium meruit. Isocrates autem, post eum parcius, nec non etiam ipse Demosthenes, sed tanta moderatione, ut nusquam in tedium incurrat.

110.

Tul. Rufini p. 24.

Ironia. Elocutiuncula Sallustiana commo-
dissime exprimitur, cum aliud in pectore re-
clusum, aliud in lingua promptum habemus,
& sententia enunciationis in contrarium a
verbis accipitur. vt apud Virg.

Sicilicet us superis labor est.

Apud Tullium pro Ligario, nouum crimen
Cai Caesar, &c. in Clodium, & in Curionem,
tu vere festiuus, tu elegans, tu solus urbanus,
quem decet muliebris ornatus, &c.

Ironia autem species sex. Chleualmus, si-
ue epicrionemesis, Charientismus, siue scoma,
Aftismus, Dialyrmus, Exutenismus, Sar-
casmus.

Iocolon.

P. Rut. p. 19.

Hoc autem duabus, aut pluribus sententijs
breuibus, & inter se paribus exigitur: ita vbi
hoc est. Nequaquam mihi diues est, quamuis
multa possideat, qui neque finem habet cu-
piendi, neque modum status vtendi. Nam &
multum desiderare, egentis est signum: & ni-
hil parcere, egentis est initium. Seorsum est,
beneficium dare libenter, & iniuriam facere
nolle. Nam dando beneficium, extemplo be-
nevolentiam acquirimus: non faciendo iniu-
riam, duntaxat odium vitamus.

Aquil. p. 18.

Iocolon, exaequatum membris. Et autem,
quoties non pugnantibus inter se, sed paribus
tantummodo verbis, duo, vel etiam plura
membra, quae uerba dicimus, explicantur: vt
si dicas hoc modo; Classem speciosissimam
instruxit, exercitum pulcherrimum, & fortis-
simum delegit. Addere etiam licet; Sociorum
maximam, & fidelissimam manum compara-
uit. Et longius eodem modo progredi, dum
ne in fastidium incurras.

Lepiologia.

Alexander Rhetor. p. 378.

Reitruisla per minutias absoluta expositio,
ὄταν ἐνός ἐκαστοῦ τῶν συμβεβηκότων, ἢ συμ-
βαλλόντων τὴν ἀκριβή, ἐπὶ λεπτῶ ἐξερῶσι-
αι ποίωμεθα. Hec figura plerumq; officit gra-
uiori eloquentiae, vbi minuta quaeque non
sunt percentenda.

Liptore.

Λιπτόρη, malim λιπτός, quum minus dieitur,
& plus intelligitur, vt Georg. 3. Nec mihi dis-
pliceat, id est, valde placeat, Notatur a Seruio.
Eadem ferè cum μειώνω.

Lyon.

Eadem est figura apud scholiastem Aristidis,
αὐτὸ δὲ ἀλλῶν, de quo superius.

Merismus.

Hoc schema singulas res separatim disponen-
do, & suum cuique proprium tribuendo, ma-
gnam efficere utilitatem, & illustrem consue-
uit. Lycurgi. Cuius omnes corporis partes ad
nequitiam sunt appositissima, oculi ad petu-
lantem lasciuiam, manus ad rapinam, venter
ad auiditatem, virilis naturae membra, quae
non possumus honestè appellare, ad omne
genus corruptelae, pes ad fugam, profus, vt
aut ex hoc vitia, aut ipse ex vitijs ortus vi-
deatur.

Item Aristotelis. Alexandro enim Macedo-
ni, neque in deliberando consilium, neque in
praeliando virtus, neque in beneficio benigni-
tas deest, sed duntaxat in supplicio crude-
litas. Nam cum aliqua res dubia accidisset, ap-
parebat sapientissimus: cum autem contingen-
dum esset cum hostibus, fortissimus: cum ve-
rò praemium dignis tribuendum, liberalissi-
mus: at cum animaduertendum, clementissi-
mus.

Meisifi.

Diminutio. Attenuatio orationis per mode-
stiam. Cic. 4. ad Herenn. in Liptore.

Metabasis.

P. Rut. p. 7.
Apostrophe.

Hoc schema duobus modis fieri solet. Ex qui-
bus vnum genus est eiusmodi: cum ab ea sen-
tentia, quam proposuimus, conuertimur ad a-
liquam personam, aut rem, vt fortunam, &
tanquam praesentem appellamus, ita vt is fe-
cit. Myron. Haec mulier nuper fuit locuples, &
potens in amore, atque delicijs necessariorum;
ornatus eius opibus abundabat: manus ancil-
larum, quae sequebantur, comitatus appella-
batur. Nunc contra subito, & graui casu affli-
cta, vix mediocritis ancillulae dignitatem reti-
net. O fortuna, quam vehementer te rerum
varietas oblectat, & quam magno odio est ti-
bi beatae vitae perpetuus, & constans fructus?

Alterum genus est, cum ad id, quod demō-
strare institimus, ab alia re, & actionem, &
orationem nostram reuocamus.

Demosthenis. Sed nimirum inopinans inci-
di in causam temporis huius alienam, de qua
posterius dicendum. Quapropter ad illud, quod
paud prius agendum reuertor.

Metanawa.

Hoc schema fieri solet, cum ipse se, qui lo-
quitur, reprehendit: & id quod prius dixit, po-
steriori sententia comutat. Itavt facit Demo-
sthenes. Hunc quoniam de me, vt volui co-
gnoui.

gnouistis, iudicium per ipsius vitia constitutum. Nam dū opus est, parentes appellat, quos scitis non ignotos fuisse, sed huiusmodi, vt omnes hos execrarentur. Sed hic bonus vir grandis natu, atque sero, sero loquor: imò verò nuper, atque his paucis diebus simul & Atheniensis, & eloquens est factus.

Item, At hic omnium sceleratissimus, nouo more, atque exemplo alieni factoris index, ipse confidentissimè, non criminibus, sed armis reum facere conatus: conatus, nimium remissè loquor. Nam qui tantam caedem perfecerit, huiusmodi incepti duntaxat arguere, penè malefici largitionem est facere. Congruit cum epanorthosi, & aphorismo.

Metaphora.

Ad vnum verbum contracta similitudo. Definitur à D. Augustino, lib. contra mendaciū, ca. 10. de re propria ad non propriam verbi allicuius vsurpata translatio.

*Metastasis.**Aquil. p. 16.*

Metastasin, transmotionem quidam inter figuras nominant, cum rem à nobis aliò transmouemus, non ita vt ibi causam constituamus, alioquin iam non figura erit, sed species quadam eius status, quem qualitatis, aut ex accidenti appellant, secundum Hermagorum. Caterum alibi in parte aliqua orationis sententiam hoc modo figuramus: quale est apud Demosthenem, in iudicio defensionis pro Ciciphonte:

Cum bellum, inquit, Phocense conflatum esset: non per me, nondum enim ego ad remp. accesseram.

Tale & aliud pro Cornelio videri potest de arario:

Refertum, inquit, tribunitijs legibus, exhaustum à quibus sit, ipsi sciunt.

Metastasis est, vel metabasis, cum à loquentis persona ad personam transitum facimus, ratione aliqua, vel defectu, vt;

Non hac Euandro de te promissa parenti

Discedens dederam. Deinde;

Et nunc ille quidem spe multum captus inani,

Fors, & vota facit.

Deinde;

Infelix, funus nati crudele videbis.

Hic nostri reditus, expectatque triumphis:

Hac mea magna fides: ac non Euandro pudenda

Vulneribus pul, iam aspicias.

De Elocutione.

Hæc figura dicitur variatio, aut transitus. Vide in Metabasi.

Metathesis.

Est, cum quod ante dictum est, postponitur, & quod post dictum est: anteponitur, vt;

Eripis, vt perdas, perda vt eripias.

Conuenit cum diallelo, commutatione, & anaclasi superius dictis.

Mesonymia.

Nominis pro nomine positio, adiuuentor pro re inuenta, possessa pro possessoribus, & contra contenta pro continentibus, effecta pro efficientibus referuntur.

Mixozuegma.

Coniunctio cum interpositione verbi, & superiores orationis partes comprehenduntur, & inferiores hoc modo: forma dignitas, aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Mimesis.

Morum, affectuumque imitatio, in Ethologia, & Ethopia.

Mythorismus.

Irrisio, ἀπὸ τῆς μωρίας, à naso, qui est irrisionis symbolum. Vnde Horat.

—naso suspendit adunco

Necessitas.

Ανάγκη, cum factum aliquod in suas causas, vt naturam, leges, mores, vel etiam fatum refunditur, vt:

Sed me fata Deum, &c.

Noema.

Noëma intellectus, dicitur sententia, quæ obscure vult intelligi, quod non dicit, vt in eum, quem sapius à ludo redemerat soror, agentem cum ea talionis, quod ei pollicem dormienti rescidisset. Eras dignus, vt haberes integram manum. Sic enim auditur, vt depugnares. Fab. lib. 8.

*Occupatio in Paralepsi.**Fabius.**Omoticon.*

Schema, quod per iusiurandum effertur, vt οὐ ματρός ἐν Μαργαρίτῃ προκινδυνεύσασσας. Demosth. pro Corona: Obseruat Dion. Longin. lib. de sublimi eloquentia.

Onomatopœia.

Nominis fictio, vt, Syllaturit, Syllam imitatur. Hæc nominatio 4. ad Herenn.

Oxymoron.

Seu contentio, figura ex periculo petita, atque ita affectatè, & acutè enuntiata, vt ad insaniam accedere videatur, vt ait Quintilianus, vt, in nuptæ nuptiæ, impia pietas.

Palin.

Palindromia.

Relatio, qua plura verba pluribus vna serie, eodemque ordine referuntur. Vide Cic. 3. de Orat. sect. 205. tale illud vulgatum.

*Pastor, arator, iques paui, colui, superavi:
Capras, ius, hostes, fronde, ligone, manu.*

Palinlogia.

Iteratio. Hæc figura repetitio eodem verbo, aut nomine, non diuersa vult intelligi, sed idem quod significatur efficere vehementius. Cuiusmodi est hoc: ferrum, ferrum, inquit, & hoc in iudicio dicitur, eiicianturque; proterui: repetitum enim hoc ferrum indignitatem rei, atque audaciam eius, in quem dicitur impensius significat. Nec solum nomen, aut verbum, sed omnis pars orationis iterari ad eundem usum potest: vt cum dicitur, Tu, tu Antoni, Cæsari ruenti, atque omnia permiscere cupienti, causam belli ciuilibi dedisti.

Palinlogia est, cum verbum, quod in prima sententia est vltimum, in sequente sit primum, vt

*Pierides vos hæc facieris maxima Gallo,
Gallo, cuius amor tantum mihi crescit in ho-
ras.*

Et, *Addit se sociam, timidisque superuenit
Aegle,*

Aegle Naiadum pulcherrima,

Et, *Deiphobum vidi læcerum crudeliter ora,
Ora, manusque ambas.*

Et, *Concurrunt Tyrrhena acies, atque omnibus
vni,*

*Vni, odijque viro, telisque frequentibus in-
stans.*

Latine dicitur iteratio.

Paradiastole.

Qua dissimilia discernuntur: vt, cum te pro astuto sapientem appelles, pro confidente fortem, pro illiberali diligentem.

Paradiastole, hoc schema plures aut duas res, quæ videntur vnam vim habere, disiungit: & quantum distent, docet, suam cuique propriam sententiam subiungendo. Hyperidis, Nam cum cæterorum opinionem fallere conaris, tu tete frustraris: non enim probas te pro astuto sapientem intelligi: pro confidente fortem: pro illiberali diligentem rei familiaris: pro maleuolo seuerum: nullum est enim vitium, quo virtutis laude gloriarî possis.

Hoc idem schema solet illustrius fieri, cum ratio proposito subiungitur. Id est, huiusmodi. Quapropter nolo te læpius parcu appellare,

cum sis auarus. Nam, qui parcus est, vtitur eo quod satis est: tu contra, propter auaritiam, quo plus habes, magis eges. Ita non tam diligentia fructus, quam inopia miseria te conlequitur.

Paradiastole est, cum similes res discernuntur contrarijs reductis, vt

*Triste lupus stabulis, maturis frugibus im-
bres,*

Arboribus venti, nobis Amavylidis ira.

Et, *Dulce satis humor, depulsis arbutus hoc-
dis,*

Lensa salix facta pecori, mihi solus Amynsas.

Latine dicitur discriminatio.

Paradigma.

Paradigmatis quidem triformis est ratio. Nam exemplum, aut personas tantum exhibit sine sermone, aut sermonem sine personis, aut simul vtrumque. Personam sine sermone, vt Cic. in Milon.

Neque enim potuisset, aut Hala ille Seruilius, aut P. Nafica, aut L. Opimius, aut C. Marius, aut me consule senatus non nefarius haberi, si sceleratos ciues interimere nefas esset.

Sermonem sine persona. Catonis est dictum, pedibus compensare pecuniam.

Sermonem pariter, & personam, Cic. pro Roscio, Estne hoc illi dicto, atque facto Fimbriano simillimum? Rursum parabola & ipsa tripartita est, per icona, homœon, epagogen.

Paradoxon.

Sive hypomone, sustentatio, vel inopinatum. Idem. p. 29

Hoc schema suspendit sensum: deinde subicit aliquid contra expectationem auditoris, siue magnum, siue minus: & ideo sustentatio, vel inopinatum dicitur. Cicero pro Ligario.

Hinc profectus, non ad Cæsarem, ne iratus: non ad domum, ne iners: non aliquam in regionem, ne condemnare causam illam, quæ secutus esset, videretur, &c.

Paralepsis.

Præteritio. Frequens est huius figuræ usus, Aquil. p. 14.

vbi quasi prætermittentes quadam nihilominus dicimus, sicut pro Milone tota illa quaestio inducta est, qua docet e Republ. fuisse occidi Clodium.

Quod si non possem, inquit, diluere crimen, vt dilui, tamen gloriose hæc prædicare Miloni liceret.

R r

Item

Item de domo sua contra Clodium.

Videsne, me non radicitus euellere omnes actiones tuas, neque illud agere, quod omnino apertum est, te omnino nihil egisse iure, non fuisse Tribunum plebis? &c. quæ prætermittere se ait: nihilominus dicit) Vtemur autem hoc adiumento in ijs, quæ infirma, vel inuidiosa nobis futura sunt, si directò dicantur.

Paraphora.

Non est figura, sed vitium orationis, putà barbarissimus apud Hermog. περι μεθόδοι δεινός τῆτος.

Parasitosis.

Rut. Imp. p. 5.

Hoc schema est, cum aliquid nos reticere dicimus, & tamen tacitum intelligitur. Et hoc vtendum est, cum aut notam rem esse auditoribus arbitramur, aut suspicionem excitare maiorem reticendo possumus.

Lycurg. In presentia, Iudices, iniussu populi, quæ improbissimè gesserit reticebo: de falsis eius literis, quas ad senatum miserit nihil dicam: quæ illi sæpè interminati stis, omittam. Nam, & hæc vobis nota sunt, & quæ nouissimè multò indigniora commisit, & quam primùm cognoscenda.

Hyperid. Cogis me iniuriæ tuæ causam proferre, nihil agis: non dicam, sed ipsum tempus eam patefaciet.

Parembola.

παραμβολή, quando extrinsecus quædam nihil ad institutum pertinentia interseruntur, vt apud Homerum;

καί μὰ τὸ θεὸν σκῆπτρον τὸ μὲν οὐκ ὀτρύνει φύλλα, καὶ δὲ ἄλλο φύσει.

Iuro per hoc sceptrum, quòd nec follia vlla, nec ullos ramos producat, &c. quæcunque de sceptro dicit: tandem quòd principia quadrat, infert.

ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποδὶ ἴξεται βίαις Ἀχαιῶν.

Certe olim cupiet Pelidem turba Pelasga.

Plutarch. de Schemat. Homeri.

Paregmenon.

Tul. Ruf. p. 32.

Est æquè similis figura, cum ex supradicto verbo aliquid deriuatur, vt,

— ὑπὸ

Ipse graui, grauiusque ad terram pondere vasto.

Concidit.

Et, Oppetere ingentem, atque ingenti vulnere visum.

Et, Voce vocat. Hecaten.

Et, Iro iter, & castris audebit velle signa. Latine deriuatio dicitur.

Parasitosis.

Cum in continenti sententia aliquid interponitur, quòd neque eius sit sententia, neque omnino alienum ab ea sententia: tum demiq; hoc schema efficitur, sed periculose ponitur: nam aut mirè ineptum, aut vehementer iucundum auribus accedere consuevit.

Demosth. Nos scilicet omnes (vt ferè sit) repentino nuntio perturbati obstupuimus. Adimantus autè solus (nā est homo multum vehemens, & in reip. cōmodis satis liber) magno clamore efflagitabat, vt Senatus haberetur & prout tempus postulabat, celeriter quòd opus esset constitueretur.

Eiusdem, Audieram appropinquare, tum statim magistratum certiorum feci. Vos Dij immortales (quorum est in templo gestum) testificor. Illi neglexerunt, & rem tantam differre maluerunt: cum interea subito, portas hostis obsedit.

Parison.

πείσιον coniungitur ab Hermogene. cum allusione, vbi affertur illud exemplum ex Thucid. lib. 1. καὶ προσωβελύειν αὐτοῖς μάλλον, ἢ ἀνταβελύειν; Hoc compar alij Rhetores interpretantur.

Parison propè æquatum, differt autem à superiore hoc loco, quòd ibi membrorum verba paria sunt numero: hic vno, vel altero addito, aut in superiore membro, aut in postremo pariter excurrunt: vt si hoc enunties, Neque gratia, & diuitijs locupletum corruptus, neque minis, & denuntiatione potentum perterritus, neque difficultatibus, & magnitudine rei à proposita magnitudine deiectus. Hoc enim postremum pluribus verbis, quàm superiora, enuntiarum membrum longius produxit: quòd fieri & in primo potest. Sed ibi opportunius, si quò longius erit cæteris, initio prænuntiatur, in posteriore autem, si ad postremum producitur.

Parodia.

Παροδία. ὅταν μέρθ' εἰπῶν τὸ ἐπὶ τῆς παρ' αὐτὸ τὸ λοιπὸν πρὸς ἐπιμεινῶν. Cum orator particulam aliquam versus effertens, reliquum soluta oratione interpretatur. Sic plerumque recensentur versus, à Demosthene, & Cicrone in orationibus κατὰ παροδίας.

Paromœon.

Hoc.

P. R. uil.
p. 10.

Hoc schema, & homoteleuton, & homoeoptoton ferè non multum inter se distat, tamen quid intersit, ex uniuersiusque supposita sententia cognoscere poteris: & multo diligentius ex Græco Gorgiaz libro, ubi pluribus uniuersiusque ratio redditur.

Paromœon, hoc uerborum efficit similitudinem. Ita, uti hoc est.

Nam disputandi, aut suadendi est aliud idoneum tempus, cum quidem aduersarius armatus præsto est, resistendum est huic, non uerbis, sed armis.

Paromologia.

Idem p. 6.

Hoc schema fit, cum aliquot res aduersario concedimus: deinde aliquid inferimus, quod aut maius sit, quam superiora, aut etiam omnia quæ poluimus infirmet.

Hyperidis, Sume hoc ab iudicibus nostra uoluntate, neminem illi propriorem cognatum, quam te fuisse concedimus, officia tua nonnulla in illum extitisse, stipendia uos una fecisse aliquandiu nemo negat. Sed quid contra testamentum dicis, in quo scriptus hic est?

Item eiusdem. Quid à me sapius his uerbis de meo officio requiris? scripsisti ut seruis libertas daretur; scripsisti ne liberi seruitutem experirentur; scripsisti ut exules restituerentur; scripsisti, ut ne quis exilio afficeretur. Leges igitur, quæ prohibebant hæc non negligebas? Non poteram, propterea quod literis earum arma Mæcedonum opposita obstitabant.

Paronomasia.

Idem p. 2.

Hoc, aut addenda, aut demenda, aut mutanda, aut porrigenda, aut contrahenda licera, aut syllaba fieri consuevit: Estque huiusmodi;

Non enim decet hominem genere nobilem, mobilem uideri: nam cum omnibus hominibus, tum maxime maximo cuique inconstantia turpitudini est.

Item, Ad huius sceleratissimi opera, qui fuit locus religiosissimus: nimirum quia traditam sibi publicorum custodiam sacrorum, non honori, sed oneri esse existimauit.

Idem. Ruf.
p. 2.

Paronomasia est, secundum prædictum uerbum positio alterius, ipso poscente sensu, ut apud Terent.

Nam inceptio est amentium, haud amantium. [Et] Tibi eruat parata uerba, huic homini uerbera. Quale illud poterit forsitan uideri;

Nec quisquam errantes acies, lethumque ferentes

Sustentare? Contra, & aliter;
— puppeque tua, pubesque tuorum.

Latine dicitur adnominatio, uel adfectio.

Paronyma.

Leuis imitatio. Hæc figura ornat orationem, ut in nomine, aut in uerbo interdum syllaba, nonnunquam licera immutata, diuersa significet: ut si uelis sic enuntiare;

Prætor iste, uel potius prædo sociorum. [Et frequens illud apud ueteres eiusmodi est. Cui quod liber, hoc licet.

Non indecorè interim, & prioris uerbi postremitas, similitudine posterioris excipitur: ut se habet.

Legem flagitas, quæ tibi non deorat; erat enim diligentissime scripta.

Parrhesia.

P. Ruf.

Ferè contrarium est hoc schema superiori, p. 11. epitropa. Nam in hoc uehementer cum iudice agendum est, & uitium, aut erratum eius audacter coram eo reprehendendum: sed diligenter hoc uerendum, & raro assimulandum est inuitos necessario dicere, ne magis confidentia, quam dolore excitati uideamur: atque ita non fides, sed odium iudicum consequatur.

Demosthenis, Sed ego liberam uocem ueritatis apud uos omittam, non inquam, nec reticebo, quod salus communis dicit. Flagitat uestram operam, uiri Athenienses: in tanto respub. periculo est: uos enim decepti estis temerè omnibus credendo: & quorum ignauissima sunt consilia, eorum sententias utilissimas existimando.

Item Lycurgi, Sed uos, iudices, uos hæc facere debetis. Nam cum in sententijs ferendis nocentibus remissionem paratis, uos improborum studia ad peccandum excitatis.

Parrhesia, oratio libera, quam Cornificius licentiam uocat. Cicero pro Ligario, Suscepto bello Cæsar, gesto etiam ex parte magna nulla ui coactus, &c.

Idem. Ruf.
p. 29.

Contra idem, Quid aliud egimus Tubero, nisi ut, quod hic potest, nos possemus? Interdum adulanter inducitur, ut hic adulatio est pro Rabirio perduellionis, liberè cum ait, quin continetis uocem uestram indicem stultitiæ, testem paucitatis.

Pa:hopœia.

Hæc uel odio, uel iracundia, uel misericordia commouetur. Virgil.

Idem p. 24.

R. 1. 2

— domus

—domus interior gemitu misero qua tumul-

tu

Misceatur.

Cic. pro Roscio, Nemo erat, qui non ardere illa omnia mallet, quam videre in Sext. Rosc. bonis dominantem, &c.

Apud eundem in Verrem, Clamor interea fit tota domo, pugna inter seruos Rubrij, atque hospitis, &c. [Alio loco,] Cedere ianuam saxis, instare ferro, ligna, & sarmenta circumdare, ignemque, &c.

Periphrasis.

Circuitus loquendi, vel necessitatis, vel ornatus causa adhibitus.

Permissio in Epistolo.

Perisologia.

Redundantia verborum. Seruius, vt.

—faciem mutatus, & ora.

Pleon.

Schol. Aristid. πλεον, implexarum inter se sententiarum textura, vt inter formosos sapiens, inter sapientes formosus. Scholastes Aristidis.

Pleonasmus.

Aquil. p. 23. Magis necessarius huius figurae usus in eo est, vt verba quidem adiciamus, non tam euntianda rei necessaria, quam vt ex his magnitudo, vel dignitas, vel moralis aliqua commentario, aut denique species motura iudicem circumponantur. Alioquin si nihil eorum additio verbi efficiet, vitiosa erit. Itaque si dicas M. Cato ille: quamuis sufficiat nomen tantummodo posuisse, videaris tamen plus significasse addito (ille.)

Item hoc. Quae, malum est ita voluntaria feru tus: plus quiddam habuit. ex eo, quod (malum) interpositum est.

Plethynicon.

Longinus. Longinus inter grauitatis figuras nominat πλεθυνικὰ, vbi. vsurpatur numerus pluralis, pro singulari.

Ploce.

Aquil. p. 15. Copulatio. Ea figura elocutionis, in qua idem verbum, aut nomen bis continuo positum diuersa significat: vt est illud, Sed tamen ad illum diem Memmius erat Memmius. Ita enim hoc bis positum est, vt superius quidem nomen tantum significet hominis, posterius velle intelligi eundem qui semper fuerit, ac sui similem.

Iul. Ruf. p. 31. Ploce, cum idem verbum, sententiay ad consummationem superioris, retorquetur, vt:

—Vos o, quibus integer aui

Sanguis, ait, solidus que suo stant robore vires:

Vos agitate fugam.

Quale forsitan & illud accipi potest.

Pan etiam Arcadia mecum se iudice certet.

Pan etiam Arcadia dicit se iudice victum.

Latine dicitur implicatio, vel retractio.

Polyptoton.

Hoc schema solet complures sententias alio, atque alio modo, vt pronuntientur, efferre. Cleocharis. P. Ruil. p.

Nam vehementer admiror, Lacedaemonij, si praeter hunc quempiam existimatis esse, cui ob has causas iure succensere debeatis. Hic est enim, qui nobis imploratam spem victoriae est pollicitus. Hunc non solum in consilio dando caeteris praeposuis, sed etiam in conficiendo negotio principem praefecistis. Hunc omnium vestrum fortunas vniversi commisistis. Ab hoc igitur vno praestinae pollicitationis, rerumque gestarum orationem repositere debetis.

Item Charisij, Pater hic tuus nunc denique est, vt egestatem tuam debere alere videatur: Patrem nunc appellas, quem prius egentem auxilio tuo, vt alienum deseruisti: Patris tu filius es: ad potendas opes, cuius ad senectutem violandam crudelissimus hostis fuisti: Nimirum nullo consilio, filios procreamus: nam maiorem partem ex illis doloris, & contumeliae capimus. Aquil. p. 11.

Polyptoton, ex pluribus casibus. Hanc figuram ex eo nominarunt, quod cum saepius initio ab eadem parte orationis stat, illa ipsa pars declinationibus casuum, aut generibus, aut numeris immutatur.

Casuum declinationibus hoc modo:

Senatus est summi imperij consilium: senatus rei cura mandatur: ad senatum in dubijs periculosisque rebus omnis ciuitas respicit.

Generibus autem hoc modo:

Pulchra autem haec fama contingit ciuitati, si optime meritum ciuem damnauerimus: pulchrum erat exteris nationes existimare: infestiores nos esse bonis, quam malis. Pulchre communibus vtilitatibus consulamus, si quos oppressos, & hostes cupiere, nos circūuenerimus.

Numeris autem, sic.

Grata semper singulis fuerunt, quae commo-

ille superior Africanus Senatoribus fecit, qui primus eius ordinis subsellia a populo liberauit.

Polythyeton.

Rut. Lup. p. 4.

Hoc schema efficitur cum sententiae multorum articulorum, conuenienti copia continentur.

Pythia: Ille hunc poena constrictum traherat, hic autem vociferabatur, concursus verò non mediocri, cum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo auderet: neque ibi Magistratus aderat, nec circumspicientes, quo potissimum confugeremus, reperiebamus: sed vno tempore nos, & praesens, & futurum malum perturbabat. Nam praesens tempus acerbioris erat plenum, reliquum verò timoris.

Item Diarchi, Partim nostri silebant, partim autem ingentem clamorem excitabant. At hi socij, praecleara nostra auxilia neutrum poterant, neque enim constanti silentio, neque forti clamore strenue quid agere conabatur. Huc accedebat ignauus tubae strepitus, qui nihil eorum mentes ad virtutem excitabat.

pro catalepsis.

Inl. Ruf. p. 36.

Est schema dianoeas, cum id quod aduersarius arrepturus est, aut quae obiecturus praesumimus, ac praedicimus, vt illud.

Alexand. Rhetor Graec.

--- nequa me Argolica de gente negabo.

Rhet. pag. 177.

Hoc primum.

Et, --- Scio me Danais e gentibus vnum.

Et, --- bello Argolicos furore perisse penates.

Latine haec figura dicitur praecipio, vel anticipatio. Graece etiam prolepsis.

Procatalesis.

Inl. Ruf. p. 36.

Est procatalepsi proxima, cum rei de qua acturi sumus, colorem praeparamus, atque praetendimus, vt in illo:

Anna so or, qua me suspensam in somnia terrenti

vsque --- que bella exhausta canebat.

Nam primo de infomnijs quae ista est, deum mirari se virtutem hospitis dixit, & veram fidem esse, a dijs illum genus dicere, misereri etiam casus, & errores, vt verecundius postea de amore fateretur, quasi in affectum hospitis, vel infomnijs, vel admiratione calamitatis inducta sit. Haec figura dicitur latine praeparatio.

Prodiaphesis.

Alexand.

Rhet. p. 84.

--- πολις αφ' ους. Figura, quae perspicuitatis causa verbum aliquod licet absoluto sermone subiungit.

Οταν εν ονομα επενεχθη περιληρωμενον λογον, προς διασαφοδτηπλεοντι, vt apud Homerum:

Αλλ' ουκ Ατρείδην Αγαμέμνονι ηνδανε θυμω. VOX θυμὸς redundat.

Prodiaphesis.

Præcedens correctio. Haec figura, vbi aliquid necessarium dictum, & insuaue audientibus, aut odiosum nobis dicturi sumus: praemittit. Exemplum apud Ciceronem frequens: Quaquam sentio, quanta hoc cum offensione dicturus sum, dicendum est.

Alexander Rhetor hoc affert. Demosthenis exemplum:

Καὶ μοι πρὸς θεῶν ὄταν ἐνεχῆ τὸ ἐλαττοῦ λέγω, ἔσω παθήσῃα τὰ λέγειν. Quae vos per Deos immortales, vt cum optima de causa dicam, mihi dicendi libertas non denegeretur.

Prolepsis.

Hoc est, cum id, quod aut in aduersarij causa, aut in iudicis opinione esse, aut fore arbitramur contrarium nobis, praecoquamus dicere, & cum ratione dissoluere.

Demosthenis, Atqui ego illum, iudices, arbitror Lycurgum laudatorem producturum, scilicet qui sit testis eius pudori, ac probitati: sed ego Lycurgum vobis praesentibus hoc vnam interrogabo, velitne se simile esse illius factis, & moribus. Quod si negauerit, satisfactum vobis esse de veritate nostra debet.

Lysiae haec oratione saepius apud me utebatur, & orabat, vt suarum rerum misereretur, inopiaque subuenirem. Quid multa? commotus humanis precibus deprecantis, quod petebat dedi, solus soli, quo minus nota calamitas hominis esset. Sed vt paratus venisse videatur, iam se negabit accepisse, & fletus vobis supplicabit, vt se a calumniatoribus eripiatis. Vos autem, cum sic agentem videritis, factore, vt & illius, & mei meminertis.

Prolepsis est schema λεξω, id est figura elocutionis, cum ante numerus redditur verbis, quam res persona affinantur, vt,

Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orphea.

Et, Interea reges ingenti mole Latinus

Quadrifido vehitur curru, &c.

Latine appellari potest praesumptio, vel anticipatio.

Proapodosis.

Aquil. p.

Redditio, Nomen haec figura ex eo accipit, quod

quod idem nomen in postrema parte membri, aut eadem quæcunq; pars orationis redditur, est connexa, unde id membrum, aut is ambitus cepit, ut si velis hoc modo eloqui, cum quid quasi indigneris, aut dolcas: Tibi seeleratissime omnium, imputare omnes calamitates suas debet Respub. tibi. Aut sic: Hæc o Dij immortales, in ciuitate moliri ausus est Glaucia?

Rut. p. 1.

Profapodosis. Hoc schema duobus modis fieri aut tractari potest. Nam sententijs duabus, aut pluribus propositis, sua cuique ratio vel posterius reddetur, vel statim sub vnaquaque sententia subiungetur. Quibus posterius ratio subinfertur, huiusmodi sunt, Demosthenis, Non enim pari ratione Philippus, atq; nos, diuersis rebus medetur: sed ille vsque eo nititur, quoad restituat, atque exuperet. Nos contra, statim vinci meditamur. Ille enim pro laude, sicut pro patria, præliatur: nobis autem si nihil accedit mali, satis, ac nimium boni viderur. Cum singulis sententijs statim ratio subiungitur, hoc exemplo Demetrii Phalerei. Nam quod beneficium tempore, & cupienti datur, gratum est: utilitas enim, ac voluntas accipiendi, honorem dantis facit amplio-rem. At quod sero, & desideranti dari datur, ingratum est: amisso enim tempore utilitatis, cadit accipiendi cupiditas.

Profynapantesis.

προση κἀπάντησι, occursum, cum duobus nominibus positum, iterum ad eadem fit recursus: Alexander Rhetor, qui cuiusmodi affert exēplū; ἐλδόντων Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίων. Λακεδαιμονίων δὲ Εὐρυβιάδω καὶ Γουμένω, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλέω.

Profopœcia.

Rut. p. 8. Hoc fit, cum personas in rebus constitui- mus, quæ sine personis sunt, aut eorum hominum, qui fuerunt, tanquam viuorum, & presentium actionem, & sermonem deformam⁹ ἀρετὴ προσωποποιεῖτες τήρησαι τὸ βῆλιμα, καὶ τὸ ἦθος προσωποποιεῖ μέν. Orig. cōtra Celsum l. 7. p. 366. Id est huiusmodi. Nam cum crudelitatis mater est auaritia, cum pater furor: ea huic facinori coniuncta, parit odium, inde item nascitur exitium. Hoc genere vsi sunt poætæ, qui fabulas scripserunt in prologis: nam humana figura produxerunt personas, quæ in veritate artis, & voluntatis sunt, non personæ.

Hyperid.

Alterum genus est, ita ut fecit Hyperides,

cum de adolescente impudico diceret.

Quid si tandem, iudices, apud ipsam naturam, hanc causam agerem? atq; ita diuisit muliebrem, virilemq; personam, ut suum cuiq; opus, atq; officium distribueret: ei ego hunc ostende: em, muliebri ritu esse suo corpore ab- usum? nonne vehementissimè admiraretur, si quisquam non gratissimum munus arbitra- retur, virum se natum: sed deprauato natura beneficio in mulierem cōuertere se properasset!

Item Charitij, Existimate quæso Remp. hic adesse, & pro vestra libertate supplicem vobis accedere: simul & liberos vestros, & matres familias amplectam tenere: parentes vestros a- tate confectos ad se applicare: redigere vos in memoriam, qualem se à maioribus accepistis: obsecrare pro sacris, ac delubris Deorum immortalium, pro parentum monumentis, pro vobis ipsis, & salute vestra. Hæc si præ- sens agit, ut dixi, respub. quid animi estis ha- bituri, quæro.

Profopœcia est personæ confectio. Hæc figura plurimum in se continet dignitatis, cum temp. ipsam loquentem inducimus, aut de- functos aliquos quasi excitamus ab inferis, & in conspectu iudicis collocantes, oratione hos circumdamus. Talis est illa pro Cælio, Appij cæci persona inducta contra Clodium ita dicens.

Mulier, quid tibi cum Cælio? quid cum homine adolescentulo? quid cum alieno? Sepe enim, quæ nos ex nostra persona dicentes vix ferant, iudices, supposita dignitate personæ liberius dici, & conuenientius potest.

Profopon,

Πρωσώπων μεταθέσις alij confundunt cum apostrophe, fit vbi sermo diuertitur ad secundam personam. φαῖς κακῆτας, καὶ ἀπειρέας ἀλλήλοισι. Longinus περί ὕψους, diceret indefessos, & indomitos inter se.

Protimesis.

προτιμῆσις electio vertitur à Trapezuntio.

Prostaxis.

Iussio, cum sententia imperandi modo ef- fertur.

Protome.

προτομή præcisio orationis, quàm à reticen- tia distinguit Cic. 3. de orat. Sed nimis vigeo, commoueri videtur adolescens: ad me reuertar.

Proozengma.

Cum verbum, quo res comprehenditur primum collocauit. Vt, Desflorescit formæ dig-

re merito vtrique pari poena afficiuntur, quos pariter non decet habere. Item Lysia, Quapropter pergam: in multos largitionem, abstinentie testimonium non credideris: multo enim confidentius hoc genus hominum furatur. Nam quo magis eget ad sumptum ambitionis, audacius facit rapinam, ut huic ipsi ambitioni copia suppeditari possit. Item Demosthenis, Cui ei quidam obiecit, matre Scytham natum, respondit: Non miraris igitur, quod Scytham, matre barbara natus, tam bonus, & clemens euaserit: Item eiusdem. At ego hunc propterea malum esse existimo, quia nimium se gerit seuerum. Namque ex hominibus humanitatem ac misericordiam tollere, maximum signum malitiae videtur. Ego contra deos precor: namque eiusmodi ciuem habemus, qui ad supplicium sumendum in omnes partes sit inexorabilis.

Sustentatio in paradoxo.

Syllepsis.

Inl. Ruf. p. 30.

Est, cum duabus diuersisque sententijs, & rebus vnum datur verbum minime vtrisque conueniens. Vt, [inclusos vtero Danaos, & pinea furtim. Laxat claustra Sinon.] Laxat enim ad Danaos referri non potest: sicut ad claustra. Et optime Graiugenum, cui me fortuna precari, [ac vitia comptos voluit praetendere ramos.] Non enim sicut cui praetendere ramos, ita & cui precari potest videri ratione connexum. Et, [his quidam signis, atque haec exempla secuti.] Haec latine dicitur correptio.

Symploca.

Aquil. p. 21.

Connexum: Haec figura ex vtraque earum, quas supra demonstraui, composita est: vtramque orationis speciem circundat. Nam & incipit saepius ab vna parte orationis, & toties in vnam, atque eandem desinit. Vt haec se habet, quis legem tulit? Rullus. Quis tribus fortitus est? Rullus. Quis decem viros creauit? idem Rullus.

Synatrosismus.

P. Rutil. p. 1.

Hoc & singulis verbis & plurium verborum coniunctione fieri potest. Singulis verbis hoc modo.

* al. Clearchia.

* Clearchi, sed cum ad supplicium sumendum se confirmaret, multa simul eum reuocant: officia, consuetudo, tempus, existimatio, periculum, religio: quae singula pro-

prias ei cogitationes ad remorandum subieciunt. Item Democharis. Nam quis haec simul vniuersa perpeti possit, timorem, morbum, senectutem, contumeliam, inopiam, vim: quarum quatuor vna res, per se satis est gravis ad perferendum. Sed in coniunctione plurium verborum huiusmodi est. Lycurgi, nemo enim nocens sine summo maerore est, Iudices, sed multa simul eum perturbant. Quod adest sollicitudinis plenum, quod futurum est formidofum, lex paratum supplicium ostentans, vitia ex vitijs coacta, occasionem arguendi maleficij captans inimicus: quae quotidianum vehementer eius animum excutiant.

Synchoreffis.

Zuyxagnoris cum aliquid etiam iniquum causae fiducia concedimus. Quint. lib. 9. c. 2.

Synchrisis.

Siue antithesis, comparatio rerum, atque personarum inter se contrariarum. Vt, ego pro peccator, quod tu peccas: tu delinquis, ego arguor pro malefactoris: Helena redeat, virgo peccat innocens: tua reconcilietur vxor, mea negetur, filia mea. Cicero pro Murena, Vigilas tu de nocte, vt consultoribus tuis respondeas: ille vt mature, quo intendit cum exercitu perueniat, &c. Item in Verrinis, iste multo sceleratior, & nequior quam ille Adrianus, aliquando etiam felicior fuit, &c.

Synchysis.

Confusio est hyperbarum obscurum.

Synecdoche.

Notum ex vulgaribus tropis.

Synocceosis.

Zuvenius commisit, qua duas res diuersas colligit, vt, tam deest auaro, quod habet, quam quod non habet. Fab. lib. 8. cap. 3. a Scaligero dicitur Cinnus poet. lib. 3. cap. 46.

Synonymia.

Communio nominis. Vt timor autem eo genere elocutionis, quoties vno verbo non satis videtur dignitatem, aut magnitudinem rei demonstrare: ideoque in eiusdem significatione plura conferuntur, vt si dicas, prostravit, afflixit, perculit.

Sistrophe.

Est conuersio & conuolutio.

Tapinosis.

Cum rei dignitas verbi humilitate deprimatur, vt gurges, pro mari: Quintil. lib. 8. cap. 3. Rei

Rei magnæ humilis expositio definitur à Scruvio.

Tautologia.

Aquil. p. 11. Eandem rem pluribus verbis significat hoc schema. Differt autem per exiguò à superiori figura, Synonymia: Ibi enim singulæ partes ex ordine idem significantes ponuntur: hic vnus nominis, aut verbi prius positi vis deinceps pluribus verbis explicatur: vt si dicas, Senatus, populique Romani summum consilium, à quo ordine iura exterae nationes petunt. Hic enim vnum nomen Senatus prosecutionem accipit ex pluribus verbis, non aliud significantibus. Qui enim summum consilium dixit, & cum ordinem, à quo exterae nationes iura petant, non aliud, quam senatum dixit, sed prosequendo latius ornauit elocutionem.

Traductio.

Eiusdem verbi crebrius positi quædam distinctio: vt, Qui nihil habet in vita iucundius vitæ cum virtute vitam non potest colere: Cic. lib. 4. ad Heren. Eadem est cum analepsi.

Zeugma.

Int. Ruf. Est cum vnam verbum communiter multis sententijs iungitur ad omnes pari significatione pertinens, & adnexum, vt,

AENEAS Vrbe, & sociis, & classe relicta.

Latine hæc figura dicitur ligatio, vel annexio.

NE quid igitur à me in hac parte desideretur, vilius est istam figurarum nomenclaturam, ex Demetrio Phalereo, Hermogene, Longino, Alexandro, Aristidis scholiaste, Rutilio, Aquila, Rufiniano, Beda, & cæteris breuiter subijcere, tum propter antiquitatis auctoritatem, quam magni facio, tum propter variam, & sanè non inutilem *Χυαδρω* cognitionem. Sed quia multas in tot veterum observationibus esse minutias nemo non videt, nunc omiſſa leuiorum figurarum disquisitione, de vsu earum, quæ notiores sunt, & ad orationis ornamenta sæpius adhibentur, maxime Cicconianis exemplis pauca dicam.

De vsu, & Varijs ordinibus figurarum.

CAPVT XVIII.

Quod vestis corpori, stellæ celo, pratis flores, regum coronis margaritæ, scenæ & foro tabulæ, atque insignia, hoc orati-

oni figuræ, quibus nihil in oratorum apparatu magnificentius: sed tamen tenendus est in vsu quidam modus, ne si nimia fuerint, iisdem oratio potius obliui, quam distinctiui videatur.

Nescio enim quo pacto, non modo in rebus humanis, sed & in verbis contingere solet, vt summa voluptas fastidio sit vicina: & pulcherrima quæque si fuerint communiora, fatietate impleant animos potius, quam delectent. Itaque & in mundo recurrentes diei, & noctis vices lucem efficiunt mortalibus iucundiorum, & annum temperant hyemis rigor, feruor æstatis, amœnus veris decor, & autumnus grata maturitas, quæ à Deo in natura primum condita, orator in verbis (sunt enim quasi naturæ imagines) imitabitur, nec orationem figuris faciet, potius, quam decorabit.

Itaque nunc de earum vsu à nobis dicendum est, non eo quidem ordine, qui tyronibus tradi solet, sed qui instituto nostro, & dedolatis ingenijs sit commodior. Ac certè dum cõplector animo figuras omnes, vel ad docendum, vel ad mouendum fictas reperio.

Primum igitur de ijsagam, quæ ad illustre, & suauè genus dicendi, in quo potissimum effert se delectatio atinent, deinde gratis generis ornamenta, & figuras, quibus & docere, & mouere possumus, ostendam.

Figure ferè omnes, quibus hæc dicendi suauitas excolitur, aut in conformatione alicuius imaginis, aut in repetitione verborum, aut in dictionum nexu, & quadam gratia concinnitatis versantur. Quæ rerum imagines efformant, vel vno, aut paucis verbis faciunt: ex quo oriuntur metaphora, antonomasia, epitheta, periphraſes, synonymia, vel artificiosius, atque vberius expolunt imagines, vnde descriptiones emergunt.

De primo ordine figurarum.

Quæ imagines vno, vel paucis verbis expriment.

CAPVT XIX.

Prima series figurarum metaphoram, antonomasiam, epithetum, periphraſim, synonymiam comprehendet. De translatione hæc præscribit Demetrius.

Metaphora est ad vnum verbum contra-

§ § ¶ ¶

Et similitudo, quæ suauitatem, & splendorem addit orationi, ubi moderatè adhibetur, nam si frequentior fuerit dithyrambos scribemus, non orationes, neque violentas esse oportet istas translationes, sed ductas à similitudine: sunt autem hæc similia, Imperator, gubernator, auriga.

Non semper conuertuntur metaphora, licuit poëta radicem montis pedem appellare, hominis pedem appellare radicem non deet: licuit Apuleio, & Plinio pediculos nominare serpentes, dracones, pediculos nuncupare insanum est. Tutior est metaphora, & iucundior, quæ fit per similitudinē, addita quadam particula, aut quodam simili, quod Platonis, & Xenophonti familiare est. Optimæ sunt illæ, quæ tribuunt sensum rebus inanimis, vt de telo, in aduersam aciem inuolare cupit. Incidunt aliquandò ita propria, & clara, vt non, translata, sed naturæ videantur.

Et de ijs intelligendus M. Tullius, in oratore, cum dixit:

Ex omni genere frequentissimæ translationes erunt, quod eæ propter similitudinē, transferunt animos, & referunt, ac mouent huc, illuc, qui motus cogitationis celeriter agitur per se ipse delectat.

Rem quoque augere debent metaphora, & conciliare admirationem: qui cælum canere tuba dicit, cum tonat, rem magnam tenui metaphora dererit. Sunt enim tonitrua omni tubarum clangore vehementiora. Xenophon vndare exercitum dixit magnificè: at si vndas maris cum exercitu conferas, & exercitum ire, ineptè loqueris: si audaciores sint tropi, fulciuntur epithetis. Theognis areum, lyram appellat, iudax est, addit sine fidebus, temperat metaphoram.

Metaphorâ necessitas genuit, delectatio, iucunditas, celebratio.

Metaphorarum magistra optima consuetudo sermonis, omnia sunt penè metaphoricæ, & nos latent, mera vox, acutum ingenium, acer homo, duri mores, hæc sunt proprijs nominibus venustiora. Sed cauendum, maxime in soluta oratione, ne latius ductis metaphoris parabolas poëticas faciamus, quod Xenophonti excidit, *quasi equus solutus campo superbit, exultat, & calce ferit, &c.* Parabola hæc est poetica.

Antonomasia, & eius usus.

Antonomasia est pronominatio, siue significatio, vice nominis posita, vt, Adulter fortiorius, &, Furia religionum muliebrium Pro-

Clodio, apud Ciceronem: Mundi elementum optimum, pro cælo, apud Orpheum: *Orph. in* Mænas quinqueuira, pro Helena, apud Lycophronem. Ex quo apparet non adeo frequentem esse bonis oratoribus hunc tropum, *Lycophron. in Callist. dra.* quorum est proprietatem verborum confectari, non ficta ubique arripere, & certè in eo ridiculus videtur Lycophron, qui nihil penè dicit sine antonomasia, nisi se anigmata scribere profiteretur.

Primus vsus erit ad necessitatem, propter verbi penuriam, vt cum Aristoteles Cinedias molles, & veneras cantilenas appellat. *Vs. antonomasia.*

Secundus ad ornatum, vt cum Plato nominat caput, arcem corporis humani: voluptatem, malorum escam: linguam saporis magistræ: hepatis, coquinam corporis: domicilium cupiditatum, gynæceum: iræ sedem, andronem: aquam, Deam sobriam. Hæc digna Platonis maiestate.

Tertius ad dissimulationem, cum de industria orationem volumus obscurare. Sic Alabarche, siue Arabarchen Hierosolymitanum, Pompeium nuncupat Tullius.

Quartus ad indignationem, & aganactesim. Rarè apud Ciceronem, Clodium, semper belluam, pestem, furiam, apud Demosthenem, pro Aeschine *δλεθρον γραμματεα* audies.

Epithetum.

Epithetum, vt habet Phauorinus in lexico, *δνομα τὸ ἐπι κυρίων ἢ προσηγορικῶν ὀνομαστικῶν τῶν δὲ ἄλλων ἐπαφρονῶν ἢ λόγων,* est nomen proprijs, appellatiuisque additum, laudem, aut dedecus significans.

Vsus triplex discretionis, proprietatis, or- *Vs. epithetis.* natus. Primus est necessitatis, vt si Bosphorum nominans Thracium appellem, aut Cimmerium: sic epim distinctionem locorum facio.

Secundus est, in natura rei, & more loquendi, vt cum Deum optimum Max. Mariam virginem dicimus, quis enim ait Epiphanius, aut quo sæculo auus est, qui spiam profertre nomen sanctæ Mariæ, & interrogatus non statim intulit virginis vocem.

Tertius, ornatus, ad illustrem orationem conducens: nam si quis dicat Bruti prudentia Tarquinium expulit, latinè, & eleganter dixisse videtur: sed quanto grauius, & sublimius hoc idem erit, si quis hoc modò epithetis exornet, Incredibilis, ac propè diuina Iunij Bruti prudentia, superbissimum, atque crudelissimum

mura

num regem Tarquinium, ab vrbe Romana, dominatu regio expulit.

Vt triplex epithetorum virtus, ita triplex virium: dehonestant enim orationem longa, intempestiua, crebra: longa, vt domiporta (quis enim hoc in oratione ferat) intempestiua, vt si quis raras aues, & nigros olores vbique nominet, quod apud Iuuenalem inuenit semel, opportunè tamen, & loco.

Rara avis in terris, nigroque simillima Cygno. Crebra, qualia solent esse eorum, qui epitheta confectantur frigide admodum, & puerriliter, quid opus est enim vbique nigrum eorum, niuem candidam, durum adamantem decantare, & nunquam existimare colophonem periodo impostum, nisi per superlatiuum aliquod frigidum concludatur.

Synonimia.

Synonimia est verborum idem significantium congeries, cuius vsus est in fuso dicendi genere Ciceroni perquam familiaris. His oratio modo quasi ingens fluuius affluentium vndarum accessione voluitur, modò incisus quasi iaculis armata vibratur. Hanc orationem, vt Nilum, aut Istrum fluentem admiror.

Quæ præcatus sum à Dijs immortalibus, iudices, more, instituto quemaiorum, illo die, quo auspicato comitijs centuriatis L. Murænam consulem renuntiaui, vræ res mihi, magistratuique meo, populo, plebique Romanæ, bene, atque feliciter eueniret: eadem precor ab iisdem Dijs immortalibus, ob eiusdem hominis consulatum, vnâ cum salute obtinendum, & vt vestræ mentes, atque sententiæ, cum Pop. Rom. voluntate, suffragijsque consentiant, eaque res vobis, populoque Rom. pacem, tranquillitatem, otium, concordiamq; afferat.

Ecce duodecim fermè synonyma in hac periodo, quibus carere potuisset, sed non sine detrimento grauitatis.

Ex alia parte quasi sagittæ infesto turbine erumpere videntur: O tenebra, ô lutum, ô sordides! & ego te non recordem, non furiosum, non mente captum, non tragico illo Oreste, aut Athamante dementiorem purem.

Qua synonyma videntur.

Animaduerte vt anaphora, quasi amento impulsâ vehementiorem habeat emissionem: atque vt ista habent admirabilitatem, & quandam gradationem, qua sensim ad maiora contendunt: ita nihil putidius, quam de triuo synonyma sine vilo delectu, & neruis

arripere, quæ onerant potius, quam ornant orationem.

Et illæ quidem figuræ ingerunt quandam conformationem imaginis: at quæ sequuntur longè illustriorem.

De secunda Serie figurarum, in illustri, & suauis genere dicendi, quibus icones rerum efformantur.

CAPVT XX.

Volusianus in epistola ad Diuum Augustinum inter cæteras instrumenti Rhetorici diuitias commendat Iconismatum pulchritudinem, & iure mentem enim valius ferunt oratores, qui hanc virtutem obtinent cumulatiùs.

Descriptio igitur, qua nihil in Rhetorû thesauris opulentius, in quatuor partes diuiditur, quarum prima imago, altera effictio, tertia notatio, quarta demonstratio, siue hypotyposis nominatur.

Imago est formæ cum forma, cum quadam similitudine comparatio. Ad quod genus referuntur parabole, quibus nihil clarius docet, nihil mouet suauius, nihil iucundius delectat.

Vis vanum doctrinæ simulatorem multis quidè libris, & studiorum insignibus refertù, sed elinguem, agnosce in Citharædo pisce.

Animaduerte, quæso, hominem, imò vanum simulatorem, & citharædo similitium inuenietis. Piscis est, Auditores, in mari rubro, discriminato vertice, pinnis aureis, & rutili coloris fulgore totus efflorescens, Citharam dorso gestat, nigris lineis, quasi fidiculis intectam. Expectans fortasse, vt canat nolite quæso, mutus enim est piscis: non dissimili modo iste magnam elegantissimorum librorum copiam circumfert, quanquam ne mutic quidem, aut hiscere in publico audeat.

Lucian. de anim. c. 11.

Vis auariciam: intrete in dipsade. Serpens perniciosissimus est, Auditores, Dipsas, puto, vocatur: huus venenum sitim excitat ardentissimam, ex quo fit, vt qui ab eo sem icti sunt, vina petant, & fontes, sed frustra, indies enim, imò in horas exardescit sitis, quanta potest esse maxima, & nulla portione restinguitur. Dipsas est, dipsas inquam, crudelis, auaritiæ sitis, & pecuniarum cupiditas, quæ nunquam explatur.

Lucian. de dipsadibus.

Effictio est expressio corporis, vt: Hunc dico

dico, Iudices, rubrum, breuem, incuruum, canum, suberispum, caesium, cui magna est in mento cicatrix. Sed vnam tibi subijciam ex Sidonio Apollinari omnibus numeris absolutam, si modò stylius plus haberet nitore.

Sidon li. 1. epist. 2. Efficitio I. theodorici. Regis.

Si forma quærat, corpore exacto, longissimis breuior, procerior, eminentiorque mediocribus. Capitis apex rotundus, in quo paululum à planitie frontis, in verticem cęfarię refuga crispatur: ceruix non sedet neruis, geminos orbes hispidus superciliorum coronat arcus: si verò cilia flectantur, ad malas medias palpebrarum margo propè peruenit: aurium legula, scut. mos gentis est, ciniam superiacentium flagellis operiuntur: nasus venustissimè incuruus, labra subtilia, nec dilatatis oris angulis ampliata, si casu dentium series ordinata promineat, niueum protinus representat ipsa colorem. Pilis infra narium fruticantibus quotidiana succisio: barba concauis hirta temporibus, quam in subdita vultus parte surgentem, stirpitus tonsor assiduus genas adusque forcipibus euellit: menti, gutturis, colli, non obesi, sed succulenti lactea cutis, que propius inspecta iuuenili rubore suffunditur: namque hunc illi crebro colorem non ira, sed verecundia facit. Teretes humeri, validi lacerti, dura brachia, patula manus.

Notatio est descriptio morum ab adiunctis, quo in genere eloquentissima diuitis ostentatoris apud Cic. . Ad Herenn. Diferentissimi item Theophrasti characteres, vnum tibi, & alterum exemplum ex sexcentis subijciam.

Vani hominis descriptio, ex Theophrasto.

Homo vero inceptè ambitiosus is est, qui ad cœnam vocatus conuiuæ tori ipsi studeat assidere: qui filium delphos abducat, vbi comam ponat, qui operam det, vt pedissequum habeat genere Aethiopem, qui etiam si minam argenti velit soluere, labore vt reddat in aspero, etsi bouem sacrificari, soler anteriore capitis eius partem magnis redimita seruis pro foribus in ipso introitu figere, vt intelligant quicumque ingredientur esse ab ipso bouem mactatum. Atque vbi pompam cum alijs equitibus duxit, reliquis omnibus puero traditis, qui ea domum referat, ipse trabeculis in forum pergit, & ibi deambulatur, cumque illi paruulus aliquis canis fuerit mortuus, monumentum ei faciet, ascriptis etiam in

Columella his verbis.

Sololes Meliarnis. Iam cum arcum annulum Aesculapio consecrarit, appensis subinde nouis coronis totum atteret, atque ad eum ipse quotidie vnguentis obliniatur. Sed hæc plenius in libro hypotyposeon.

Habes in hoc exemplo illustria capita, que si oratorio stylo fundas, latius luculentam efficies descriptionem.

Multa huiusmodi occurrunt apud Cicero- nem, vt

Descriptio deterrimi hominis, Haruspice. resp. num. 56. 57. 38.

Catiline, pro Cælio num. 11.

Egentis seditiosi, pro Sexto num. 110.

Mulieris amanti, & sceler. ea, pro Cluent. num. 12. vsque ad 19.

Diuitis splendidissimi, pro Rosc. Amerino, num. 133. 134. 135.

Oratoris in Bruto, num. 139.

Tempestatis in Synecio ep. Græc. 172.

Verris in epist. Græc. 235.

Virtutis, & voluptatis, Plutarch. fortun. Rom. 270. & 271.

Demonstratio est, cum res ita verbis exprimitur, vt geri, & ante oculos esse videatur, vt in hac descriptione fulminatocum. Verba Græca sunt.

Κατὰ τὴν λήμον ὕψος δροῦ μεγάλη δερμαὶ ὀκτώ, περὶ τὸ χαλκόμενον κέρας τὸ νῆσον τὸ ἵχωριον τὸ πλεῖστον ἐστὶν ἐς κεφαλαίους ἐπι- φέρων λεπτεῖς; νεφθαῖ ἢ τὴν δροὺν περιέχον- τας, καὶ σκληρὰ ἐς αὐτὴν ἐκδοῦντι. ἢ μὲν ἐ- βέβητο. οἱ δερμαὶ ἢ, ἐκπληθείας αὐτῆς ἐμπε- σθῆς ἐφ' οὗ περὶ ἕως ἐτυχε πρόπαιον, οὕτως ἀπαθήαν. ὁ μὲν γὰρ κέληξ ἀναρβ- μδρ, ὁ ἢ πῆλων, ὁ ἢ βαπῶν, ὁ ἢ ἐδῶν, τὰς ψυχὰς ἀφῆκαν ἐπιτεθόμενοι; καὶ μέλανες ἄ- σπερ οἱ χαλκοὶ τ' ἀνδριάντων περὶ τὰς ἐμ- πύρας τ' πηγῶν.

Eadem Latine.

In Lemno sub maxima quercu messoros octo cœnabant, qui quidem locus in insula cornu appellatur, vbi portus est, qui in cornua tenuia inflectitur. Cum ergo quercus à nibe magna circumuenta fuisset, continuo demisso fulgore illa de caelo tangitur. Messoros stupore perciti, prout quies forte operatur ita occubuit: hic enim poculum effertens, hic verò bibens, hic lauans, hic autem comedens, syderati, mactati, & nigri omnes, non secus, atque

Statua.

statuæ græcæ in lacu feruentissima fornacia animas egerunt. Sed hæc plenissime libro hypotyposon, nunc satis fuisse delibasse.

Distributio.

Pollux Sophista.

Distributio, quæ proximè ad descriptionem accedit, est venusta quædam partitio, in qua singulis respondent, vt in illo pollucis, quod notat Philostratus. Proteus Pharius miraculum Homericum est, multæ quidem eius diuersæq; formæ, in aquam attollitur, in ignem accenditur, in leonem excandescit, in suem ruit, serpit in draconem, assilit in pantheram, assurgit in arborem.

Item Plinij: Aquæ subeunt in imbres, rigescunt in grandines, tumescunt in fluctus, præcipitantur in torrentes: Aer densatur nubibus, furit procellis.

Et Solinus de monte Atlante, Manat fontibus, nemoribus inhorrescit, rupibus asperatur, squallet icunio.

Et Tertul. Apol. ca. 10. Vani erunt homines, nisi certi sint à primordio pluuias de celo ruisse, & sydera radiasse, & lumina floruisse, & tonitrua mugisse.

Quid hæc dictione ornatiùs, nescio quo pacto, vt oculus luce, sic animus perspicuitate gaudet, cuius artifex est hæc figura singulas discernens particulas, vt mens Anaxagoræ Homæomeriam.

Varius v'sm distributio nu.

Modò est in solis nominibus, & à simili casu incipit, vt apud Himerium audacia superat Ixionem, ferocia Salmonem, temeritate Tantalum.

Modò casus confunduntur ad vitandâ cacophoniam, vt in illo Plutarchi.

Erat quidem in eo Cyri spiritus, Agessilai temperantia, solertia Then. istoelis, vsus Philippi, fiducia Brasidæ, eloquentia Periclis.

Modò per homæopoton clauditur, orationis membris pari tenore fluentibus. Tale illud Ciceronis exemplum pro L. Murgæna:

Meruisse veið stipendia in eo bello, quod tum populus Rom. non modo maximum, sed etiam solum gerebat, virtutis: parte Imperatore libentissime meruisse, pietatis: finem stipendiorum patris viciniam, ac triumphum fuisse, felicitatis fuit.

Sed præclara omnino huius figuræ temperies, cum adiunctam habet diuisionem, epinodon, polysyntheton, anaphoram, qualis est illa pro Cælio:

Sed ego Atratino humanissimo, atque optimo adolescenti meo necessario ignosco, quia habet excusationem vel pietatis, vel necessitatis, vel ætatis: Si voluit accusare, pietati tribuo, si iussus est, necessitati: si sperauit aliquid, pueritiæ. Cæteris non modo nihil ignoscendum, sed etiam acriter est resistendum.

Quid hoc artificiosius? non est ornatus puerilis ingenij, & si quæ figura iudicium requirit, hæc certe flagitat.

Antithesis.

Præclarum Rhetorum κειμάλιον est antithesis, figura ad suaue, & illustre dicendi genus accommodatissima, est enim contrariotum, vel certe diuersorum oppositio, quo quidem delectationis aucupio mitissime capiuntur animi, & præclara quæque fiunt ex contrarijs. Ex concordia enim, & discordia per rerum nascuntium, & intereuntium vicissitudines stat mundus, ex antiphtongis numeris in musica venustas: ex diuersis coloribus decor in pictura efflorescit: vnde fit credo, vt hæc contrariorum oppositione auris delectetur, non secus ac pascitur oculus, cum certantes videt Athletas: nec mirum, si olim antithesis docta figura appellata fuerit.

—Crimina rasis

Librat in antithesis, doctas posuisse figuras.

Laudatur.

Vsus figuræ varius est.

Primus simplicior, vbi bina tamen opponuntur, & ea diuersa potius, quam contraria, vt: Non nostri ingenij, vestri auxilij est, Iudices. [Et] ἄλλότριον τε το, μή τι δέ με, ἰοιοφ Josepho. ῥέτοχῶ, μή παραχρῆμα.

Antithesis varij modi, v'sm.

Secundus, cum multa multis, & ea contraria constanti ordine interiecta per polyptoton, vt in illo Himmerij aduersus Epicurum.

Quomodo autem congruit voluptas laboribus, patientia delicijs, academia meretricibus, philosophia popinis, temperantia impuris adolescentibus. [Et hæc neruosa, & ad dignitatem apta.

Tertius fit nulla casuum connexorum varietate, sed continua geminorum oppositione per anaphoram, & anaphora.

Ex hæc enim parte pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio: hinc pietas, illinc scelus: hinc constantia, illinc furor: hinc honestas, illinc turpitude: hinc continentia, illinc libido.

Huius generis insigne est exemplum as

apud Maximum Tyrium, orat. 4. vbi comparat amicum, & adulatorem.

Quartus, cum plura præmittuntur similia, quibus deinde contraria pari numero respondent, & ea incisa, vt;

Denique æquitas, temperantia, fortitudo, prudentia, virtutes omnes, cum iniuitate, cum luxuria, cum ignauiâ, cum temeritate, cum vitijs omnibus.

Hæc erit apta conclusio post geminorum oppositionem ad varietatem, & hæc iterum ad pugnam apta.

Quintus est Synchrisis, vbi gemina quidẽ iunguntur, vel diuersa, vel contraria, sed numerosius, & in iustis, ac paribus membris: non tamen incisis, vt; Vigilas tu de nocte, vt tuis consultoribus respondeas. [Ecce tibi alterum membrum par numero syllabarum, diceres à M. Tullio numeratas.] Ille, vt quo intendat maturè cum exercitu perueniat.

Hæc antithesis numerosa pompæ potius est, quàm pugnae.

Sextus, congeries, in qua diuersa partim bina copulantur, partim plura pluribus, vt in Miloniana.

Est enim hæc, Iudices, non scripta, sed nata lex, quàm non didicimus, accepimus, legimus, verùm ex natura ipsa arripimus, hausimus, expressimus.

Septimus ridiculus est, dignus Neronianis versibus, quales sunt isti.

Fortia neglecti velabant colla capilli:

Et per neglectos velabam colla capillos.

Deinde:

Ab quoties umbra porrexi brachia mota:

Ab quoties umbra reduxi brachia mota.

Octauus fit per negantia: Cuius adolescentia ad scientiam rei militaris, non alienis præceptis, sed suis imperijs, non offensionibus belli, sed victorijs, non stipendijs, sed triumphis est traducta, valet ad rem exaggerandam per aduersum supra communem morem.

Oxymoron.

Proximum est Antithesi contrarium, siue Oxymoron, quod contentionem nominat M. Tull. differunt tamen non nihil.

*Oxymoron
quomodo
differat ab
antithesi.*

Antithesis potest fieri ex diuersis. Oxymoron semper ex contrarijs asserit: hoc in eodẽ ponit contraria: illa lenior, & ad sensus accommodatior: hoc vehementius, & ὑπερβολικώτερον, id est ad Hyperbolem magis accedens, qualia sunt illa, *innupta nuptia, insepulta sepulchra, δὲ ὄρον ἄλκορον*. In quibus est, & Anaclassis,

seu reflexio vocis,

Contentio tota est ad admirabilitatem, & eius vsus in rebus, virtutibus, vitijs exprimitur, quæ prodigio aliquid simile habeant, qualia sunt illa Aristidis in orat. Themistoclis de Xerxe. Mons procellosus nauigatur, fretum integrum ponte commissio pedibus traicitur, per medium Athum nauigant triremes, in fluctibus currentem Medorum equitatum vidit Hellepontus.

Et in mare equites, in solem tela, atq; plagas, & verbera ingeres.

Item Sidon. Apoll. in qua palude indefinenter rerum omnium lege peruersa, muri cadunt, aquæ stant, turres fluunt, naues sedent, ægri deambulant, medicæ iacent, argentæ balnea, domicilia conflagrant, sitiunt viui, natant sepulchra, vigilans fures, dormiunt potestates, foenerantur clerici, Syri pfallunt, negotiatores militant, milites negotiantur, student pilæ senes, alexæ iuuenes, armis Eunuchi, literis foederati. Tu vide qualis sit ciuitas, vbi tibi lar familiaris incolitur, quæ facilius territorij potuit habere, quàm terram. Philo de mundi opificio. *χειμῶν φλέγει, δὲ ἔχειμῶνες, ἐὰρ μετοπώριζι, μετόπωρον ἐαρίζει.*

Ad hanc quoque figuram attinet illud Tert. c. 4. Apologetico. Nam si qui forte verè de sterilitate Christianorum conuicti possunt, primi erunt lenones, perductores, aquarioli, tum Sicarij, Venenarij Magi, item Aruspices, Arioli, Mathematici. His infructuosos esse magnus fructus est.

Antisagoge.

Affinis est quoque antithesi *Antisagoge*, nõ vulgare orationis ornamentum, quæ paria paribus pensat, aut minora maioribus, aut maiora minoribus. Quale est illud Plutarchi.

Natalium splendor res est præclara sane, sed bonum à maioribus profectum, diuitiæ in pretio sunt, verum earum possessio à fortuna pendet, quæ eas sæpenumerò ademit habentibus, & non sperantibus obtulit. Magnæ opes, tanquam scopus propositæ sunt ijs, qui cupiunt: oculos exhaurire, seruis, maleficis, ac calumniatoribus: & quod maximum est, etiã pessimis adfunt diuitiæ. Gloria res est, vt venerabilis, ita instabilis, pulchritudo optabilis, sed paruo durans tempore, sanitas pretiosa res est, eademque facile mutatur. Robur digna res est laude, ac voto, sed morbo, aut senectute facile aboletur, quanquam (vt vno verbo

bo dicam) qui ob vires corporis sibi plaudit, scire debet se à vero aberrare. Quantum enim est hominis robur, cum aliorum animalium robore comparatum? Elephatorum puta, taurorum, leonum: Doctrina omnium, quæ nobis adsunt bonorum sola immortalis est, & diuina. D. Hieronymus egregiam habet eiusdem figuræ speciem, ad Heliodorum: Paupertatem times, sed beatis pauperes. Christus appellat. Labore terreris, nemo athleta sine sudoribus coronatur, de cibus cogitas, sed famem fides non timet. supra nudam metuis humum exesa ieiunijs membra collidere, sed Dominus tecum iacet. Squallidi capitis horret inculta cæsaries, sed caput tuum. Christus est, infinita eremi vastitas: terret, sed tu Paradisum mente deambula. Vide item D. Cyprian. ep. 16. p. 39.

Vfus anti-
goges. Vfus anti-
goges. Vfus est in argumento à partium enumeratione, & comparatis, in re exaggeranda, vel imminuenda, nec caret sua acrimonia, vt illa Himerij. Aras non euertisti, at eas frustra esse ostendisti, cum rerum prouidentiam tollis, ob quam aras extruximus: sacrificia noua non introduxisti, at omnia sustulisti.

De tertia figurarum serie, quæ sunt in repetitione.

Anadiplosis.

CAPVT XXI.

Anadiplosis
modi duo.

Anadiplosis, est iteratio verbi in eadem sententia aliquando continenter: vt, ô Myfis! ô Myfis: sed artificiosior cum aliquid interijciatur, vt illa Demosthenis. *πονηρόν (ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι) πονηρόν σοκ: φάνης.* Mala res viti Athenienses, mala res calumniator. Sic Cicero non es commotus, cum tibi mater pedes amplexaretur, non es commotus. Et Dij immortales sine gemitu hoc dici non potest, non nemo etiam in illo sacrario reipub. in ipsa, inquam, curia non nemo hostis est.

Vfus est in affectibus, temperies cum exclamatione.

Anaphora, Epistrophe, Epanalepsis, Traductio, Allusio, Commutatio.

Vfus Ana-
phora.

Anaphora est repetitio in principijs sententiarum aptissima ad enumerandum, vt nihil te nocturnum præsidium palatij, nihil vrbis

vigilia, nihil timor populi, nihil consensus bonorum omnium, &c.

Ad insectandum, tu in forum prodire, tu lucem conspicerere, tu in horum conspectum venire conaris.

Ad effectus amabiles.

Te dulcis coniux, te solo in litore secum.

Virg. l.

Te vementis die, te discendente canebat.

Georg.

Temperatur cum Epistrophe, Synonymia, homœoptoto homœoteleuto.

Idem fere est vsus Epistrophes seu conuersionis, quæ repetitio est in fine: vt iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vicit.

Epanalepsis seu complexio vtramque figuram amplectitur, repetitque in fine & principio: Figura ad exaggerationes virtutum & vitiorum aptissima: nisi statim feriret fastidiosissimas aures, & eius artificium illico nudum pareret. Idcirco non est nimis continuanda, sed Anaphora, traductione, Polyptoto cum ænitate varianda.

Vfus Epanalepsos.

Traductio. Crebra est eiusdem dictionis repetitio, sed cum casuum, aut modorum varietate, aut mutatione in sensu: vt qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute vitam non potest colere.

Cui similis est allusio, amari iucundum est, si curetur ne quid sit amari: sed hæc leuiores.

Vehementiam habent conglobati casus, & Antithetis vibrati, vt in illa imprecatione Didonis.

Litora littoribus contraria, fluctibus vnda.

Imprecor arma armis, pugnent ipsi que nepotes.

Proxima est commutatio, sententiarum discrepantium inuersio, vt illud Simonid. Pictura loquens poësis est. Tacita poësis pictura est, & esse oportet, vt viuam: non viuere, vt edam.

De quarta serie figurarum.

Ad suauè dicendi genus pertinentium maxime in structura periodorum.

CAPVT XXII.

Restant in hoc dicendi genere figuræ, ex quibus periodi venustatem capiunt, & numerum, quo in genere excellit Isocrates, ita eius oratio tota est continentibus vincita numeris, vt in tecto tegula: neque tamen eo ad pugnam aptior, vt enim si quis currentium

col.

corpora vinciat, de celeritate multum detrahat, sic ea oratio: quo pedibus, & copulis strictior est, plus suauitatis habet, minus acrimonia.

Ornat igitur periodos modo A synthetis crebris incisis, quasi vehiculis contorta. Geric morem parenti, pare cognatis, obsequere amicis, obtempera legibus, & hæc ad aculeos.

Poly synthetis ad grauitatem. Grauius enim est illud Homeri.

--- πατρὸς ἀνδρῶν τε, θεῶν τε.

Vel vna coniunctiuncula.

Homæoptata similiter cadencia, quæ iisdem casibus effertur. Hominem laudas egentem virtutis, abundantem felicitatis.

Homæoteleuta, quæ iisdem modis: vt turpiter audes facere, nequiter audes dicere.

Plenus est istis Apuleius, vt tibi respondent sydera, redeunt tempora, gaudent numina, seruiunt elementa, & certe nimis ab antiquis affecta respuit posteritas, cum propter artificij facilitatem paterent omnibus.

Optima est viriisque figuræ temperies: vt in illo, perditissima ratio est amorem petere, pudorem fugere, diligere formam, negligere famam.

Sunt istis affines disiunctiones, coniunctiones, adiunctiones.

Disiunctio vnumquodque certo concludit verbo. Pop. R. Numantiam, deleuit, Carthaginem sustulit, Corinthum disiecit, Fregellas euertit. Suauis est sed fastidio obnoxia, nisi ingenium sit, & prudentia in distributione.

Coniunctio interpositione verbi prima ligat vltimis: & formæ dignitas aut morbo deflorescit, aut vetustate.

Adiunctio verbum præponit, aut postponit: vt deflorescit formæ dignitas, aut morbo, aut vetustate. Vel aut morbo, aut vetustate formæ dignitas deflorescit.

Sed nihil æquè venustat orationem, ac illi suauitatem affundit, quam Hocolon, seu compar, in quo sunt membra orationis, quæ constant ferè ex pari numero syllabarum: vt in illo Ciceronis: Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia, his periodis sparse Hocratis orationes.

De altero ordine figurarum, quæ ad grauitatem faciunt.

CAPVT XXIII.

Sequuntur illustriores figuræ sententiarum, quarum siue ad docendum, siue mouendum splendor est maximus.

Nos primum eas, quæ in demonstrando sunt posita, deinde quæ in velitatione, & dialogismo, postremo, quæ in affectibus subijcitur.

Prima est diuisio, quæ rem in partes distribuit, & dilemmate ferit aduersarios. Si id actum est, fateor me errasse, qui hoc maluerim: fateor insanisse, qui cum illis senserim. Tametsi inermis, Iudices, fessi. Sin autem victoria nobilium ornamento, atque emolumento reip. populoque Rom. debet esse: tum verò optimo, & nobilissimo cuique meam orationem gratissimam esse oportet.

[Illa habet vim, & probabilitatem, hæc etiam affectum.]

Vnum per fugium, Iudices, vna spes reliqua est S. Roscio, eademque reip. vestra pristina bonitas, & misericordia, quæ si manet, salui eriam nunc esse possumus: sin ea crudelitas, quæ hoc tempore in repub. versata est, vestroque animos (id quod fieri profectò non potest) duriores, acerbioresque reddit: actum est, Iudices. Inter feras facius est aratam degere, quam in hac tanta immanitate versari. Valebit illud genus in perorationibus.

In principijs propositionum habet illa maiestatem. Duæ res sunt, quæ hominem locare possunt in amplissimo gradu dignitatis, vna Imperatoris, altera Oratoris boni &c.

Alterum genus diuisionis est *expeditio*, cū rationibus compluribus enumeratis, quibus aliqua res aut fieri, aut non fieri potuerit, cetera tolluntur, vna relinquitur, quam nos intendimus hoc modo: necesse est, cum constet istum nostrum fundum fuisse, ostendas te, aut vacuum possedisse, aut vsu tuum fecisse, aut emisse, aut hereditate tibi venisse. Vacuum cum ego ad essem possidere non potuisti, tuum vsu fecisse etiam nunc non potes. Emptio nulla profertur, hereditate tibi me viuo mea pecunia venire non potuit: relinquitur ergo, vt me vi de meo fundo deiceas.

Tca.

Tertium *Merismos*, cuius mentio est apud Rutilium Lupum, descriptio quaedam rei, aut personae à singulis partibus. Hæc exornatio complectitur distributionem, sed habet aliquid vehementius, vt in illo Lycurgi oratoris.

Cuius omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissimæ, oculi ad petulantem lasciuiam, manus ad rapinam, venter ad auaritatem, vitilis naturæ membra, quæ non postumus honestè appellare, ad omne genus corruptelæ, pes ad fugam, proflus vt ex hoc vitia, aut ipse ex vitijs ortus videatur.

Vfus erit in laudando, in vituperando, in re exaggeranda, cum ita singulæ partes fumentur, epichetisque proprijs donabuntur.

Gradatio figura est omnino ad amplificationem ficta, quæ sensim à minoribus, quasi per scalarum gradus ascendit ad summa.

Decantatum est illud, Facinus est vincircium Romanum, scelus verberari, propè paricidium necari; quid dicam in cræceni tollere? verbo satis digno tam nefaria res appellari nullo modo potest. Non fuit his omnibus iste contentus, spectet inquit patriam, in conspectu legum, libertatisque moriatur. Deinde apponatur aculeata conclusio, aut exclamatio cum indignatione, aut admiratione, vt res tulerit.

Habet hæc figura fastidium, si frequentior fuerit. Andocid. de industria superlatiuum omittit; *εισὸν δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὕπὸ τῶ ἀγνοῦντων τὰ δίκαια πάσχειν κακῶς, πολὺ δὲ χαλεπώτερον ὅταν τις ἐπιτάμῃ τὰ διαφέροντα παραβαίνειν τομῶν* Graue quidem est ab ijs, qui æquitatem ignorant malè tractari, multo verò durius, cum quis ea nouit, quæ iusta sunt, & audeat prætergredi.

Andocides in Aleciadiad p. 3. n. 30.

Himerius apud P. hocium.

Tutius occultatur artificium hoc modo; malum odit, communis virtus est: cum malo etiam bellum gessit. Hæc pulchra ratio exaggeranda rei, dum minora sumuntur, & laudantur quidem, sed statim maioribus obruitur.

Vfus synatroisim.

Synatroisimos, siue frequentatio, est congeries rerum, & rationum, viuida orationis celeritate decurrentium, cuius vis in suadendo aut dissuadendo maxima, & in perorationibus frequens, vt, Nemo enim nocens sine summo mærore est, Iudices, sed multa simul eum perturbant, quod adest sollicitudinis plenum: quod futurum, & formidolo-

Rutil. ex Lycurgo.

sum: lex paraturæ supplicium ostentans, vitia ex vitijs coacta; occasionem arguendi malefici captans inimicus, quæ quotidiana vehementer eius animum excruciant. Et, Alexandro verò, quid supra dignitatem, quid citra sudorem, quid incruenta victoria, quid citra pulueris, vt dicitur, tactum? postremò quid inelaboratum obtigit? amnes sanguine mixtos bibebat, quos cæsurum corporibus iunctos traiciebat, herbam fame enectus edebat, quam primam offendisset: obrutas altis niuib. gentes adiit, vites sub terram mersas excidit, pugnantia maria nauigauit, arida Gedrosiorum, Arachosiorumque littora permensus, in mari prius etiam, quam in terra stirpes vidit.

Sed illud mobilis, & *ῥοπή* Trophæa alia super alia eriguntur, triumpho triumphos excipiunt, arma sanguine calentia nouo subinde sanguine abluuntur, victorias numerat, non cadauerum, spoliolum ve acruis, sed subactis regnis, populisque in seruitutem redactis, insulis, continentibusque classibus suis patefactis, ea est Romanorum Imperij magnitudo. Vna pugna Philippus Macedoniam perdidit, vna clade accepta Antiochus Asia cecidit, vno prælio victi Carthaginenses Lybiam miserunt, denique vir vnus exercitus impetu imperio Armeniam adiecit, Pontum Euxinum, Syriam, Arabiam, Albanos, Iberos, & omnino quæ eis Hyreanos, Caucasumque sunt, ter illam victorem vidit oceanus terras ambiens, Numidis in Lybia ad littora vsque meridiana repulit, Hispaniam Atlantico tenuis subegit cum Sertorio defiscientem: Albanorum Reges insectans intra Caspium pelagus compulit, bella hæc omnia egregiè profugauit publicæ fortune ope adiutus: ab ea verò destitutus, sua tandem ipsius sorte cecidit. Emmuerò magnus ille Romanorum genius, non vt Macedonum, ad dicendum aspirans, aut breuiculo tempore florens, nec terrestris modò, vt Lacedæmoniorum, aut maritimus, vt Atheniensium, &c. Vide item ex Saluiano, lib. 1. de gubernatione Dei, vbi res gestas Moysis perstringit.

Ratiocinatio est, per quam nos ipsi à nobis rationem poscimus, quare quidquid dicamus, & crebrò nosmet à nobis petimus vnusquisque propositionis explanationem: ea est huiusmodi.

Maiores nostri, si quam vnus peccati mulierem damnabant simplici iudicio, multorum male-

Mobilis, & cito congesta res expressa Plutarc. l. de fort. Roman.

Cic. 1. ad Serenn.

maleficiorum conuictam putabant. Quo pacto: quoniam quam impudicam iudicabant, eam veneficij quoque damnatam existimabant. Quid ita? quia necesse est eam, qua suum corpus addiderit turpissimae cupiditati, timere permultos. Quos istos, virum, parentes, ceteros, ad quos videt sui dedecoris infamiam pertinere. Quid postea? quos tantopere timeat, eos necesse est, ut quoquo modo possit, veneficio perat.

Ratiocinatio concisissima, aptissima.
Haec figura habet multum τὸ πρακτικόν, & ad docendum, demonstrandumque efficacissima est, & valde popularis.

De figuris in velitatione, & certamine.

C A P V T XXIV.

Prolepsis varia genera.
Prolepsis est occupatio obiectionis, cuius varia sunt genera.

Modo concisa est, ut:

Estio ipse nil potest, at venit paratus cum subscriptoribus exercitatis, & disertis.

Modo ampla, & magnifica. Itemque irrisione amarulenta, in proponenda aduersarij oratione, qualis est illa;

Tri. Ver. num. o.
Quid agam, Iudices, quod accusationis meae rationem conferam: quod me vertam? ad omnes enim meos imperus, quasi murus quidam boni nomen imperatoris opponitur: noui locum, video vbi se iactaturus sit Hortensius, belli pericula, tempora reipub. Imperatorum penuriam commemorabit: tum deprecabitur a vobis, tum etiam pro suo iure contendere, ne patiamini talem Imperatorem Pop. Rom. Siculorum testimonijs eripi, ne obteri laudem Imperatoriam criminibus auaritia velitis.

Modo expeditionem habet adiunctam, vestigar, tentat, capit, omnes aduersarij rationes breuiter subijcit, diluitque cum dexteritate, ut illa:

Cic. 4. ad M. Brum.
Quare igitur vnde iste tam pecuniosus sit factus: amplum patrimonium relictum est? At patris bona venierunt. Haereditas aliqua obuenerit: non potest dici: sed etiam a necessarijs omnibus exhaereditatus est. Praemium aliquod ex lite, aut iudicio cepit: non modo id non fecit, sed etiam insuper ipse grandi spofione vincetus est. Ergo si his rationibus locupletatus non est, sicut omnes videtis, aut isti domi nascitur aurum, aut vnde non est

licitum pecunias accepit, & tunc appellatur subiectio: qua vsus Philo de legatione ad Caium, τὸ γένεσθαι ἐν ἐξέτασι, pag. 783. & car.

Modo per anaphoram, & homaeopora vibratur, qualis est illa omnium argutissima de Harusp. resp. Tu meam domum religiosam facere potuisti, ecqua mente? qua iniuascras, qua manu? qua disturbaras, qua voce? qua incendi iusseras, quale lege? quam ne in illa quidem impunitate tua scripseras, quo puluinarum quo stupraras, quo finitachro: quod ereptum ex meretricis simulachro, in Imperatoris monumento collocaras.

Argutissima species subiectio.

Suffentatio

Suffentatio est dicti suspensio ad maiorem Demosth. attentionem, ut illud Demosthenis. *pro Corn.*

Βέλομαι δὲ, καὶ παρὰ δόξαν εἰπεῖν, καὶ μὴ πρὸς Δίος, ἔξ ἑδῶν μεγάλης τῆν ὑπερβολῆς θεωμοσύης. Cupio autem quidpiam admirabile dicere, & quaeso pei Deos, ne quis hanc miretur dicendi insolentiam.

Et Cicero, Audite, audite Consulem, Iudices, nihil dicam arrogantius, tantum dicam totos dies, atque noctes de republica cogitatem.

[Illa maiestatis plena est: haec acris, & expedita.

Cognitorem adscribit Scenio: quem? cognatum aliquem, aut propinquum? non Themitanum aliquem, honestum hominem, ac nobilem: id quidem: at Siculum, in quo aliquis splendor, dignitasque esset: imminere Quid igitur? eiuem Romanum, cui hoc probari potest? cum esset Sihenius eiuis: tuis suae nobilissimus, amplissima cognatione, plurimis amicitijs, cum praeterea tota Sicilia multum auctoritate, & gratia posset, inuenire neminem siculum potuit, qui pro se cognitor fieret: hoc probabitur? an ipse eiuem Romanum maluit? cedo: cui Siculo cum is reus fieret, cuius Romanus cognitor factus vnquam sit.

Cic. 4. in Ver. 106.

Vides, ut in ratione variatur, & venustatur. Ista minus habet acrimonia, sed plus expectationis.

Etismnum mihi expectare videmini, Iudices, quid deinde factum sit? quod iste nihil vnquam fecit sine aliquo quaestu, atque praeda, quid in eiusmodi re fieri potuit, quod commodum est: expectate facinus, quam vultis improbum: vincam tamen expectationem omnium nomine sceleris, coniurationis quoque dam-

damnati, ad supplicium traditi, ad palum al-
ligati, repente multis millibus hominum in-
spectantibus soluti sunt, & Leonide illi domi-
no redditi. Alias iuvat transitiones, vt.

Quid deinde furcifer, quod progreditur &
Venio nunc ad illud aureum nomen Chryso-
goai.

Licentia.

Demosth. Philip. 3. Licentia & *ῥαυτία* libertas, & fiducia lo-
quendi, quo genere abundat Demosthenes, vt
ἔτε δὲ δαίμα μὴ βλάσφημον ἢ εἰπεῖν ἀλλήδεσ
*ῥή. Vereor ne quid dicam odiosum, sed om-
nino verum. Acris est, ac amarulenta.*

Cic. Phil. 4. p. 1. Altera excelsa, quid de reliquis reip. malis
licetne dicere? mihi verò licet, & semper li-
cebit dignitatem tuam, mortem contemne-
re.

Tertia, lenis est, quæ videtur exerere acu-
leos, cum aliqua acrimonia, quam mulcet, &
mitigat, vt.

Cic. Philip. 9. Vos enim (Patres conscripti) graue di-
ctum est, sed tamen dicendum, vos, inquam,
Seruium Sulpitium vita priuastis, quem
cum videretis se magis morbo, quam ora-
tione excusantem, non vos quidem crudeles
fuitis, (quid enim minus in hunc ordinem
conuenit) sed cum speraretis nihil esse, quod
non illius autoritate, & sapientia effici pos-
set, vehementius excusationi obstitistis, at-
que eum, qui semper vestrum consensum
grauissimum iudicauisset, de sententia deiici-
stis.

Quarta, adulatoria, quæ simulat liberta-
tem, cum tamen ea dicat, quæ auditoribus
scit esse gratissima, talia sunt illa pro Liga-
tio, vide quam non reformidem, vide
quanta lux liberalitatis, & sapientiæ tuæ, mi-
hi apud te dicenti oboriatur.

Communicatio.

*Vsus com-
municatio-
nis.* Communicatio est, quasi cum ipsis, apud
quos dicas deliberatio. Aptæ ad purgatio-
nem figura, in qua multum est probabilitatis.
*Cic. pro
Quint.* Ego pro te nunc consulo post tempus, in alie-
na re, quod tu in tua re, cum tempus erat, con-
sulere oblitus es. Quæro abs te Cai Aquili,
L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle va-
dimonium mihi, non obijt quidam so-
cius, & affinis meus, qui cum mihi necessitu-
do vetus, controuersia de re pecuniaria, recens
intercedit: postulone à Prætoribus, vt eius bo-
na mihi possidere liceat: an cum Romæ do-
mus eius, vxor, liberi sint, domum potius

denuntiem? Quid est, quod hac tandem de re
vobis possit videri? Profecto si recte vestram
bonitatem, atque prudentiam cognoui, non
multum me fallit, si consulamini, quid sitis
responduri: primum expectare, deinde si liti-
tare, ac diutius ludificare videatur, amicos co-
uenire, quærere quis procurator sit, domum
denuntiare: dici vix potest, quam multa sint,
quæ respondeatis ante fieri oportere, quam ad
hanc rationem extremam, ac necessariam de-
uenire.

Concessio.

Concessio est in dictis, sicut permissio in
factis.

His quidem figuris videmur aliquid ad-
uersario concedere, quod tamen nihil contra
rem nostram facit, immo ex fiducia nostræ
æquitatis, & abundantia rationum profici-
tur.

Adiunctam vt sæpius habet paralepsim, *Varia con-
cessio*
qua nos multa, & ea aliquando grauiora, præ-
terire fingimus, vt ad maiora veniamus, sic: *forma.*
Verum hoc quoque vobis remitto, negligi-
te præterita si vultis, sed ne reliquas spes tur-
betis, atque omnes prouincias euertatis. *Cicero 3.
Verr. 111, 219.*

Hæc expedita. Confringat iste sanè vi sua
consilia senatoria, quæstiones omnium per-
rumpat, euolet ex nostra seueritate.

Alteræ inuidiosa, & ironica, quæ reus in in-
uidiam adducitur, Synathroismon enim ha-
bet maiorum criminum, quæ omnino con-
cedi non possunt, & tamen videtur præterire,
vt nocentissimum hominem ostendat. Sic, ve-
rum esto; nihil est, quod non emi possit, si tan-
tum des, quantum velit venditor, spolie-
mus orbem terrarum, vendamus vestiga-
lia, effundamus ærarium, vt locupletatis, aut
inuidiæ, aut pestilentiæ possessoribus, agri
tamen emanant. Quid tum, quæ erit in istos
agros deductio?

Tertia grauis, cum aganactesi, vt in Milone
de Clodio. Excitate, excitate eum si potestis
ab inferis, frangatis impetum viui, cuius vix
sustinetis furias insepulti. *Cic. pro
Milone.*

Permissio est, vt illa in 7. Verrina. Perfica
frontem, & dic te digniorem, qui consul fie-
res, quam Catonem.

Ironia, Epiphlexis, Apostrophe, Allegoria.

Ironia, yna est breuis, & faceta vt cum La-
mia deformis interpellaret. Audiamus, in-
quit Crassus, pulchellum puerum, at ille bel-
le retorsit, non potui formam ipse fingere, in-
genium potui. *Varij modis
ironia*

Cicero in Pisonem. Ironia ampla, & festiva species.

Alia fusa, & magnifica, ut illa in Pisonem, qui triumphum contemnebat. Non est integrum Cneo Pompeio consilio iam uti tuo, extravit enim, non gustarat istam tuam Philosophiam, ter iam homo stultus triumphavit. Crasse pudet me tui, quid est, quod confecto formidolosissimo bello, coronam illam lauream tibi tantopere decerni volueris a senatu? P. Servili, Q. Metelle, C. Curio, P. Africane, cur non hunc audistis tam doctum hominem, tam eruditum, priusquam in illum errorem induceremini. C. ipsi Pontino necessario meo iam non est integrum: religionibus enim susceptis impeditur. O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! o amentem Paulum, rusticum Marium, nullius consilij. Patres istorum amborum consulum, qui triumpharunt. Et postquam satis lustrat, mactat hominem exclamatione. O tenebrae! o lutum! o sordes!

Demost. inerat. de Corona.

Tertia amarulenta, quae dicitur Sarcasmos videt, & pungit, ut Vespa. Talia sunt illa Demosthen. αὐλοσαγικός πῖθος, ἀρεσποῖος οὐ νόμος, πρῶτον ἄνθρωπος. Tragica Simia, rusticus Oenomaus, adulterinus Rhetor.

Epiplexis, est grauior quaedam increpatio apta Demosthenis grauitati; qualis est illa ἢ ἂν ὦ τάλαιπυρρὲς (σκοφαντεῖς, ἢ λόγους πᾶσι; ἢ αὐτὸν ὁδὸν ἡλεβορίζεις, ἐπὶ τῶν τοῖς. Quid igitur o miser calumniaris, quid mendacia fingis: quid elleboro te non pugas.

In hoc genere plerumque valet Apostrophe, Allegoria, Epanorthosis.

Apostrophe usus.

Apostrophe est reticentia, cuius usus triplex est. Vel enim reticetur propter obscenitatem, ut in illo Virgilij:

Nonimus, & qui te.

Vel propter duriciam, quod mali omnino esse videatur.

Sed Vlpianus i. Philipp. notat Demosthenem de industria Philippi verba intermittere, ne mala auis interueniat.

Vel propter grauitatem, nam, ut ait Demetrius. Quae latent grauiora putantur. Tale est i. lud Iuuenalis.

Maiores primus quisquis fuit ille tuorum, aut pastor fuit, aut illud, quod dicere nolo.

Demetrii

Phalerei de Allegoria, ad terrorem inueniendum est allegoriatu aprillina adyto, aut nocti simillima, nescio quid habet horrois, quia, quae minus viden-

tur, magis timentur: omnia mysteria sunt Allegorij velata ad grauitatem, & horrorem. Grauius dixit Dionysius Locris, vastitatem minitans, [nunc Cicadae apud vos in nudo cantabunt solo, Iquam si rem dixisset apertius, iracundior visus esset, & minus metuendus. Sed cauendum a continuata Allegoria, ne videamur anigmata facere. Hec Demetrius.

Correctio.

Correctio vna est mordax, ut quod quidem facerem vehementius, nisi mihi intercederet inimicitiae cum istius mulieris viro: fratrem volui dicere, semper hic erro. Et: Quae verò conuiuia honesta credo in eiusmodi domo, si domus habenda est potius, quam officina nequitiae, & diuersorium flagitiorum omnium.

Correctio varia species. Pro Caelo n. 32. Pro Rosc. Amer. n. 134. Pro Sext. n. 110.

Alia vehemens cum Anadiplosi: cui benedixit vnquam bono: benedixit, immò, quae fortem, & bonum ciuem non petulantissime insectatus est.

Alia leuior per addubitationem, & moderationem. Constantiam dico, nescio, an melius patientiam possem dicere. Et: patrimonium effudit, quamquam non sumus vsi eo verbo, quo decuit, non enim effudit, sed in salute reipub. collocauit.

Pro Lig. 26. Phil. 1. num.

De tertia Serie figurarum in asfectibus.

CAPVT XXV.

Figuras claudunt exornationes sententiarum omnium illustrissimae. Exclamatio, Imprecatio, Sermocinatio, Prosopopeia, Apostrophe, Aporia, quibus nihil ad affectus mouendos potentius, sed tamen si frequentius adhibeantur, & in leui materia nihil miserabilius.

Exclamatio, alia acuta, & breuis, ut, Quae nam, malum, est ista voluntaria, seruitus: fuerit quaedam necessaria.

Exclamatio vari modi.

Alia fusa, & plena, quae tot generibus distinguitur, quot sunt affectus.

Auerfionis, & horrois, o scelus! o portentum in vltimas terras exportandum!

Alia admirationis cum laude, ut: o ciuem natum reip. memorem sui generis, imitatorumque maiorum. Et illa caespitola Iuliani tota in exclamatione. ὦ λόγε, ὦ φρένες, ὦ σῦνεις, ὦ δια-

Epist. Iulii
an. tota in
exclamatio
nibus ad
mirationem.

ὡ διαίρεσις, ὡ ἑπιχειρήματα, ὡ τάξις, ὡ ἀφαιρέσις, ὡ λέξις, ὡ ἀρμονία, ὡ συμβίβησις. O eloquentiam, ὁ mentem, ὁ prudentiam, ὁ distributionem, ὁ vim argumentorum, ὁ dispositionem, ὁ adiuncta, ὁ dictionem, ὁ numerum, ὁ compositionem.

Dionysii
Milesii lau-
data excla-
matio.

Doloris exclamatio. Dionysius Milesius laudatur apud Philostratum ob hanc monodiam, sub persona Demosthenis, in Cheroinea cladis lamentatione. O Cheroinea perniciosa ager! ὁ transfuga ad barbaros Bœotia; gemiscite heroum animæ, prope Platæas victi sumus. Ad genus accedunt deplorationes, & querimonie, quarum exemplum in vna valde suaui, & eleganti subijcio.

Deploratio Apum transfugarum.

Aelian. p.
47. in ep.
Græc. colle.
Hænis.

Aluearia mihi sunt apibus vacua, & discesserunt à Latibus, non hæcenus fugitiua. Enimvero, & fideles permanserunt, & quasi in domibus, sic in suis cellulis habitauerunt, atque pratum habuerunt toridum, & floribus copiosum, atque excepturum, eas omni ferculorum genere, illæ vero nimio penè studio laboris, nobis contiuuium præbuerant multo, & egregio melle. Et nunquam huius suauissimi partus, steriles fuerunt, nunc autem discesserunt, nihil à nobis mali passa: non per Aristæum, & Apollinem ipsum, atque exules sunt, domusque ipsarum orba est, & flores in prato circum circa senio languescunt. Ego vero, cū recordor earum volatum, & gratissimam choræam, nihil aliud me opinor, quam filias amisisse. Irascor igitur eis. Cur enim reliquerunt alumnū suum, & vere patrem, atque custodem, ac procuratorem minime ingrati: Itaque oportet me inuestigare, quo errabundæ peruenierint, atque vbi post fugam confederunt, etiam ne quisquam eas receperit, habet enim profusus alienas, & nihil ad se pertinentes. D. inde eum inuenero, multis verbis exprobrabo eis ingratorum animum, & violatam fidem. Græca præclara sunt, & artificiosa.

Græca verba sunt.

ΤΑ σμήνη μοι τῶν μελιτῶν κενά, καὶ ἀπεφοίτησαν τῆς γῆς, οὐκ οὐσα τέως δραπέτιδες, ἀλλὰ γὰρ καὶ πιστὰ διέμνημον, καὶ ἄκην ὡς οἴκους εἰς τοὺς αὐτῶν σίμβλους, καὶ ἔσχον λειμῶνα εὐδροῦν καὶ δὴ, καὶ ἀνθῶν εὐφο-

ρον. καὶ εἰς τῶν μὲν αὐτὰς πανδαυσία. αἱ δὲ ὑπὸ τῆ φιλεργίας τῶν ἀγῶν ἀνδρείων ἡμᾶς πολλὰ καὶ καλῶ τῶ μελιτι. κοῦδὲ ποτε τῆ δὲ ὠδῆ τῆς γλοκείας ἦσαν ἀγῶνι, νῦν δὲ ὠχοῦντο ἀπίσσα, λυπηθεῖσαι. πρὸς ἡμῶν εὐδροῦν μὰ τον Ἁρσιῶν καὶ τῆ Ἀπολλῆ αὐτόν. καὶ αἱ μὲν εἰσι φυγάδες. ὁ δὲ οἶκον αὐτῶν χηρός ἐστι, καὶ τὰ ἀνθητὰ ἐν τῶ λειμῶνι περὶ αὐτὰ γηρῶ. Εγὼ δὲ αὐτῶν ὅταν ὑπομνηθῶ τῆς πῆσισης, καὶ τῆς εὐχαρίστη χορείας οὐδὲν ἄλλο ἢ νομίζω θυγατέρας ἀφηροῦσαι. ὀργίζομαι μὲν ἐν αὐταῖς. τί γὰρ ἀπέλιπον σοφία αὐτῶν καὶ ἀτεχνῶς πατέρα, καὶ φερόν, καὶ μελετώνον, οὐκ ἀχάριστον. δεῖ δὲ με ἀνιχνεύσασαί τις πλάνην αὐτῶν καὶ ὅποι ποτὲ ἀποδρῶσαι κάθλυται. καὶ τῆς αὐτῶν ὑπεδέξατο, καὶ πῆτο ἔχει γὰρ τοὶ τὰς μηδὲν προσήκασας. εἶτα εὐρῶν ὀνειδιῶ πολλά τὰς ἀγνάμονας, καὶ ἀπίστας.

Execrandi in rebus tragicis, clarissimumque personarum functis cadibus, contra parricidam nota sunt, & apta istæ formula.

O dementissimi furoris belluam, hyrcanistigris prognatam, ad latrociniam patriæ, ad pestem Italiæ, ad totius mundi perniciem natam, & ex omnium sordium colluue concretam! ὁ viciniam inferorum portentū! ὁ sicam furiarum factis iniuriam, & impijs Dæmonum execrationibus deuotam, ὁ infauitissimam lucem, & omni nocte tristiorē, qua hiatu discesserunt inferi, vt te cum iam sustinere non possent, te nunquam, istis terris importunissimum animal euomerent. O si tuus ille natalis dies, in annorum redeat curriculum, extabescat protinus, aut feralibus cometarum portentis functetur. Non est, non est meum (auditores) in tanta doloris acerbitate exclamare, opus esset, vel ipso Cæcæ ore flammarum globos eructanti, vel Thyestæ, aut Oedipi imprecationibus, neque tamen ad tanti criminis detestationem pares essent. O rem funestam terram videre dirissimo illo parricidio incestatam, & cælum ipsum tanti sceleris aspectu confusum! &c. similia.

Deprecatio grauis pro Murena in peroratione. Quæ cum ita sint, iudices, piissimum rei publ. causâ, quæ nulla res cuiquâ potior de-

Cic pro
Murena.
num. 86.

ber esse. Vos pro mea summa, & vobis cog-
nita in remp. diligentia monco, pro auctori-
tate consulari hortor, pro magnitudine peri-
culi obtestor, vt otio, vt paci, vt saluti, vt vi-
ta vestra, & ceterorum ciuium consularis:
Deinde ego fide vestram, vel defensoris, &
amici officio adductus oro, atque obsecro, iu-
dices, vt ne hominis miser, & cum corporis
morbo, tum animi dolore confecti, Lucij Mu-
ranae recentem gratulationem noua lamen-
tatione obruatis.

Pro Deiot.
num. 8. Pathetica pro Deiotaro. Quamobrem hoc
nos primum metu C. Caesar per fidem, & cō-
stantiam, & clementiam tuam libera, ne resi-
dere in te vllam partem iracundia suspice-
mur. Per dexteram te istam oro, quam regi
Deiotaro hospes, hospiti porrexisti: istam,
inquam, dexteram nō tam in bellis & in pra-
fidis, quam in promissis, & fide firmiorem.
Sermocinatio orationem effingit.

Philostr.
pag. 578. in
philagro. Sermocinatio superbi. Deinde putas solem
vespero inuidere, aut cura ipsi esse, si qua
stella alia in caelo est? Non ita se habent res
ingentis huius ignis, nam videtur mihi etiam
poetico more sic loqui: Do tibi septentrionē:
tibi meridiem: tibi vesperum, omnes autem
in nocte: omnes cum ego non videor.

Græca verba sunt.

Ἦτά οἱ εἰ ἡλιον ἐσπέρα, φρονεῖν ἢ μέλερ
αὐτῶ, εἰ τις ἔστιν ἄστρον ἄλλοσ σὺ οὐρα-
νῶ, οὐχ' οὐτως ἔχει τὰ τῷ μεγάλῳ τῷ
τῷ πυρὸς. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ χ. ποιητικῶς,
ἐκάστω διαλέμεν. Ὅτι μὴ ἀρκτεν δὶ δῶμι, λέγον-
τά, Ὅτι ὁ μεσημβριῶν, Ὅτι δὲ ἐσπέραν. πάντες
ἴσονται, πάντες ὅταν ἐγὼ μὴ βλέπω-
μαι.

Ep. 115. ex
Euripide.

Auari. Seneca ad Lucilium.

*Vbi quietantum quisque quantum habet su-
it.*

*Quid habere nobis turpe sit queri: nihil
Aut diues opto viuere, aut pauper mori.
Bene moritur, qui dum moritur lucrum fa-
cit.*

*Pecunia ingens generis humani bonum.
Cui non voluptas matris, aut blanda potest
Par esse prole, non sacer meritis parens.
Tam dulce si quid Veneris in vultu micat.
Merito illa amores caelitum, at que hominum
mouet.*

Magnanimi in morte egregiam habet Ci-
cero. Cum militibus viuis redundaret, & om-
nes ciues timore oppressi domi continen-
tur: venit iste cum fago, gladio succinctus,
iaculum tenens, quinque adulescentes homi-
nem simili ornatu subsequuntur, irumpit
in aedes subito: Deinde magna voce, vbi est,
inquit, iste beatus aedium dominus, quia mi-
hi praefo fit? Quid tacetis? hic alij omnes
stupidi timore obmuerunt. Vxor illius in-
felicitissimi, cum maximo fletu ad istius pedes
abiecit sese. Parce, inquit, & per ea, quae tibi
dulcissima sunt in vita, miserere nostrae, noli
extinguere extinctos, serua nos fortunam,
nos quoque fuimus beati, nosce te esse homi-
nem.

At ille: Quin illum mihi datis, ac vos au-
ribus meis applorare desinitis? non abibit.
Illi nunciatur interea, venisse istum, & clamo-
re maximo mortem minari, quod simul au-
diuit: heus, inquit, Gorgia pedisse qua puero-
rum absconde pueros, fac vt incolumes ad a-
dolescentiam perducas. Vix haec dixerat, cum
ecce iste praefo, sedes inquit audax: non vox
mea tibi vitam ademit? exple meas inimicitias,
& iracundiam satura tuo sanguine. Ille
cum magno spiritus metuebam, inquit, ne
plane victus essem: nunc vt video in iudicio
mecum contendere non vis, vbi superari tur-
pissimum est, superare pulcherrimum: inter-
ficere me vis, occidare equidem, sed victus non
peribo. At ille in extremo vita tempore, et-
iam sententiosè loqueris, neque ei, quem vi-
des dominari, vis supplicare?

Tum mulier: immo quidem iste rogat, &
supplicat, sed tu quæso commouere. Et tu
per Deos, inquit, hunc amplectare, Dominus
est, vicit hic te, vince tu nunc animum. Cur
non desinis, inquit, vxor loqui, quae me digna
non sunt? Tace, & quae curanda sunt, cura?
Tu cessas mihi vitam, tibi omnem bene-
viuendi spem, mea morte eripere? Iste mu-
lierem repulit abs se lamentantem: illi nec-
cio quid incipienti dicere, quod dignum vi-
delicet illius virtute esset, gladium in latere
defixit.

Prosopopœia non tantum orationem fin-
git, sed personam, vt cum patria loquens in-
ducitur hoc modo. Ego illa plurimis trophæis
ornata, triumphis ditata certissimis, clarissimis
locupletata victorijs, nunc vestris seditioni-
bus, o ciues, vxoris quâ dolis malitiosa Car-
thago, viribus probata Numantia, disciplinis cru-
-

ad Her.
Mori viri
maximi
mi praefo
riffimè
praefo.

Vide item
praefo
exemplum
pro Caelio
in: 3. in orat.
appj Clau
dij.
Cic. 4. ad
Heretu.

eradita Corinthus labefactare non potuit, eam patienti nunc ab hominibus deterrimis proteri, atque conculari. Itē quod si nunc L. ille Brutus remiserat, & hic ante pedes vestros adsit, non hac vtatur oratione. Ego libertatem, que non erat peperit, vos partam seruare non vultis. Ego capitis mei periculo patriam liberaui: vos P. Liberi sine periculo esse non curatis. Hęc figura est eorū oratorum, qui canunt maioribus iūis.

Apostrophe conuersio sermonis, modō ad Deos, modō ad homines, modō etiam ad res inanimas. vt. Nunc te Iupiter Opt. Max. Et ὦ γῆ καὶ ἡ ἕρως, ἀρετή. Quod orator Græcus obijcit Aeschini.

Cum oco, seu iurcurando coniungitur ad maiorem grauitatem, vt notat Longinus χαλῶς ἐκασίαν ὑμῶν. ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς ἀπαύτας, &c. Nunc fiat ad mortuos, vt ingemiscite heroes, qui sub terra estis conditi. Et οὐ μὲν τοὺς ἐκ μαρτυρίων προκινδυνώσαίτας, &c: vos verō patriæ natos iudico: quorum etiam nomen a Marte est: vt idem Deus, vt bem hanc gentibus, vos huius ubi genuisse videatur. In fuga sceda mors est, in victoria gloriosa, etenim Mars ipse ex acie fortissimum quemque pignerari solet. Illigirur impij, quos cecidistis, etiam ad inferos penas parricidij luent. Vos verō qui extremum spiritum in victoria effudistis, priorū estis sedem, & locum consequuti, breuis autem vobis vita data est: At memoria bene reddita vitæ sempiterna, quæ si non esset longior, quam hæc vita, quis esset tam amēs, qui maximis laboribus, & periculis, ad summam laudem, gloriāque comenderet? Actum igitur præclare vobiscum fortissimi, dum vixistis, nunc verō etiā sanctissimi milites, quod vestra virtus, nec obliuione eorum, qui nunc sunt, nec reticentia posterorum insepulta esse poterit, cum vobis immortale monumentum, suis penē manibus senatus populusque Rom. extruxerit. Ad res inanimas, vt. Vos enim Albani Tinnuli, atque Luci, vos, inquam implo-ro, atque obsecro.

Aporia dubitatio nobiscum per dialogifmum, vnum pro multis erit exemplum, quo ipsis inimicis lachrymas exeuisti. C. Græchus. Quō me miser confectam: quō vertam? in capitoliumne: at fratris sanguine redundat: an domum: matremne vt miseram, lamentantē que videam, & abiectam?

Cicero pro Murena hanc ipsam imitatus est, fons, & origo extat apud Andocidem.

Τίνα γὰρ ἀποβιβάζομαι δεησόμενον ὑπὲρ ἐμαυτοῦ τὸν πατέρα, ἀλλὰ τὸν κεν. τοὺς ἀεὶ εὐφροὺς ἀλλ' οὐκ εἶσι. τοὺς παύδας, ἀλλ' οὐτὼ γενέσθαι ὑμῖς τοῖσι καὶ ἀπὸ πατρὸς ἐμοῦ, καὶ ἀπὸ ἀδελφῶν, καὶ ἀπὸ πατρῶν γενέσθαι.

Andocid! περί τῆς ἐ-αυτ. κλητῆ- p. 19 n. 150.

Quem ego supplicem vestro huic tribunali sistam (iudices) patrem scilicet? At verō mortuus est; fratres nulli sunt; liberos? non habeo. Vos apud me parentum, fratrum, liberorum locum tenetis. Basilii Seleucia in hac In Homi- figura triumphat, maxime in ista præclarissi- lia de Abra- ma; Abrahami fermocinatione, ham.

Λαβε τὸν γόν σου ἀγαπητόν, δι' ἡγά-απασας, τὸν Ἰσαάκ. Πᾶς οὐκ ἐφρίε-την φωνήν; πᾶς οὐ συνεσάλη τὴν ψυ-χὴν τῆ πληγῆ τῆς φωνῆς; πᾶς οὐκ ἐφρα-σε τὴ τελευταίη τὴν τῶ τέκνῳ σφαγῆν; ἀλλ' ὦ ψυχῆς καρτερᾶς. οὐκ ἐσέναξεν. οὐκ ἐδά-κρυσεν, οὐκ εἶξε τῆ φύσει, οὐκ ἐμεριβή τις βηλεύμασι, οὐ τὸ πρόσωπον ἡμῶν, οὐκ ἀφῆκε φωνὴν τὴν πιπτεκῆν, τέκνῳ σφαγῆν ἀποατέμελῳ. οὐκ εἶπεν ἀπὸ τῆ φύσεως ἐ-βέλετο, ὡς εἶπὼν ὅτι πατὴρ μάτηρ. ὡτ παρὰ φύσιν παραγελεμάται. τέκνῳ σφαγῆν ἀ-τέμας, καὶ γενέσθαι παύδος προσάπομαι δὴ μι. Πατὴρ βραδὺς, καὶ τεκνός. Πά-χρῆ. ὦ πόσις. καὶ ποίαις ἐλπίσιν ἐτήρην τὸ μ-φιλάτορ. ὅτε μοι τῆς ἀτεκνίας ἐλύθη τὸ πά-δι. τότε πάλιν ἀτεκνίαν ὀδύρομαι. οὐκ ἦν οὐτὼ ἀνιαράμοι πρὸ τῆς πείρας ἢ τῆ παι-δὸς ἐρημία. οὐτὼ τῆ ἀποκαύσει ζῶδεις ἠγνόμε, οὐκ εἶχον νύκτῃ φύσει δεθείς, καὶ τῶ πόδα προσηλαβείς, οὐ φέρω τὸν πόνον τῆς ἀραιρέτως. π. ὁδὸν με καὶ πατέρα δειξάς, παιδοκτόνον ἐργάζῃ; τί με τίρπειδα τῆς ἀ-δισίαν ἐδιδάξας, μὴ καὶ ἰαξίας ὀδύρομαι, τι μετασ-ταβάλλεις τὸν πόνον εἰς πένθ. τι μετασ-κευάζεις τὸ φίλζον εἰς ὄνην, μιανῶ δέξει-ἀν ἄμμοσι, παύδος, ὑπὲρ οὐ πολλὰ κίς. τί-τὰς χεῖρας δεξίτενα, πατεκῆς ἰκεσίας δε-ξιάδῳ. ὀπίκεις πατέρα, πρὸς τὴν τῆ βλεφῆς ἀναίρεσιμ. πρὸς τὰς σὰς ὑποχέσεις ἀπόβλεψον δέασατα, κληρονομὸν ἐπιγεί-λω.

De corona
Milesim.

Philipp. 4.
n. 37.

Lib. 4. de
stat. n. 27.

λω, καὶ παδοκτόνον ἐργάζει; καὶ δυσίαν ἀπαιτεῖς ὃν ἐχαρίσω διάδοχον; ἀλλ' ἐγὼ μὲν εἰ πασάδας περιενοῶν ὄτεκνον, καὶ δάλαμον ἠγόων δι' ἄρα πυρὶ καὶ σιδήρῳ ζέων τον φίτατον. ἀνὴρ πασιδὲ βωμὸς, ἀνὴρ πύρος κυμφοικῆ, φλόξ ἐπιέωμι, εἶδε μήποτε πρὸς αἴτησιν ἦλλον γονῆς. εἴθε μοι γέσεν ἀπρακτὸν ἢ τὴν παδογονίας εὐχὴ εἴθε μὴ τόκον εἶδον παραδόξου, ἵνα μὴ πρὸς πόλεμον ἦλλον οὐκ ἐλωζόμενον, ἀλλὰ μοι τὸ πάντων ἀνιάρωτατον, αὐτὸργόν με γένεσθαι τῷ φόνῳ κελεύει, καὶ σφαγὰ τῷ βρέφει εἶδὲν ἐπιθυμῶ τὸν γενήσαντα οὐκ οὖν παλαιαν ἐνδιδόδω χειρὶ δυσμῶν εἰσφαγὴν ἐσπερῆν τωπαμ. πρᾶξῃ τὸν φόνον δεξιᾷ μὴ δεδεμένη τῷ πόθῳ, πατὴρ δ' ὃν οὐ φέρω τὴν ἀκοήν, οὐκ ὑποφέρω τὴν σφαγὴν. ἀποσθῆται τὸ ξίφος ἢ φύσις ὀκλάζει πρὸς τὸ ἔργον ἢ δοξία ὀφθαλμοὶ τὴν θέαν ἀριεῖνται. οἶδας αὐτὸς οἷοις πάθει τὴν φύσιν καθώπισας. οὐδὲν τῆτων ὁ γενναῖος ἄβραάμ, οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐνόησε. ἀλλ' ὡς ἀληθῆς προέβλεπε δυσίαν ἀπαιτῶμεν, πρὸς τὴν σφαγὴν ἠὲ ζεπιζοτο, ὁ τοῖς δέοις ἐμμελετήσας προσάγμασι, καὶ οὐκ ἐπιτρέφετα πρὸς τὴν φύσιν τὸν δρόμον καλύψασα. σιωπερῶν ὃν λαβῶν τὴν σιγὴν ὄλθ' ἐγένετο τῷ προσάγματι. κρύπτει τὴν σάρραν τὸ τὸλμημα, οὐκ ἐκράννει τὴν τεχέση σὸ πρόσταγμα. τὴν ἐνεκεν φιλοθεῖ μὲν φησὶν ἐγὼ δὲ τὴν γνώμην βαυμάζω, ἀλλ' ὁ μὲν τὴν φύσιν. ὄρων το φιλόθεον, δέδοικα, τὸ φιλόσογον. φιλοθεῖ ἢ γυνὴ, ἀλλὰ μήτηρ ἐστὶ δεινὸν αἰ μητέρες ἀδενεία κρατῆρμα φύσεως. δέδοικα μὴ κρύψασα τὸν πόδα, κλέφτῳ παράγγελμα, μὴ μελὴν τὴν δυσίαν δακρύσασα, μὴ τὸν πόδα δρῦν ἠσασα, καθυβρίση τὸν ἐπιτάξαντα μὴ τὴν ὄψιν ἀράξασα, ῥίψη τὴν δυσίαν, καὶ τὸν δέον ἐκβιάσεται. μὴ τὴν γνώμην ὀκλάσασα συλήση τὴν χάριν τῷ θαύματι. ἐγὼ μὲν τὴν σφαγὴν θρῦνσαν παραμυθίσματα, θεραπεύσω δακρύσασα, τοιαῦτα πρὸς αὐτὴν ἀπορθεγγό.

μῶν. παύται θρῦνσαν, πῆ κλάξεν τὸν πόδα τὸν τὴ σφαγὴν τιμηθέντα. ὄρων ὄτεκνον ὄδινος χαρισάμεν. οὐκ ἀνορεῖ τὸν πόδα πατὴρ μείζονα φελῶν, οὐδὲ μᾶλλον χωρεῖ μέγαν τὸ ξίφος τὴ φύσεως. ἐγγύεται τὴν εὐεργεσίαν ἢ τὴν δυσίαν τολμήσασα δεξιά. ὃν ἐδῶκεν ἠτήσερ, ὃν ἐπάσασε πάλιν ἐξήτησερ, ἔλαβεν αἴτησας ὃν ἐδῶκεν αἴτηθεῖς. ἀποδώσει πάλιν ἐβαληθεῖς ὅπ' οὐδενὸς κωλυόμεν. ὁ γὰρ οὐκ ὄντα δαῦς, καὶ νεκρωθέντα χαριτέλαι, ὁ νεκρωθέντων εἰ τὴν γαστέρα δεξιᾷς μητέρα, καὶ πόδα σφαγῆντα πρὸς ζῶντα μεταπέμψει. τὸ δ' ἐμέγισον εἰς παραμυθίαν. ὃ γυναι, εἰς αἴτησιν ἦλλε δυσίας, ὃ τῷ βλέψας ἔχων τὴν θεσίαν μόσχον πρῶτον σήνεγκας, ἰσαὰκ προσεέειπας, τι τ' ἀγαθὸν οὐκ ἐλπίζεις, τοιαῖτοις νεανικοῖς λογισμοῖς ὁ πρῶτος ἐπιτομίσας τὸν φύσιν κακίχυσαν, καὶ παραδίξας τὴν φρένα, καὶ ταμιώσας τὴν χεῖρα, τὸ τ' πλάγχθων ὄμμα λαβῶν, δραματῶ ἐπὶ τὸ βρῶν ἀνέβησε, γηραῶν πόδα διδάξας τῷ δρόμῳ νεάζοντα. σὺ καὶ γὰρ φύσιν, καὶ πατὴρ ὁ πόθῳ. καὶ γῆρας, εὐσεβείας, ὁ τοῖος. καὶ πάντα ἠλέγητο τῷ τ' φιλοθεῖς παραχωρεῖται πύρι. ἀνεπὶ ἀπρὸς τὸ δρος σιωπερῶν τ' θυσίας αὐτὸ τὸ δὲ μαλακίαν. αὐτὸς τε γὰρ τὸ πῶρ καὶ τὸ ξίφος μετεχειρίζετο. τοῖς τ' θυσίας καὶ ἔθλοισ, τὸ καλὸν ἐβρῆν τὸν ἰσαὰκ ἐπιφύρτιζε.

I. Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac.

Quomodo ad eam vocem non inhorruit? quomodo non fuit animus vocis percussione contractior? quomodo filij iugulationem morte non antevertit? ὁ animi firmitudinem? non gemuit, non illachrymavit, non naturæ vi fractus est, non in varias partes consilia partitus est, oris constantiam tenuit, non emisit vocem patre dignam, qua filij iugulum petere abnuccet, non dixit quæ ab ingenio voluisset: ὁ barbaricas præceptiones id imperia à naturæ legibus abhorrentia filij iugulum reposcor, & filij carnifex esse iubcor. Scrus cum fuerim pater, in filij cædem propere urgeor: ὁ cuiusmodi in spes natum charissimū seruabā: infœcunditatis ma-

lo solutus rursus me improlem gemo. Non vsque adeo filij orbitas ante luctuosa fuit, quam nunc experto mihi. Nondum fructu filij saucius eum ignorabam, quo carebam. Nunc autem & naturæ obligatur, & amoris vi quasi clauo confixus interemptionis dolorem non fero. Cur tandem, cur qui me, vt genitor essem, parricidium iubes admittere? Quid me partu delectari docuisti? an vt deinde lugere doceres? quid amorem merore cõmutas? quid ex amore lamenta concinnas? Illiusne filij sanguine dextram inquinabo, pro quo toties ego tibi manus extendi? Patri sine supplicationibus ante susceptis, patrem ad filij interemptionem rogabis? Domine promissa tua respice. Cui hæredem promiseras, eum hæredi percussorem submittis? quem ne largitus eras successorem, mactari poscis? Ecce tibi, fili, mæcum nuptiales epulas & thalamum agitabam animo, ignorans te charissimum igni ferroque ali. En aram pro thalamo, pro igne nuptiali aræ flamma. Vtinam nunquam filium rogassem! vtinam mea generandi vota nulla fuissent! vtinam partum inopinatum nullus vidissem, vt ac ad bellum venirem inspectatum! & quod mihi acerbissimum est omnium, authorem me cædis esse iubet, atque à parente filium iugulari peroptat videre. Saltem hostium manibus dedatur, hostes iugulum petant, eadem perficiat dextera, ab amoris nexibus libera. Parens verò cum sim id audire non sustinco, iugulari nequaquam. Ferrum natura repudiat, ad rem tam atrocem fatiscit dextera, oculi spectaculum refugiunt; quibus ipse affectibus naturam obarmaueris, nosti. Nihil horum generoso Abrahamo aut excidit, aut in mentem incidit, sed cui diuina iussa cura erant, quasi veræ ouis alicuius sacrum exactus ad iugulationem comparabatur, neque ad naturam, quæ retardaret impetum, conuertebatur. Silentium igitur subsidio comparans, totus erat in ijs, quæ Deus imperarat. Facinus tam audax Saram celat, neque ad matrem effert mandata. Quamobrem? illa quidem inquit amans Dei est, ego quidem eius ani-

um suspicio, at ingenium vereor. Intueor matris in Deum propensionem, at metuo affectum in liberos: Dei amans est mulier, sed mater est. Mulieres naturæ impotentia deuicta res importuna. Vereor ne pueri fixo materiam subtrahat obsequendi Deo iubenti; Vereor ne lachrymis sacra sædet, ne puero complorato iniuriam imperanti arroget, ne vultu contuso sacra dilijciat, Deoque vim afferat, ne mente infracta, rei tam obstupendæ gratiam spoliet. Ego post iugulationem lamentantem alloquar, ego colam plorantem hisce verbis, desine lamentari, ne fle puerum ipsa iugulatione cohonestatum. Domum erat ultro-neum infans non sine dolore partus. Filium non tollit parens, si plus prodest, neque temere ferrum ijt per mediã sobolem. Ausa facrum facere dextera beneficium spondet. Quem Deus dedit, reperijt; quem formauit, requisit: quem rogatus dederat, rogans recipit, ne quidquam impedit, quominus reddat eum ita visum erit. Nam qui eum, cum non existeret, dedit, vel morte prostratum ultro dabit. Qui tibi alio effocta matrem esse concessit, & puerum iugulatum remittet ad vitam. Quodque ad solatium valet plurimum, o mulier, is cuius in potestate est filius, vt mactaretur, flagitauit. Vitulum nuper obtulisti; Isaac oblati ecquid bonorum non speret? Tali oratione tamque generosa ratione semper naturæ obloquenti os obstruens, mentemque exacuens, ac manum corroborans de suis extractam visceribus victimam capit, cursu contendit in montem, pedem senescentem iuuenili cursu promouet. Naturam & afflictionem peruincebat affectio, nec non pietatis contentio senium, omniaque palam ardori in Deum inflammato cedebant. Exsiliabat in montem, sacrificij adiutricem victimam ipsam sumens. Ipse enim ignem & gladium manu tractabat, lignisque victimarijs Isaacum victimam pulcherrimam aggrauabat.

LOCI COMMUNES

PRÆCIPVARVM FIGVRARVM Ciceronis indicati.

Apostrophe.

Pro domo, num. 104. O Dij Immortales (vos enim hæc audire cupio) P. Clodius vestra sacra curat, &c. ad num. 112.

Pro Ligari. num. 9. Quid enim Tubero tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? &c.

Pro Caelio, num. 59. Proh Dij immortales! cur interdum, &c.

Secunda Tuscul. n. 29. Concludunt rationibus Stoici, cur non sit malum, quasi de verbo, non de re laboraretur. Quid me decipis, Zeno? nam cum id, quod mihi horribile videtur, &c.

Sexta Verrina, num. 79. Te nunc P. Scipio, te, inquam, lectissimum, ornatissimumque adolecentem appello; &c.

Pro domo, nu. 3. ubi alloquitur Clodium. Ac primum illud à re, homine vesano, &c.

Prima Catil. initio. Quousque tandem, &c.

In Pisonem, initio. Iamne vides, bellua, &c.

Pro Quintio, nu. 91. Nunc causa perorata, res ipsa, & periculi magnitudo, &c.

Pro Marcell. num. 2. Ergo & mihi meæ pristina vitæ, &c.

Pro Muræna, num. 3. A quo tandem M. Cæcio, est æquius, &c. Et ibidem; n. 7. Ego Serui Sulpici, me in petitione tua, &c.

Pro Ligari. n. 2. Habes igitur, Tubero, quod est, &c.

Puteherrima 14. Philipp. nu. 32. Vos verò patria natos iudico, &c.

Verrina tertia, nu. 47. Potestne tibi vlla spes salutis commoda ostendi, &c.

Verrina sexta, n. 18. Ecquis pudor est, Verres; &c.

Allegoria.

Pro Roscio Amerino, nu. 89. & 90. Te pugna Cænensis, &c. Nihil enim mali est, &c. Pro Cluent. nu. 72. Guttam aspergit haic Bulbo, &c. (dus, &c.

In Pisonem, num. 20. Neque tam fui timidus, &c. Pro domo, n. 12. Quid, si virumque fuit, &c. Pro domo, num. 27. Desinant, desinant homines iisdem machinis, &c.

Pro Plancio, nu. 94. An cum videam nauem secundis ventis, &c. Et ibid. nu. 95. Nunc venio ad illud extremum, &c.

Pro Sextio, num. 71. Exierunt malis omnibus, atque execrationibus duo vulcurij paludati, &c.

Pro Caelio num. 51. Sed quoniam emeris se iam è vadis, &c. Et ibidem, nu. 67. Prægestit animus iam videre primum, &c.

Concessiones.

Pro Flacco, num. 96. Litemus igitur Lentulo, parentemus Cethego, &c.

Pro Quintio, nu. 56. Verum, quoniam tu id tibi arrogas, & concedi postulas, concedamus.

Pro Roscio Amer. num. 8. Si præter, &c. Non recusamus, quin illorum libidini Sexti Roscij vita dedatur.

Pro Marcello num. 23. Sed tamen, cum & augeamus sanè suspicionem tuam, &c.

Pro Ligatio, num. 36. Sed ierit ad bellum, dissenserit, &c.

Pro Deiot. n. 30. Esto, concedatur, hæc quoque acerbatis, &c.

Verrina 3. n. 13. Confringat iste sanè vi sua, &c. (liquis, &c.

Verrina 5. nu. 28. Verum esto, reperietur a-

Verrina 5. n. 219. Verum hoc quoque vobis remitto, negligite, &c.

Verrina sexta, nu. 19. Verum, fac te impetrauisse, fac, &c. quid, &c.

Ultima Verr. num. 4. Hæc eadem nunc ab illis.

illis defensionis ratio, &c.

Pro Cluent. nu. 13. Verum esto, condemnat Popilium Gellius, &c.

Ibidem, nu. 14. 6. Ut tibi concedam hoc indignum esse, &c.

Climaces.

Pro Quinctio, nu. 95. Miserum est exturbari fortunis omnibus, miserius est, &c.

Ultima Verrina, num. 169. Facinus est vinciri ciuem Romanum, scelus, &c.

Corrections sententia.

Prima Catil. n. 22. Quanquam quid loquor, &c.

Prima Catil. n. 24. Quanquam quid ego te inuitem, &c.

Pro Ligar. nu. 24. Quaero, quid facturi fuissetis, &c.

Pro Rege Deiotaro, nu. 26. Quis prudentior: quam Deiotarum, &c.

Philippica 14. n. 22. Nunquam enim in civili bello supplicatio decreta est; decretam dico, &c.

Pro Rabir. n. 27. Sed quid ego de ijs omnibus, qui, &c.

Ultima Verrina, nu. 108. Sed quid ego hospitij iura in hac, &c.

Comparationes.

Pro Fonteio, n. 3. vsque ad 6. Est in eadem prouincia, &c.

Pro Quinctio, nu. 93. Non comparat se tecum, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 13. Accusant ij, qui hunc ipsum, &c.

Pulcherrimè pro Rosc. Amerino, nu. 88. Restat, iudices, ut hoc dubitemus, vter, &c.

Pro Rosc. Amer. nu. 118. ad n. 120. Num iste discipulus magistro, &c.

Pro Comædo, nu. 20. Oro, atque obsecro vos, qui nostis, &c.

Pro Deiot. num. 31. O tempora? o mores? Cn. Domitius ille, &c.

Pro Comædo num. 7. Quid est, quod negligenter scribamus aduersaria, &c.

Ultima Verr. n. 124. vestros quondam nautas contra Carthaginem, &c. At nunc, &c.

Verr. n. 35. Ac vide quantum inter futurum sit, inter meam, tuamque accusationem, &c.

Verrina 1. n. 61. At vide quid differat inter meam opinionem, ac tuam, &c.

Pro Marcello, num. 5. Soleo saepe ante oculos ponere, &c. vbi fit comparatio Calaris cum cæteris.

Ibidem comparantur victoriae alia cum victorijs Cæsaris, num. 8. Domuisti gentes immanitate barbaras, &c.

Ibidem, num. 9. Itaque C. Cæsar, bellicæ tuæ laudes, &c. At videri, cum aliquid, &c.

Ultima Verr. n. 114. Nihil addi iam videtur, iudices, &c.

Pro Deiot. n. 12. Ignosce Cæsar, si eius auctoritati, &c.

Cæsaris cum Pompeio, pro Marcello, n. 17. Vidimus tuam victoriam, &c.

Gladiura vagina vacuum in vrbe non vidimus, &c.

Pro Murgena, n. 22. Sed, ut hoc omisso, &c. Vigilas tu de nocte, &c. Ille, ut eò, quo interdicit, &c.

In Pisonem: comparat se Cicero cum Pisonem, n. 2. vsque ad n. 9. Is mihi etiam gloriabitur, &c.

Philipp. 14. n. 9. Quæ enim in vrbe tam immanis, &c.

Pro Rabir. perd. reo, num. 11. Quamobrem vter nostrum tandem, Labiene, &c. vbi Cicero comparat se cum Labieno.

Ultimo paradoxo sub finem. O Dij immortales, non intelligunt, &c. Caput ille ex suis, &c. Ergo centena, &c. illi aurata recta, &c.

Sexta Verr. n. 115. Nemo fere vestrum est, quin, &c.

Ultima Verr. n. 109. Catenas habebat hospes tuus, &c.

Pro Cluentio, numero 194. Quid conferam, Syllam cum Iunio, &c. Philip. 4. n. 15. 16. 17. Nam, quod se similem, &c.

Tertia Catilin. num. 24. ad n. 26. Etenim recordamini Quirit. &c.

Pro Sylla n. 72. ad 76. Agedum, conferre nunc cum illius vita, vitam P. Syllæ, &c.

Coniicia, seu Epiplexes.

Pro Cæcina n. 14. Quam personam iam ex quotidiana cognoscitis vita, &c.

Pro Deiot. nu. 21. Dij te perdant fugitiue: ita non modo, &c.

Ibidem nu. 26. Quæ erux huic fugitiuo potest satis supplicij afferre, &c.

2. Verr. n. 2. Adduxi enim hominem, in quo, &c. depopulatorem ærii, vexatorem Asiæ, &c.

Ibidem n. 7. Nunc homo audacissimus, atque amentissimus, &c.

Ibidem n. 15. Quæ cum ita sint, iste homo amens, ac perditus, &c.

Verrina 3. num. 6. De impudentia singulari.

lari quod adest, quod, &c.

Ibidem n. 42. Quid hoc homine faciatis? Aut ad aquam spem, &c.

Ibidem n. 113. Homo importunissime, cur tantam iniuriam, &c.

Paradoxo 4. Nunquamne homo amentissime te circūspicies. Nunquamne quid facias, &c.

Verr. 4. n. 40. Quid huic homini faciatis? &c.

4. Verr. vltima pa. An ab hac eius infamia, nequitia, &c.

5. Verr. num. 5. Ego in vno homine omnia vitia, &c.

Ibidem num. 23. Verris mores improbos, &c.

Ibidem nu. 41. Quibus rebus id assequutus es? &c.

Ibidem nu. 65. Hæc tu omnium mortalium profligatiss. &c.

In Pisonem num. 19. Ego istius pecudis, ac putidæ carnis, &c.

Sexta Verrina nu. 47. Quid hoc est? quod hoc monstrum, &c.

Ibidem nu. 75. Hæc cum istis sacrorum omnium hostis, &c.

Ibidem nu. 112. Quæ deprecatio est? itur ei reliqua, &c.

Ibidem n. 148. Theomastus quidam, homo ridicule, &c.

Pro Cluentio nu. 182. Mulier iam non morbo, sed scelere furiosa, &cætera.

Ibidem nu. 67. Sicut ab homine ad excogitandum acutissimo, ad audiendum impudentissimo, &c.

1. Catil. n. 13. 14. & 15. Conuiciatur Catiling. Nemo qui te non oderit, &c.

Ibidem n. 25. & 26. Ad hanc te amentiam natura peperit, &c.

2. Catil. num. 7. ad 10. Quid enim mali, aut sceleris, &c.

Deprecationes.

Pro Deiotaro nu. 8. Quamobrem hoc nos primum metu, &c.

Pro Quinct. n. 97. Næuij lachrymans manum apprehendit, &c.

2. Verr. nu. 43. Cui loco, per Deos immortales, &c.

Pro Marcell. num. 33. Quare omnes te, qui hæc salua esse volumus, & hortamur, & obsecramus, vt, &cætera.

Distributiones.

Pro Manilia iactio, Itaque neque hic locus, &c.

Ibidem num. 6. Primum mihi videtur de

genere belli, &c.

Ibidem n. 36. Ac primum, quanta innocentia debent esse Imp. &c.

Initium orationis pro Quinctio nu. 1. Quæ res in ciuitatem dua, &c.

Pro Roscio Amerino num. 35. Tres sunt res, quantum ego, &c.

1. Verr. nu. 27. Cognosce ex me, quoniam hoc primum, &c.

Pro Cælio n. 2. Atratinus habet excusationem, vel pietatis, vel necessitatis, &c.

Pro Muræna nu. 12. Meruisse verò stipendia in eo bello, &c.

De Prouincijs Consularibus n. 43. Terror iniectus Cæsari de eius actis, &c.

Ibidem num. vltimo. Si dignitas agitur Cæsaris, &c.

Pro Milone nu. 2. Profectò nec iustitiæ suæ putarer esse, &c. Nec sapientiæ, &c.

Dubitationes.

Pro Quinctio, n. 56. Quo te nomine appellemus? Improbum? &c.

Ibidem, nu. 94. Quid agendum est? qui Deus appellandus est? &c.

Ibidem, nu. 57. Quid ergo est? vereor me hercule, ne aut, &c.

Sexta Verr. initio. Venio nunc ad istius, quemadmodum ipse appellat, studium, vt amici eius morbum, &c. Ego quo nomine appellem nescio, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 29. Quid primum querat? vnde potissimum, &c.

Secunda Verr. n. 32. Nunc ego, Iudices, iam vos consulò, quid mihi, &c.

Sexta Verr. nu. 88. Est crudelitatis, quod, &c. Illud verò quid sit, iam non queo dicere: quo nomine appellem nescio, &c.

Vltima Verr. n. 2. Quid agam, Iudices: quo accusationis meæ, &c.

Pro Cluentio, num. 4. Equidem, quod ad me attinet, quò me veritam nescio, &c.

Exemplorum usus.

Pro Deiotaro, n. 31. O tempora! o mores! Cn. Domitius, &c.

Ibidem, n. 36. Etenim si Antiochus magnus &c.

Pro Rabirio perd. reo, nu. 20. ad 22. De te ipso, Labiene, quæro, &c.

Ibidem, n. 21. Cum ad arma Consules ex S. C. vocauissent, &c.

Ibidem, n. 24. At C. Decianus, de quo tu sæpe commemoras, &c.

Ibidem, n. 26. Huic quidem afferet aliquā deprecationem periculi, &c.

Ibidem, n. 27. Quid de illis honestissimis viris, &c.

Secunda Verr. num. 51. Fac tibi paternæ legis Acilia veniat in mentem, &c.

Te Pater Aeneas, & avunculus excitet Hor.

Paradoxum 1. plenum exemplis. Neque ego unquam illum bona perdidisse dicam, &c.

Paradoxo 2. Nec verò ego M. Regulum ærumnosum, &c.

Paradoxo penultimo. Quid enim censes, si L. Mummius aliquem istorum videret, &c.

Epiphonemata, & exclamationes.

Pro Rosc. Amerin. n. 82. Vereor, ne aut molestus sim vobis, &c. Virgilius,

Tanta molis erat Romanam condere gentem.

Virg. 3. Aeneid. vers. 55.

— Quid non mortalia pectora cogis

Auri sacra fames?

Idem 10. Aeneidos, versu 501. vsque ad 505.

Nesciamens hominum sati, sorti que futura,
&c.

Cicero pro Sext. n. 93. O Dij Immortales, quemnam ostenditis, &c.

Pro Fab. Postu. n. 37. Nunc verò quid agitur, &c.

Philipp. 10. nu. 8. Ospectaculum illud, non modo, &c.

Ibidem, n. 18. Quæ (malum) est ista ratio, &c.

Ibidem, nu. 11. Quæ tempestas, Dij immortales, &c.

Philipp. 3. n. 8. O ciuem natum Reip. memorem, &c.

Pro Sext. n. 27. O diem illum, Iudices, finitum Senatui, &c.

Secunda Catil. n. 10. Hunc verò, si sui fuerint, &c. O nos beatos! ò temp. fortunatum! ò præclaram laudem, &c.

Pro Milone n. 95. O frustra, inquit, susceperit mei labores! &c.

Pro Sylla, n. 91. O miserum, & infelicem illum diem, quo, &c.

Pro lege Manil. nu. 33. Proh Dij immortales! tantamne vnus hominis, &c.

Quinta Verr. nu. 176. Quid enim est reliquum, nisi, vri fateare, &c. O consuetudo, &c.

Sexta Verr. num. 8. Sed quid ego tam vehementer inuochor? &c. O Dij immortales, &c.

Ultima Verr. nu. 122. Per Deos immortales, Iudices, quo tandem animo sedetis?

Execrationes.

Pro Deiotaro, n. 21. Dij te peidant, fugitiue, &c.

Ibidem, num. 26. quæ crux huic fugitiuo potest, &c.

Philippica 6. n. 12. Igitur est parronus L. Antonius, malam quidem illi pestem, &c.

Philippica 13. nu. 22. O Spartace: quem enim te potius appellem?

Ibidem, n. 48. Quin tu abis in malam pestem, malumque cruciatum.

Virgilius 2. Aeneid. vers. 24.

O patria, ò diuum decus Ilium, &c.

— inelyta bello

Mœnia Davidanidum quater, &c.

Cic. pro Flacco in peroratione, n. 102. 103.

O nox illa, &c.

Verrina 5. n. 137. Proh Deum, hominumque fidem, &c.

Verrina 6. nu. 146. O rem ridiculam! ò desertum hominem, &c.

Pro Rosc. Amerin. nu. 146. Per Deos immortales, quæ ista crudelitas.

Pro Rosc. Amer. n. 77. O Dij immortales, rem miseram, & calamitosam! &c.

Fictiones.

Verrina prima, n. 20. Si tibi Q. Cæcili, hoc Siculi dicerent, &c.

Pro Ligar. nu. 14. Si cum hoc domi faceremus, quod & fecimus, &c.

Verrina 6. n. 69. & 70. Hoc loco, Q. Catule te appello, &c.

Ultima Verrina, n. 78. Quid si aufugisset? si vincula rupisset? &c. (ceret, &c.)

Ibidem, n. 137. Hæc tibi si tuus parens dicit, &c.

Ibidem n. 148. Si quis Rex, si qua ciuitas execrerarum gentium, &c.

Ibidem, num. 149. Si hæc apud Scythas dicerem, &c.

Ibidem, nu. 167. Tolle hanc spem, tolle hoc præsidium, &c.

Pro Cæcinnæ, nu. 1. Si quantum in agro locisque desertis, &c.

Ibidem, n. 2. Si causa more, inflituroque omnium defendatur, &c.

Ibidem, n. 5. Si mihi esset vnus A. Cæcinnæ causa agenda, &c.

Pro Cæcinnæ, n. 35. Si Cæcinnæ eum in fundo esset, &c.

Pro Lege Manilia, n. 50. Quod si Roma
V u 3 Cn.

Cn. Pompeius, &c.
 Pro domo sua ad Pont. n. 133. Quid diceret,
 nefanda, & perniciofa labes, &c.
 Catil. 4. n. 12. Etenim quaero, si quis pater-
 familias, &c.
 Pro domo sua ad pont. n. 139. Quae si omnia,
 &c.
 Pro Sext. n. 81. Hic quaero, Iudices, si illo die
 gens ista, &c.
 Pro Milone, n. 55. Si haec non gesta audire-
 tis, sed picta videretis, &c.
 Ibidem, num. 78. Quamobrem si cruentum
 gladium tenens, &c.
 Ibidem, n. 8. Quin sic attendite Iudices, &c.
 fingite igitur cogitatione imaginem, &c. Quid
 vultu existimauiſtis, &c.

Hypotyposes.

Verrina septima, nu. 160. Ipse inflamma-
 tus scelere, ac furore, &c.
 Pro Rosc. Amer. nu. 98. Nonne vobis haec,
 quae audistis, cernere oculis videmini, &c.
 Pro Rosc. Amer. nu. 23. 24. Interea, &c.
 Ibidem, n. 97. & 98. Etiamne in tam per-
 spicuis rebus, &c.
 Verrina tertia, nu. 141. Isti color immutatus
 est vultus, oratio, &c.
 Ultima Verr. nu. 26. 27. 28. 29. Iterum pri-
 mum laborem, &c.
 Pro Cluent. Iudicij corrupti vi se fraudem,
 a n. 71. ad 77. Capit hoc consilium, &c.
 Prima Catilin. n. 20. Quid est, Catilina? ec-
 quid attendis, &c.
 Secunda Catil. n. 2. Iacet iste nunc prostra-
 tus, & retorquet oculos, &c.
 In Pisonem, n. 25. Erant illi compta capilli,
 & madentes cinnorum fimbriae, &c.
 Secunda Catilin. n. 3. Hos quos video vo-
 litare in foro, &c.
 Tertia Catilin. num. 13. Ac mihi quidem,
 Quirites, cum illa cert. &c.
 In Pisonem, nu. 4. 43. ad 78. An ego, &c.
 Sui reditus in Pisonem, num. 51. ad 53. Redi-
 tus Pisonis, a 53. ad 56.

Ironia.

Sextra Verrina, n. 86. Virgis iste caederet sine
 causa, &c.
 Ultima Verr. n. 11. & 12. Quid hoc loco po-
 tes dicere, &c.
 Prima Catilin. n. 23. Ac sic mihi inimico, vt
 praedicas, &c.
 Ibidem, nu. 28. Praeclaram vero populo
 Romano referis gratiam, &c.

Secunda Catil. nu. 12. Homo enim videli-
 cet timidus, & permodestus, &c.
 Pro Milon. n. 92. Excitate, excitare cum ab
 inferis, &c.
 Pro Ligario, num. 26. Sed vide, quaeso,
 C. Caesar, constantiam ornatissimi viri, &c.
 Pro Deiot. n. 16. At, credo, haec homo in-
 consultus, & temerarius non videbat, &c.
 Ibidem num. 33. Blefamius, tyrannum Cae-
 sare m scriberet? &c. & num. 34. Nam de statu
 quis quaeritur, &c.
 Philipp. 14. nu. 7. Graeae vero nostrae Dij
 immortalibus gratulationes erunt, &c.

Occupationes, seu prolepses.

Pro Rosc. Amerino, nu. 5. Forsitan quaeratis,
 qui iste terror sit, &c.
 Verrina prima n. 47. Esto ipse nihil est, ni-
 hil potest, &c.
 Ibidem, n. 48. Deinde, vt opinor, habet Al-
 lienum, hunc tamen a subfellijs, &c.
 Pro Arch. n. 20. Ac ne quis a nobis hoc ita,
 &c.
 Ibidem nu. 3. Sed ne cui vestrum mirum
 esse videatur, &c.
 Ibidem nu. 9. At domicilium Romae non
 habuit is, &c.
 Ibidem, n. 12. Quares a nobis Gracche,
 cur tantoperè, &c.
 Ibidem, n. 15. Quaret quispiam, quid? illi
 ipsi, &c.
 Ibidem nu. 23. Nam si quis minorem glo-
 riae fructum, &c.
 Pro Marcello, n. 22. At si tui nihil cogitant
 sceleris, cauendum est, &c.
 Pro Ligario, n. 20. Reprehendendo igitur?
 Minime vero, &c.
 Pro Deiot. n. 16. At, credo, haec homo in-
 consultus, &c.
 Ibidem, n. 33. At quam acutè collecta cri-
 mina? Blefamius, &c.
 Philipp. 14. n. 13. Tu igitur ipse de te; dix-
 rit quispiam, &c.
 Pro Rabir. perd. reo, n. 23. At fuit vester
 patruus, &c.
 Verrin. 3. n. 118. At per Deos immortales,
 quid est, &c.
 Ver. 5. n. 117. Hic mihi etiam dicere aude-
 bit, &c.
 Ibidem, nu. 188. Scio quid soleat fieri, scio
 quid queat, &c.

Præmissiones, & præterisiones.

Pro Lege Manil. nu. 25. Sinite hoc loco,
 Quirites, sicut Poetae, &c. præterire me ve-
 stram

stram calamitatem, &c.

Ibidem, n. 60. Non dico hoc loco maiores nostros, &c.

Pro Quinct. nu. 13. Verum his de rebus non necesse, &c.

Verr. 1. n. 29. Nec ea dieo, quæ si dicam, tamen, &c.

Ibidem, num. 24. Hæc tu scis ad me esse delata, quæ si velim proferre, &c.

Verr. 1. n. 26. In quo ego quid eniti, &c. Malo in aliorum spe relinquere, quàm, &c.

Ibidem, num. 36. Intellego quàm scrupuloso, difficilique, &c. quamobrem nihil dico de meo ingenio, &c.

Pro Ligario num. 24. Sed iam hoc totum omitto, &c.

Pro Ligario n. 30. Ignoscite, Iudices, erravit, lapsus est, &c.

Pro Deiot. n. 15. Ut enim omittam, &c.

Verr. 2. num. 24. In stupris verò, & flagitijs nefarias eius libidines conimemorare, pudore deterrecor, &c.

Verr. 2. nu. 38. Cognoscet ex me populus Rom. quid sit, &c.

Ibidem, n. 39. 40. Iam verò quomodo ego, &c.

Verr. 3. n. 32. Itaque primum illum actum, &c. prætermittam, &c.

Ibidem, nu. 75. Quid eius lachrymas, & concursiones proferam, &c.

Ibidem, n. 128. In factis rebus verò, &c. quid ego dicam, &c.

Ibidem n. 148. Sed ineptum est de tam perspicua re disputare, &c.

Verr. 5. n. 59. Mitto vincla, mitto carcerem, &c.

Ibidem, toto num. 103. Sentio, Iudices, moderandum mihi esse iam orationi meæ, &c.

Ver. 6. nu. 37. Non tibi obijcio, quod, &c.

Ibid. n. 48. Hic nolite expectare, dum ego hæc crimina agam, &c.

Prosopopæia.

Philipp. 5. n. 5. Hoc qui non videt, excors, &c. & nu. 6. Meus amicus est, &c.

Philippica 7. n. 5. Faucas tu hosti literas tibi ille mittat, &c.

Philippica 10. n. 7. Vos autem D. C. si M. Brutum, &c.

Virgilius, 2. Aeneid. vers. 430.

— Aeneas,

Iliaci cineres, & fata extrema meorum
Tastor in occasu vestro. Nec tela, nec ulla

Vitauisse vices Danaum.

3. Aeneid. versu 55.

Eas omne abrupit. Polydorum obtinuit, & am-

pro
Vi potitur Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames.

Verrina 5. num. 205. Quid adhæc Hortensius: Falsum esse crimen? hoc nunquam dicet, &c.

Verr. 6. n. 79. P. Scipio cum, qui illa sustulit, &c.

Ibidem, n. 82. Hæc abs te non Siculorum defensor, &c.

Catil. 4. num. 2. Quæcunque mihi vni proponeretur, &c.

Pro Balbo, n. 47. Existat ergo ille vir, &c.

Pro Deiot. n. 19. At quàm festiuè crimen contexitur, &c.

Ibidem, num. 21. Horum, inquit, eram confesius, &c.

Ibidem, nu. 24. Addidit etiam illud, equites non optimos, &c.

Ibidem n. 25. At eo, inquit, tempore ipsa Nicaam, Ephefumque, &c.

Verrina 2. n. 20. Verè loquar, Iudices, &c.

Subiectiones.

Verrina 3. n. 150. Nam quid argumentamur, quo ista pecunia peruenit? fecit, &c.

Verrina 6. n. 27. At quomodo abiecit, non possum dicere, &c.

De Haruspicum responsis, n. 35. Tu meam domum religiosam facere potuisti? &c.

Philippica secunda, num. 2. Quid putem? contemptumne me non video, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 131. Placet igitur in his rebus, &c.

Gorgias in Palamede, p. 188. habet egregiâ. Pro Ligario, n. 7. Apud quem igitur, &c. nempe ad eum, &c.

Pro Quinctio, n. 6. Quid ergo est? primam magnitudinem periculi, &c.

Ibidem, n. 41. Appellandi tempus non erat? Ac tecum, &c.

Ibidem, n. 43. Quid igitur pugnas? an quod, &c. & n. 44. vt honestiore iudicio consistere. At, &c.

Ibidem, n. 62. At quis erat procurator, credo, &c.

Ibidem, n. 74. Vbi erant ceteri creditores, &c.

TRAN-

Transitiones.

Verrina 1. nu. 115. Cognoscite aliud hominis in re vetere, &c.

Ibidem, n. 123. Superbia verò qua fuerit, quis ignorat, &c.

Pro Rosc. Amer. n. 66. Quapropter vos oro, &c.

Pro Marcell. n. 21. Nunc verò venio ad gratissimam, &c.

Verrina 3. nu. 42. Nolite quaeso, Iudices, breuitate orationis, &c.

Verrina 3. n. 103. Verum ad illam iam veniamus, &c.

Verrina 4. n. 34. Quantam potestatem habuerit, videtis, quas res, &c.

Verrina 5. nu. 10. Superiore omni oratione perattentos vestros animos habuimus, &c.

De Demosthenica figurarum tractatione.

CAPUT XXVI.

Demosthenes in tractatione figurarum sententia, grauis est, & varius: non habet illud quidem genus molle, & declamatorium, quod otiosis auribus adbladiatur: sed totus ferme est in πρακτικῷ, in quo certè vim habet prope incredibilem, quod hæc è multis pauca satis indicabunt,

INTERROGATIO.

Quis vsus interrogationis apud Demosthenem.

Sæpè vititur hac figura, dum vult aliquid insinuare mentibus: & interrogat se, & suspendit animos: deinde responderet.

Οὐχὶ καλῶς ἔχεν ἡ γῆμαι, διὰ τὴν; ὅτε μοι δοκεῖ πᾶνδ' ὅσα ἐν εἴπω τις ὑπὲρ τῶτων, ἐκείνω μὲν ἔχεν φιλομῆτιν πᾶσα, ἡμῖν δὲ οὐχὶ καλῶς περὶ ὄχθου. Ο μὲν γὰρ ὅσα πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποιθήκε τὴν αὐτῆ, τοσῶτα θαυμαστότερον παρὰ πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δὲ ὅσα χείρον ἢ προσήκε κέχρησθαι τοῖς πράγμασι, τοσῶτα πλείονα ἀσχίνων ἐφλόκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω.

Non consultum esse existimo, quomobrem? quia quicquid ea de re dixeris, id ut ei aliquid afferre laudis, sic à nobis non præclare administratum esse videatur, quoniam is plura supra dignitatem suam gessit, eò admirabilior apud omnes habetur Vos quanto deterius, quam decuerat, vsi rebus estis; tanto maiorem ignominiam suscepistis. Hæc igitur omittam.

SYNATHROISMVS.

Animaduerte hic orationis vibratam celeritatem.

Philippum diceret, quasi torrentem effusum rari, & Græcia vrbes inuoluere mira velocitate.

Ἦρ' ἄγε λογίζεσθαι τις ὑμῶν, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖν τὸ βῆσπον. δι' ὃν μέγας γέγονεμ, ἀσθενῆς ὢν κατ' ἀρχὰς Φιλίππου, τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν ποτίδαμα, μεθ' ἧν αὐτῆς εἶτα, θεσσαλίας ἐπέβη. μετὰ

NVMQVIS vestrum cogitat, Athenienses, & spectat, quemadmodum magnus euaserit, infirmus cum esset initio Philippus: Primum Amphipoli capta, postea Pydna, mox Potidæa, denique Methone, postremò Thessaliam inuasit. Demum, quum Pheras, Pagasas, Magnesium, omnia suo arbitratu

com-

ταυτα φερας, παρασας, μαγνησιαν, πανδ'
δν εβλετο εβρεπτας βρωρον, ωχετ' εις βα-
κλυ ειτ' εκειτουδ μεν εκβαλων, τυδ δε χαλα-
δησας τ βασιλικον, ηδενησε, παλιν φαισας,
οδκ επ' το βαδυμεν απεκλιεν, αλλ' ευθυδ
δλυυβιοιδ επεχειρησε, τασ δι επ' ιλλυριουδ, η
παμοναδ αυτωδ, η προς αρυμβαν, η οπητιδ αν
ειπωι.

composuisset, in Thraciam abiit. Deinde ibi,
Regibus alijs cictis, alijs constitutis, in
moibum incidit: ex eo paululum recreatus,
non ad socordiam se deflexit, sed statim O-
lynthios est aggressus. Eius autem in Illy-
riosis, & Pæones, & aduersus A-
rymbam, & quò
non.

P R O L E P S I S.

Prolepses habet frequentes, est enim pugnax rationibus, & in aliorum subodo-
randis, refellendisq, obiectionibus sagax, & industrius.

ΤΙ ουν ηδ αν ειπωι, ταυτα λεγειδ υμιν
νοδμ, ινα γινωτε, ω ανδρεδ Αδελυαοι, καδ
αδδηδε αμφοτερα, καδ το προειδομ
καδεκασον αμει τι τωνπραγματωμ, ωδ αλυ-
σιτελεδ. Καυτην φιλοπραγμοσυνημ, η προς
απανταδ χρηται, η συζη φιλιπποδ. υφ' ηδ
οδκ εσιν οτωδδ αγραπησασ τοιδ πεπραγμενοιδ
ησυχηαν σχησαι.

Quid ergo, inquiet aliquis, ista nobis
commemoras nunc? Vtrumque, vt cog-
noscat, Athenienses, & sentiat, tum
proijcere singularim semper aliquid rerum,
quam non expediat: tum perpetuam in rebus
gerendis alacritatem, qua erga omnes Phi-
lippus viuit: præ qua fieri non poterit,
vt rebus gestis contentus, in otio
se contineat.

ALIVD EXEMPLVM PROLEPSEOS.

ΤΟ μεν ουν επιλεμωδ, ισως φησαι τιδ αν
βρωρον, η πανταδ ειναι, το δι υπερ τωδ
παροντωμ, ο λεδει πραπειν αποφα-
νεδομ, τωτ' ειναι συμβεβηδ. εγω η οδκ αγ-
νωω μεμ, ω ανδρεδ Αδελυαοι, τωδ οτι πολλα-
κιδ υμειδ ου τυδσ αφηδδ, αλλα τουδ υδατηδ
περι τωδπραγματωμ ειπονταδ, εν ερη η
ποιειδοδε, αν τι μη χαλα γινωμεμ εκειη. ουμην
οιμαμ γε δεμ, την ιδιαν ασφαλειαν σκοπεινδ
υποσηλιαδομ.

A C reprehendere quidem, dixerit forsan
aliquis esse facile, & cuiusvis: quid au-
tem de his rebus statuumd sit, pro-
nuntiare, id esse consilarij. Ego verò, quan-
quam illud non ignoro, scire vos, non ijs, qui
sunt in culpa, sed his, qui post remi senten-
tiam dixerint, irasci, vbi quid ex sententia
non euenerit: non tamen arbitror mea priua-
ta salutis ita habendam esse mihi rationem,
vt quicquam dissimulem, quod e re vestra
futurum esse ducam.

M E O S I S.

Tanta industria plerumque vituperat, vt videatur rem minuere, callidè tamen
auget, nam prætextu istius moderatioais altius imprimit vulnus.

Vide, quam molliter agit: dices eum Philippo parcere, satis tamen indicat eum in hoc
est se superfundentis fortuna praua quolibet posse committere.

Olynth. 1.

ΚΑΙ ανθρωπωδ υβρισηδ, ωδ φασι, η μαδ
δι ευδεν φαισιν οτωδδ. το γαρ ευ πρατ-

ET homo importunus est, vt aiunt: neque
profectò id incredibile fortassis est: nam

την παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴν τῶν κακῶς φρο-
νῶν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται.

res secundiores, quàm par est, temeritatis oc-
casione incautus præbeat.

S V B I E C T I O.

Subiectiones contortas amat, & pugnaces, quæ totæ rigeant a-
culeis rationum.

Θημ. 1.

HN ἵκεῖνα Φίλιππος λάβη τις αὐτῷ
ἐτι καλύσει δεῦρο βιάζειν; θεβαῖοι,
μὴ λίαν πικρὸν εἶπαι ἢ, καὶ σιωπῆσαι
λαθροῖς ἐτοιμῶς, ἀλλὰ φαικῆς; οἱ τὴν οἰκείαν
οὐχ οἱοῖ τεόντες φυλάττειν, ἐάν μὴ βοηθήσῃτε
ὁμῆς, ἢ ἀλλ' οἱ τις: ἀλλ' ὡ τὰν οὐχὶ βυλῆσε-
ται.

SIN illa Philippus occupavit: quis eum
porro huc ire prohibebit? Thebani? ne-
fit dictu acerbius, etiam expeditè unà ir-
rumpent. An Phœenses? qui ne sua quidem
sine vestris auxilijs tueri possunt. Aut
alius quispiam? at hercu-
le nolet.

EXAGGERATIO CLADIS BELLICAE.

In exaggerando non est verbosus, sed de industria concidit orationem,
& ut Timantes in tabulis, plura relinquit cogitan-
da, quàm pingit.

Θημ. 2.

EI ἢ δὴ πόλεμὸς τις ἔχει, πόσα χρεῖνο-
μίσαμ' ἐξημιώδησθαι ἢ ἕβρις, καὶ ἐτι ἢ τῷ
πραγμάτων ἀσχύνη, οὐδεμίαν ἐλάτ-
των ζημίας τις γε σέφρασι.

QUOD si quæ hostiles copiae venerint:
quantæ cladis erunt metuendæ? acce-
det protervitas, atque insuper ipsius rei
dedecus: quod nullo minus est detrimento,
fanis quidem hominibus.

E P I P L E X I S.

Θημ. 3.

Hφρασάτω τις ἐμὴν παρελθὼν, πόθεν
ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονε, ἢ παρ' ἡμῶν;
αὐτῶν, Φίλιππος, ἀλλ' ὡς εἶπαι, εἰ ταύ-
τα φάβως, τάγ' οἱ αὐτῇ τῇ πόλει νδρ' ἀ-
μεινον ἔχει; καὶ τί ἂν τις εἰπῶν ἔχοι; τὰς ἐπὶ ἀλ-
ξίαις, ἢς κονιῶν, καὶ τὰς ἀδούς, ἢς ἐπισκευά-
ζομεθα, καὶ κρήνας, καὶ λίμνας; ἀποβλέψατε δὲ ἢ
πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν
ἐκ πτωχῶν πλεῖστοι γυγόνασιν, οἱ δὲ τῶν ἀδό-
ξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίαις οἰκίαις τῷ δημο-
σίῳ ἀποδομημάτων σεμοντέρας εἰσὶ χεῖρας
κευασμένοι. ὅσα δὲ τὰ τῶν πόλεως ἐλάττω γέ-
γονε, τὸ βύτω τὰ τῶν πόλεως, πῶς δὲ τὸ πάν-
των ἄγιον τῶν; καὶ τὴν δὴ ὡστε ἀπαντ' ἔχει

ALIOQUI progrediatur aliquis, & mi-
hi dicat, vade, nisi per nosmetipsos, ita
sint auctæ opes Philippi? Sed heus tu, si
vitiōsa hæc sunt? at urbanarum rerum status
est melior. Ecquid autem dici queat: num
propugnacula, quæ tectorio inducimur? &
via, quas rescimus? & fontes? & nugæ? Eos
quæso intuemini, quorum hæc acta sunt
in Republica: quorum alij è mendicis fa-
cti sunt diuites, alij ex obscuris clari, non
nulli priuatas ædes publicis substructionibus
splendidiores compararunt: & quantò re-
publica plus detrimenti cœpit, tantò res is-
torum facta sunt ampliores. Quæ igitur
causa est horum omnium? & cur tandem se
omnia tum præclare habuerunt, & nunc haud
rectè? Primum, quod & populum, cum ipse
mili-

καλῶς τότε, καὶ νῦν ὅτε ὀρθῶς, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, καὶ στρατεύονται τοὺς αὐτοὺς ὁ δῆμος, δεσποτικῶς τὸ πολιτευομένων ἡμῶν, καὶ κύριον αὐτῶν ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τῶν δῆμων τῶν ἄλλων ἐκείνων, καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθῶν τινῶν μετὰ λαβεῖν. νῦν δὲ τοῦναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἀπαντα πράττειται ὑμῶν, ὅ δὲ δῆμος ἐκνευρισμένοι, καὶ περὶ κλημῶν χρηματά, συμμοχίως, ἐν ὑπαρξίᾳ, καὶ προδοτικῶς μέρει γενήσονται, ἀγαπητῶν ἐάν μετα ἰδῶσι θεορτικῶν ὑμῶν, ἢ βοήθια πέμψωσιν οὐτι, καὶ τὸ πάντων ἀνανήριστα, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσφείλετε. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κλεισθέντες ὑμῶν, ὑπάγεισιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιδασθεύσιν, χειρῶν αὐτῶν ποιοῦντες, ἐστὶ δὲ οὐδέ ποτ' οἶμαι μέγα, καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ, καὶ φαδλα πράττοντας. ὅσοι ἄρα γὰρ ἀντὰ βῆπτη δέματα τῶν ἀνδράπων ἦ, τοῖσιν ἀνάγκη, καὶ φρόνημα ἔχειν ταῦτα. μάτην δὲ μήδεσθαι, ὅτε ἀνδραμάσσομαι, εἰ μείζων ἐπώντι ἐμοὶ γένοιτο, παρ' ὑμῶν βλάβη, τῆς πεποικηότων αὐτῶν γένεσθαι: οὐδὲ γὰρ παρήγνια περὶ πάντων αὐτῶν παρ' ὑμῶν ἐστὶν ἄλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, δαυμάζω, ἐάν οὐν ἀμάνδον γ' τε ἀπαλαγένης τούτων τῶν ἐδῶν ἐδελήθητε στρατεύεσθαι, καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιστάσις, τοῖς οἰκοταύταις ἀφερμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρησιμεύει. ἴσως ἀν ἴσως ὡ ἀνδρες Ἀθηνῶσι, τέλονται, καὶ μέγα κτήσασθε ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπομαχεύητε, ἀ τοῖς ἀσθενέσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιπῶσι δέομενοις οἴκῃ, καὶ γὰρ οὐτε ἰσχὺν ἔχειν, οὐτὶν ἔστιν, οὐτ' ἀποδύσκειν ἔα. καὶ ταῦτα ἀνέμεσθε νῦν ὑμῶν, οὐτε τοσαῦτά ἐστιν, ὡς ἀφέλειαν ἔχοντι τὰ διαρκῆ, οὐτ' ἀπογονίας ἄλλο τι πράττειν ἔα. ἀλλ' εἰ ταῦτα τὴν ἐκείνην ῥαθυμίαν ὑμῶν ἴσασθε οἴηται.

militare auderet, dominus erat magistratuum, & bona omnia in sua potestate habebat: & bene secum agi putabant ceteri omnes, si a populo, & magistratum, & honorem, & beneficium aliquod consecuti essent. Nunc contra, bona omnia in potestate sunt magistratum, & per hos geruntur omnia: vos populus eneruati, & spoliati pecunia, socijs, famuli, & adiutanti vicem obtinetis: contenti thetrali pecunia, quam illi vobis impertunt: aut bucculis, si quas forte miserint. Et, quod est omnium ignavissimum, cum ea vobis datur, vestra quae sunt, gratiam etiam habetis, quasi beneficia in vos conferantur. Qui vero vos in hanc urbem, tanquam carcerem includere, ad talia vos alliciunt, & cicurant, ut vos ad nutum paratos habeant. Neque vero mea quidem sententia fieri unquam potest, ut magnos, & generosos animos sumant iis, qui parvis, & vilibus rebus occupantur. Nam qualiacunque hominum studia fuerint, talibus eos & animis esse praeditos necesse est. Haec medius si dius, haud mirabor, si mihi qui dixerim, plus apud vos nocuerint, quam iis, qui ea fecerunt. Neque enim semper apud vos omnibus de rebus libere loqui licet, idque ego, vel nunc licuisse miror. Quod si nunc saltem, moribus istis relictis, militare vultis, & agere pro vestra dignitate, atque istis domesticis opibus, velut instrumentis utimini, ad externa bona comparanda, fortassis, Athenienses, fortassis perfectum aliquod, & magnum bonum consequemini, talibus lucellis repudiatis, quae cum cibis, quos dant aegrotis medici, conferri possunt. Etenim, ut illi neque vires augent, neque emori patiuntur: sic & ista, quae vos nunc percipitis, neque tanta sunt, ut iustam utilitatem aliquam afferant: neque vos iis despectis, ad alia conuerti patiuntur, sed alimenta sunt vestrum omnium socor-dia.

ITEM EPIPLEXIS BREVIS, ET MORDAX.

Fu-nen magnæ mentis est hæc oratio.

Ὁμὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, οὐ δύνασθε ὑμῶν ποιῆσαι, οὐδέ βλά-

Quod ita me amet Iupiter, alijque Dii, neque potestis vos facere, neque vultis:

X x 2 sed

ὄχι. ἀλλ' εἰς τὸ τοῦ ἀφίχθε μαρίας, ἢ παρανοίας, ἢ ὄχι ἔχω ἢ λέγω, πολλάκις γὰρ ἐμοίγ' ἐπέληλυθε, καὶ τὸ τοῦ φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράξι μάλα ἐλαύνῃ ὡς λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος ἕνεκα ἢ ἕς τινος ἂν τυχῆται ἀπίστος ἀνθρώπων μισθούτος, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖν ἐνοιῶ ὡς ὄχι εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελάτε ἂν τισὶ λοιδορηθῶσι, καὶ οὐχὶ τὸ τοῦ παδενόμ, καὶ περιδενόμ, ἀλλὰ καὶ μὲν πλείονος ἀσφαλείας πολιτευέσθαι δεδῶκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι.

sed in eam stultitiam venistis, aut delirium, aut nescio quid dicam (sæpe enim illud etiam vereri mihi subit, ne quod numen res agitet) vt conuitij, aut inuidiæ, aut dictetij gratia: quæcunque vobis causa in mentem incidere: homines mercenarios, (quorum quidam haud negaturi sunt se esse tales) dicere iubeatis: & rideatis, si quibus conuitia fecerint. Neque dum hoc graue est, quamquam graue: sed & illud eis dedistis, vt minore cū periculo Rempub. gerant, quam vestri defensores.

ITEM OBIVRGATIO.

In qua descriptio antiquorum morum, quos cum nouis comparat.

Si comparentur ea, quæ Isocrates habet in eodem argumento, vanationis videbuntur, & ludorum: hæc iusti prelij.

Olimb. 3.

Eκείνοι τοίνυν οἱ ὄχι ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες, αἱ δὲ ἐφίλων αὐτοὺς ὥσπερ ἑμᾶς οὗτοι νδν, πέντε μὲν καὶ δεξήκοντα ἐτη τῆ ἐλληνῶν ἤρξαν ἐκόπιον. πλείω δὲ ἢ μόρια τάλαντα εἰς τὴν ἀρχαίαν σιμύλαγον ὑπέκνε ἢ ὁ σαύτιον ἔχων τὴν χεῖρα αὐτοῖς βασιλεύς, ὡσπερ ἔστι προσήκον βαρβαρον ἔλλησι, πολλὰ δὲ καλὰ, καὶ πέζῃ, καὶ ναυμαχῶντες ἔσκησαν βῶσασα αὐτοῖς ρατευόμενοι, μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττα τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις ὄξαν τῆ φθοιέντων κατέλιπον, ἐπὶ μὲν δὲ τῆ ἐλλαικῶν ἦσαν τοῖσιν. ὅτι τῶν κατὰ τὴν πόλιν αὐτῶν, θεάσασθε ὅσοι οἱ ἐπὶ τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς δίοις. δημοσία μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα, καὶ ἀλλὰ τοιαῦτα, καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν, καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς ἀναδημάτων, ὥστε μηδὲν τῆ ἐπιγινομένων ὑπερβολὴν λέγειν. ἰδία δὲ οὕτω σώφρονες ἦσαν, καὶ σφόδρα ἐν τῶ τῆς πολιτείας ἤθει μέντοι, ὥστε τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν μιλιάνδαν, καὶ τὴν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἰ τις ἀραοῖδεν ὑμῶν ὅποιον ποτ' ἐσίη, ὅτι τῆ γείτων οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περισσίαν ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ τῶ πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αἰξεν

ILLI igitur, quibus non aduabantur Oratores, quos non ita amabant, vt vos isti nunc, quinque & sexaginta annos Græcis volentibus imperarunt: amplius decies mille talenta in arcem congesserunt, & regem istius prouinciæ dicto audientem habuerunt, sicut æquum est parere Græcis barbarum: & multa, præclaræque trophæa terra, marique parua exererunt, cum ipsi militarent, & soli mortalium eam rerum gestarum gloriam, ad quam nullus inuidiæ pateret aditus, reliquerunt. Ac in tuenda Græcia fuere tales. In ipsa verò vrbē, spectate quales & publicis, & priuatis in rebus se præbuerint. Publicè igitur ædificia, & ornamenta talia, & quæ his instruxere nobis fanorum, & quæ his continentur denariorum, vt nihil addi possit à posteris ad illorum excellentiam. Priuati autem admodò modesti fuerunt, & tanta cura institutum Reipub. obseruarunt, vt si quis fortè vestrum Aristidis, & Miltiadis, & illius ætatis illustrium hominum ædes nouit, cuiusmodi sint, vicini ædibus nihil esse splendidiore videat. Neque enim rei familiaris amplificandæ gratia Rempublicam gerendam esse putabat. Cum autem res Græcorum fideliter, religionem Deorum immortalium piè, commercia inter ipsos æquabiliter admi-

ἔχουσιν ὡς τὰ θεῶν ἐκ τῶν τὰ μὲν ἐλλεικτικὰ πτωχῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐθεβῶς, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς ἰσῶς διακίρω, μεγάλῳ εἰκότως ἐκτίσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὲ τῶν τῶν πρόπων εἶχε τὰ παρὰ γὰρ ἐκείνοις χρισμέ- νοις, οἷς εἶπον, προσάτας.

administrent, non iniuriā magnam sibi fa- licitatem pepererunt: Tunc igitur ad hunc modum, dum illi, quos dixi, summae Reipublicae praerant, se res habue- runt.

(Deinde ad sua tempora descendit.)

Olym. 3.

Νῦν δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χριστῶν τῶν νῦν πράγματα, ἔχει ἄρα γε ομοίως, καὶ παραπῆσιως, καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιω- πῶ, πολλὰ ἂν ἔχων εἰπῶν. ἀλλ' ὅσως πάντες ὄρατε ἐρημίας ἐπειλημένοι, καὶ λακεδαίμονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δὲ ἀσχιόλων ὄντων, τῶν δὲ ἄλλων οὐδένος ὄντων ἀξιοχρεω περὶ τῶν πρατειῶν ἡμῖν ἀντιτάσσασθαι. Ἐξὸν δὲ ἡμῖν, καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίνεσθαι βραβείων. ἀπερημέθη μὲν χώρας οἰκίας. πλείω δὲ ἢ χίλια, καὶ πεντα- χόσια τάλαντα ἀνηλέκα μὲν εἰς οὐδὲν δέ- ον, οὗς δὲ ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτε- σαμέθη, εἰρήνης οὐτὸς ἀπολωλέασιν οὗτοι. ἐχθρὸν δὲ ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικῶτον ἰσχυρά- μεν.

Nunc dum leues isti praesunt, quis re- rum vestrarum status est? Idemne, & si- milis: ac caetera quidem taceo, cum ha- bere multa dicere. Sed quanquam in tantam incidimus solitudinem, quantam videtis omnes, cum Iacedaemonij perierint, & The- bani occupati sint, & caeterorum nemo tan- tas vires habeat, ut nobiscum de principatu contendere audeat: cumque nobis liceret, & priuata nostra sine periculo tenere, & reli- quorum contiones discere: tamen pri- uati sumus nostra prouincia, & amplius mil- le, & quingenta talenta nullo cum fructu insumpsimus, & quos in bello socios paraui- mus. hi pacis tempore perierunt, & hostem contra nos metipsos tan- tum instruxi- mus.

ITEM OBIVRGATIO GRAVIS, ET SERIA.

Philp. 4.

Υμῖς τοίνυν οὐτ' ἀκθεῖν πρὶν ἂν, ὡ- σπερ νῦν αὐτὰ παρῆ τὰ πράγματα. οὐτε βουλευέσθαι περὶ οὐδένος εἰσάβατε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖ παρὰ- κευάζητε ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τῶ ποιῆν- το, καὶ ἀντιπαρὰ κευάζεσθαι, βραβυμέετε, καὶ ἐάντι λέγητε, ἐκβάλλετε. ἐπειδὴ ἂν ἡ ἀπολω- λος, ἢ πολιορκεῖ μὲν ὄντι πύργῳ. τῆν αὐτ' ἀκρεῖαδε, καὶ παρὰ κευάζεσθαι ἢ ἢ ἀκρεῖαδε μὲν, καὶ βουλευέσθαι τότε χαί, ὅς. ὅς ὑμῖς οὐκ ἢ δελήσατε. πράττειν ἢ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις. νῦν ἢ ἢ ἀκθετε, τοιγαρῶν ἐκ τῶ τοῖστων ἐθῶν, μόνον τῶ πάντων ἀνθρώ- πων ὑμῖς τῶν τῶν τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἀνθρώποι, πρὸ τῶ πραγ- μάτων εἰσάβασι χρῆσθαι τῶ βουλευέσθαι. ὑμῖς ἢ μὲν τὰ πράγματα.

Vos autem nec audire, priusquam res ipse adsint, ut nunc: nec vlla de re delibe- rare soletis per otium: sed tum ille se contra vos instruit, idem agere, & vicissim instrui cessatis, & si quis aliquid tale dixe- rit, eiecit. Postquam autem perisisset, aut ob- sideri aliquid intellexistis: tum demum au- ditis, & instrui mini. Fuisset autem audi- endi tempus, & comparandi sese, tum, cum vos noluisistis: rei autem gerendae, & utendi apparatu, nunc cum auditis. Itaque his mo- ribus soli mortalium omnium, contra quam alij solent, facticatis. Nam omnes alij homines ante negotia deliberare solent: vos post negotia.

X x 3 ITEM

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

ITEM NOBILISSIMA OBIVRGATIO
morum recentium.

Philip. 3.

ΤΙ οὐκ ἄλλοι τεταυρί; οὐ γὰρ ἀνευ λό-
γῃ, καὶ δικαίᾳ αἰτίας οὐτε τῶδ' οὕτως
ἔχον ἐτοιμῶς πρὸς ἐλευθερίαν ἀπαν-
τες οἱ Ἕλληες, οὐτε νῦν πρὸς τὸ δαλεῦεν ἢν ἴ-
τότ' ἦν, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τ' πολ-
λῶν διανοίας, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τῆ περ-
σῶν ἐκράτησε πλεῖς, καὶ ἐλευθερίαν ἤγε τιμ
Ἑλλάδα, καὶ οὐτε ναυμαχίας, οὐτε πεζῆς μά-
χης οὐδεμίας ἠπίστω. νῦν δὲ ἀπολωλὸς, ἀπαν-
τα λελύμανται, καὶ ἄνω, καὶ κάτω πεποίη
κε τὰ τ' Ἑλλήνων πράγματα. πῶς ἦν τότε;
οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ θρόνον, ἀλλ' ὅτι τοῖς
παρὰ τ' ἄρχων ἀεὶ βουλομένοισι, καὶ διαφ-
δείξειν τὴν Ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας,
ἀπαντες ἐμίσησαν, καὶ χαλεπώτατον ἦν, τὸ
δωροδοκῶντα δὲ ἐλεγχθῆναι, καὶ τιμωρίας
μεγίστην τῶτον ἐκόλαζον, καὶ παρὰ τῆς
οὐδεμίας ἦν οὐδὲ συγγνώμη, τὸν οὐκ ἔχον
ἐκάστῃ τ' πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη, καὶ τῆς ἀ-
μιλλῆς κατὰ τ' προσεχόντων, καὶ τῆς μηδὲν
ἐθέλοντι ποιῆσαι, κατὰ τ' πάντα ἀ προσήκει
πραττόντων πολλὰς παρασκευάζει οὐκ
ἦν πριάσθαι παρὰ τ' λεγόντων, οὐδὲ πῶς
εὐρατιγέντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόσι-
αν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοὺς
τυράνους ἀπιστίαν, οὐδὲ ἔλας τ' τοῖς τῶν οὐ-
δὲν. νῦν δὲ ἀπαντ' ὡσπερ εἰ ἀγορῆς ἐκπέ-
σπρατα ταῦτα. ἀντεσηκται ἢ ἀντὶ τῶν τῶν,
ὅφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νεόσηκεν ἡ Ἑλλάς, ταῦτα
διέτι; τίς ἦν, αἱ τῆς εἰληφέντι. γέλωτος, ἀν-
θρολογίᾳ, συγγνώμῃ τοῖς ἐλεγχόμενοις, μί-
σος, ἀντὶ τῆς πῆς βῆτιμῆς τῆς πάντα,
ὅσα ἐκ τῆς δωροδοκίᾳ ἤρτηται. ἔπειτα τῆς
γε, καὶ σωμάτων πλεῖς, καὶ χρημάτων πρό-
θου, καὶ τ' ἄλλης κατασκευῆς ἀφ' ὅντια, καὶ
τάλλα, οἷς ἀντὶς ἰτγύειν τῆς πόλεις κρήνοι,
νῦν ἀπαντα, καὶ πλείω, καὶ μείζω ἐστὶ τ' τότε πολλῶν, ἀλλ' ἀπαντα ταῦτα ἀχρηστὰ, ἀπρακτα,
ἀνοιχτα ὑπὸ τ' πωλύτων γίγνεται.

QVAE igitur causa est harum rerum? ne-
que enim sane ratione, & iusta causa,
vel tam adeo alacres erant ad liberta-
tem defendendam omnes Graeci, vel nunc
ad tolerandam servitutem. Fuit tum aliquid,
fuit, Athenienses, in populi animis, quod
nunc non est: quod Perfarum opulentiam
vicit: quod Graeciae libertatem asseruit: quod
neque navalibus, neque terrestribus in pra-
lijs succubuit. Id postquam nunc perditum
est, omnia corripit, & totam Graeciam sur-
sum deorsum permisit. Quid igitur fuit
illud: nihil multiplex, aut artificiosum, sed
vniuersale, & perpetuum odium eorum, qui
a dominandi cupidis, aut etiam Graeciam
corrumpere conantibus, pecuniam accipie-
bant. Grauisimum crimen erat, si quis acce-
ptorum munus conuinceretur: eumque
maximis poenis afficiebant: neque depreca-
tioni erat, aut veniae quicquam loci. Proui-
de occasionem singularum rerum, quam
fortuna etiam negligentibus contra atten-
tos, & ignauissimis contra strenuissimos sa-
pe suppeditat, a nemine vel oratore, vel Im-
peratore nundinari licebat: neque etiam
concordiam inter nos: neque diffidentiam
aduersus barbaros, & tyrannos: neque de-
niquetale quicquam. Nunc tanquam e fo-
ro, & diuendita sunt omnia, & contra
importata ea, per quae Graecia & periit, &
laborauit. Ea quae sunt: Admiratio, si
quis aliquid accepit: risus si constiterit: ve-
nia, si conuincitur: odium, si quis ista re-
prehendit: caetera omnia, quae pendunt a
corruptelis. Nam & triremes, & multitu-
do hominum, & pecuniarum reditus, & reli-
qui apparatus copia, caetera denique, quibus
vibium vires aestimari solent, nunc omnia
multo, & plura, & maiora sunt, quam su-
periori aetate: sed vniuersa haec inuti-
lia, inuita, manca sunt, per eos,
qui cauponan-
tur.

S V S T E N T A T I O.

In qua Ozymorcen quoddam in sensu, ut fiat admirabilior.

Philip. I.

Ο γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τῶ παρεληλυ-
θότων χρόνων. τῆτο πρὸς τὰ μέλλοντα
βέλτιστον ὑπάρχει. Τὶ οὖν ἐστὶ τῆτο;
ὅτι οὐδέ μιν, ὡ ἀνδρες Ἀθλιωῶσι τ' δεόντων ποι-
έντων ὁμῶς. κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐ-
πειτοίγε, εἰ πάνθ' ἂ προσήκε πρατήντων,
οὕτως ἔχεν, οὐδ' ἂν ἐλπίς ἦν αὐτὰ βελτία
γενέσθαι. ἔπειτα εὐθυμητόν, καὶ παρ' ἄλ-
λων ἀκόσμη, καὶ πῶς εἶδον αὐτοῖς ἀναμιμ-
νησκομένοις ἡλίχην πῶς ἔχονταν δύναμιν
λακεδαμονίων δὲ οὐ χρόνον οὐ πολλόν, ὡς
καλῶς, καὶ προσήκοντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμῶς.
ἐπαράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑ-
πὲρ τ' δικαίων τ' πρὸς ἐκείνης πόλεμον. τί-
νθ' οὖν ἔτεχε ταῦτα λέγω: ἢ εἶδῆτε, ὡ ἀν-
δρες Ἀθλιωῶσι, καὶ θεασθεῖς, ὅτι οὐδὲν οὐτε
φυλακόμενοις ὑμῖν ἐστὶ φοβερόν, οὐτ' ἂν ὄλι-
γωνήτε τοῖσθον, ὅσον ἂν ὑμεῖς βέλησθε. πα-
ραδείγμασι χρωόμενοι, τῆ τότε βίωσθ' ἡ λα-
κεδαμονίωσιν, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τῶ προσηχει
πῶς πράγμασι τ' νῦν καὶ τῆ νῦν ἔσθαι, τῆσθ,
δὲ ἦν τὰ παρόμεθα, ἐκ τῶ μηδὲν φροντίζεν ὡσθ
ἐχρήσθ.

NAM quod in eo superioribus tempori-
bus fuit pessimum, id ipsum est ad ea,
quæ restant, optimum. Quid illud igitur
est? quod propter socordiam vestram, &
neglectum officij, res adversæ sunt. Nam si
vobis omnia, quæ decet agentibus, res ita se-
haberent; ne spes quidem vlla relinqueretur,
cas fore meliores. Deinde cogitandum id,
quod partim ex alijs auditis, partim ipsi no-
stis: atque in memoriam revocandum quan-
ta aliquando potentia Lacedæmonijs prædi-
tis: idque non ita olim, quam præclare, &
convenienter, nihil alienum dignitate vrbis
admiseritis: sed pro defensione iuris bellum
illorum sustinueritis. Qua igitur gratia
hæc dico: ut sciatis Athenienses, & videatis,
nec quicquam præcauentibus vobis esse for-
midabile: neque si neglexeritis, ex animi
vestri sententia quicquam successurum: ut-
que exemplis utamini potentia quæ tum
fuit Lacedæmoniorum, quam vigilantia ve-
stra superastis, & tunc insolentia Philippi,
propter quam æstuamus, eò quod ni-
hil eorum, quæ curanda e-
rant, curavimus.

EXEMPLVM ORATIONIS CIVILIS, ET FIGVRATÆ,
per diatagmismos, & fermocinationes.

Quæ est valde practica, & efficax ad sensus feriendos.

Magna in hoc genere figurarum Demosthenis felicitas.

Philip. I.

Ποτ' οὖν, ὡ ἀνδρες Ἀθλιωῶσι, πότε ἂ
χρήσθ πράξατε; ἐπειδὴν νῆ δὲ ἀνάγκη
τῆσθ; νῦν δὲ πῶς τὰ γενόμεθα ἡ-
γεῖσθαι; ἐγὼ δὲ γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις,
μεγίσθην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τ' πραγμάτων
ἐσθίνην εἶναι. ἢ βέλησθε, εἰπέ μοι περιόν-
τες αὐτ' πωθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγορὰν, λέγε-
τά τι κερὸν; γένοισθ γὰρ ἀντικεινότερον, ἢ
μακεδῶν ἀνὴρ ἀθλιωῶσι κατὰ πολέμων, καὶ τὰ

Quando igitur Athenienses, agenda quæ
sunt, ageris? Vbi aliquid accidit? v-
bi credo necessitas aliqua fuerit? Quid
verò de ijs, quæ nunc sunt est existimandum?
Nam ego quidem arbutor liberis homini-
bus maximam esse necessitatem, susceptum
in rebus gerendis dedecus. Num vultis em-
tameuntes alius percontari alium in foro: A-
ge dic mihi, nunquid offertur noui? potestne
quid magis nouum fieri, quam quod ho-
mo Macedo subigit Athenienses, & Græciam
ad-

τῶν ἑλλήνων διοικῶν; τὴν γὰρ Φίλιππον, οὐ-
μὰ δὲ, ἀλλ' ἀδωνεῖ. τί δὲ ὑμῖν διαφέρει; καὶ
γὰρ ἀν' οὗτος τι πάθος, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον
Φίλιππον ποιήσετε, ἀν' ὧν οὕτως προσέχετε
τοῖς πράγμασι τ' ἔμ.

administret? Obijit Philippus? non certe qui-
dem, sed agrotat. Quid verò vestra interest?
etsi enim aliquid ei acciderit, celeriter vos a-
lium Philippum facietis, si rebus ita critis in-
tenti.

Item hac plena γοργόνη, habet Epilexin, Ironiam,
Prolepsin, &c.

ΟΥκ ἐχειροτονεῖτε ἢ τὴν ὑμῶν αὐτῶν δε-
καταξίρχους, καὶ στρατηγούς, καὶ φυλάρ-
χους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι
ποιῶσι, πλὴν ἐνὸς ἀνδρός ὃν ἀνέκατέμνηται
ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς
πέμπουσιν ὑμῖν μὲν ἅ τῶν Ἰσοποίων. ὥσπερ
γὰρ οἱ πλάθοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγο-
ρὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξίρχους, καὶ τοὺς φυ-
λάρχους, οὕτως ἐπὶ τὸν πόλεμον. Οὐ γὰρ ἐχρή-
μα ὁ ἀνδρὲς Ἀδύλαϊσι; ταξίρχους παρ' ὑμῶν,
ἱππάρχους παρ' ὑμῶν ἄρχοντας οἰκέτας ἔναι,
ἐν ἧν ἄς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ διωμάς; ἀλλ'
εἰς μέμνημον τὸν παρ' ὑμῶν ἱππάρχον δεῖ
πλεῖν τ' ὁ ὑπὲρ τὴν πόλεως κτημάτων ἀγωνι-
ζομένων Μενέλαων ἱππάρχειν, καὶ οὐ τὸν ἀν-
δρα μεμφομένον ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑπ'
ὑμῶν εἶδει κεχειροτονημένον ἔναι τέταρον, ὅς
τις ἂν ἦ. Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἠγείτε
λέγεσθαι. τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πῶδε
ἔσται μάλιστα πωθῆτε ἀκρίβως, τὸ το δὲ καὶ πρᾶ-
νῶ. χρήματα ταῖνυ, ἔστι μὲν ἡ Ἰσοπόγη, ἔστι-
ον τῆς στρατευομένων μονοτονῆ τῆ διωμάς
ταύτη τάλαντα στήκοντα, καὶ μικρόν τι
πρὸς. δέκα μὲν ναυσίταχίαις, τετραράκον-
τα τάλαντα, ἑκοσινεὶς τὴν ναυρ μναῖ, τὸ
μῖνός ἐκάστῃ. στρατιώταις ἢ διαχιλίοις, το-
σαῦτα ἕτερα. ἢ δέκα ἑκατῶν τὸ μῖνός
ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνη.
τοῖς δὲ ἱππεδσι διακοσίοις ἄσπι, ἐὰν πεν-
κοντα δραχμὰς ἑκατῶν λαμβάνη τὸ μῖνός
δωδεκα τάλαντα.

ΝONNE verò creastis è vestris ciuibus
decem centuriones, & duces, & tribu-
nos, & magistros equitum duos? Quid
autem isti plus agunt vno viro, quem miseri-
tis ad bellum? Reliqui pompam vobis obe-
unt cum sacrificiis. Ut enim ij, qui luteos
fungunt; in forum creatis centuriones, & tri-
bunos, non ad bellum. An non oportuit, A-
thenienses, centuriones ciues, magistros e-
quitum ciues, magistratus domesticos esse:
vt reuera essent copiae ciuitatis? An in Lem-
num vestro magistro equitum nauigandum
est: eorum autem, qui pro nostrae vobis pos-
sessionibus praesiantur, Menelaus est magi-
ster equitum. Neque hac hominis rephren-
dendi caussa dico: sed a vobis cum creatum
esse oportebat, quisquis tandem sit. Fortassis
autem hac recte dici putatis: pecunia verò
quanta, & vnde comparanda sit, maxime au-
dire cupitis: id igitur sane expediam. Ea est
pecuniae ratio, vt ad alendum hunc exerci-
tum, & cibaria duntaxat militibus compa-
randa, nonaginta sint talenta numeranda,
& paulo amplius: decem celeribus nauibus
quadragesima talenta, vicenae minae in nauem
singulis mensibus? militum duobus milli-
bus totidem alia, vt duas singuli milites dra-
chmas in mensem pro cibarijs accipiant: e-
quitibus ducentis numero, si tricenas
diachmas in mensem accipiant
singuli, duodecim
talenta.

(?)

SERMO

SERMOCINATIO, ET ORATIO
valdè morata.

Philipp. 4.

Αλλά τειδάν τι τ̄ προς φίλιππον ἐμ-
πίση, εὐθὺς ἀναστὰς τις λέγει, ὡς οὐ
δὲ ἔειπρέμ, οὐδ' ἔγραψεν πόλεμον πα-
ραδείς οὐδέως ἔστι. τὸ τὴν εἰρήνην ἀγειν ὡς
ἀγαθόν, καὶ τὸ βέβαιον δὴνα μὲν μετὰ τὴν ἀ-
χαλεπόν, καὶ διαρκέζην τινὲς τὰ χρήματα βέ-
λονται; καὶ ἄλλες λόγους, ὡς οἶόναι, ἀληθεύ-
τες λέγουσιν. ἀλλὰ δὲ ἴδ' ἔτι τὴν εἰρήνην ἀ-
γειν, οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἷγε πεπεισμένοι κά-
θησθε; ἀλλὰ τὰ β' πολέμους πρᾶττοντα, ἀν γὰρ
ἐκεῖν' ὁ περὶ τὰ γε ἀφ' ὧν ἔτι ὑμᾶς ἀρχεῖ.

Sed ubi aliqua Philippi mentio incidit,
statim quidam surgens dicit: non esse nu-
gandum, nec decernendum bellum: atque or-
dine collationem instituit: in pace viuere
quam præclarum? & magnum alere exercitū,
quam difficile? & quidnam diripere volunt a-
rarium: aliasque fabulas narrant, vt opinan-
tur, verissimas. Verū, pacem, vt seruetis, nō
vobis certe est persuadendum, quibus persua-
sum est: sed illi, qui rei militari vacat. Cui
persuasum si fuerit: in vobis sanè mora nulla
erit.

Π Α Ρ Ρ Η Σ Ι Α.

Philipp. II.

Εγὼ νῦν τοὺς θεοὺς τάλῃ μὲν παρρη-
σίας ἐρῶ προς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύ-
ψομαι. οὐχ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπεσῶν, ἐμαυτὸν
μὴ δεῖξω λόγον παρ' ὑμῖν ποιῆσω, τοῖς δὲ ἐμοὶ
προσχερῆσασιν δεσπότης. χαρὴν παράσχω
πρόφασιν τῷ πάλιν γέ τι λαβῆν παρὰ φι-
λίππου. οὐδ' ἵνα τέλει ἄλλως ἀδολεσχῶ. ἀλ-
λοῖμαι ποδ' ὑμᾶς λυτῆσαι ἀ φίλιππο
πράττει μᾶλλον ἢ τὰ νυνί.

EGo, ita me Dij ament, verum apud vos
liberè dicam, & non dissimulabo: non vt
in conuictum delapsus, efficiam, vt ego vicif-
sim conuictijs apud vos inceslar: ijs autem,
qui ab initio mihi infesti fuerunt, nouam pre-
beam occasionem aliquid accipiendi à Phi-
lippo, neque, vt frustra garriam: sed quod a-
liquando vobis molestiora Philippi facta pu-
to, quàm nunc.

DEPRECATIO.

Philipp. II.

Τὰ δ' οὐρ, ὡς μὲν ὁπομνήσαι, νῦν ἵνα
νῶς εἴρηται. ὡς δὲ ἀν' ἑταροδείη μά-
λισα ἀκριβῶς. μὴ γένοιτο ἂ πάντες
θεοί.

Hæc igitur, vt admonendi gratia, nūc di-
xisse sufficiat: absit autem, idque Dij om-
nes prohibeant, ne experiundo certissimè cō-
probentur.

*De exartesi figurarum, & figuris decla-
matorijs.*

CAPVT XXVII.

Aliud est tractationis genus omninò pi-
ctum, effluens, & declamatorium, qua-
le est logodædalorum, qui ad auium po-

tius delicias, quam ad probabilitatem elabo-
rant orationem; cuius hic exempla nonnul-
la subiiciemus, in quibus figuras figuris
implexas, & contortulas acu-
minum conclusiones
possis agnosce-
cere.

YJ

Eps.

Cestius
Senec. l. 1.
cont. 2.

In Sacerdote debere aestimari pudicitiam, innocentiam, felicitatem, quam pudica sit, miles ostendit, quam innocens Iudex, quam foelix reditus.

Subiectio.

Ibidem Si-
lo Pompe-
ina.

Eam vobis Sacerdotem promiteo, quam inestam nulla facere possit fortuna. Potest aliquid seruitus cogere: seruiuit, & barbaris, & piratis: Inuiolata apud illos mansit. Potest aliquam corrumpere prolapsi in vitia seculi, praua consuetudo: etiam matronarum norum in libidine magisterium. Licet illam ponatis in lupanari, & per hoc illi intactam pudicitiam efferre contigit. Fuit in loco turpi, probrose leno illam prostitu- it, populus adorauit: nemo non plus ad ser- uandam pudicitiam contulit, quam ad vio- landam attulerat. Multrum potest ad rectum quoque pudici animi propositum: hostis gla- dio non succumbet: imo, si opus fuerit pu- dicitiam vindicabit. Incredibilem videor in puella rem promittere: iam praestitit. A do- lescentem misericordia populi beneficium polluere tentantem gladio repulit. Fuit, qui illam accusaret cadis. Absoluta est. Ne qua vobis posset esse dubitatio, qua ventura erat ad Sacerdotium, an pura esset, an integra: iam iudicatum est.

Subiectio cum Epiphonemate, Apostro-
phe, ad rem inanimem, &
Anaphora.

1 Tib. 5: cont.
1 Plin. 40.

Cui me vita referuas? vt edificem? As- pice incendium: vt nauigem? Aspice naufra- gium: vt edueem? Aspice sepulchrum:

Exclamatio.

1 Cont. 4.
p. 16.

De forti sine manibus ex Titatio: *Dij boni, & has manus aliquis derisit, & contronerit. 4. in forti sine manibus.*

O miser pietas inter qua parentum uota constitisti.

Et de olympicis fratribus, qui patris mi- nas veriti, cum inter se pugnarent mutuis vulneribus concenterant, iuuenos iniuncti nisi habuissent patrem, pij iuuenes, nec parricidium patri negare potuissent.

Arelus
Fuscus.

Retro amnes fluuant, & sal contrario cursu orbem reuocet: confugias sacrilegus ad aras, rap- torem raptarum vindicas.

Contr. 6.
ib. 1.

De filia Archipiratae. Tu ibis? Quo infelix, quas petitura regiones, est enim tibi ali-

Aporia.

quis locus? pater tuus nobis maria praecussit, meus terras.

Si vincitur periturus est: si non vincitur, seruiturus est ei, a quo in eruem peritur. Ex altera parte lex est, ex altera testamentum, crux vtriusque.

Iactatus inter duos patres, vtriusque filius, Arelj semper tamen felicioris abdicatus: positus Fuscus p. 16. inter duo pericula. Quid faciam? qui alunt, con. lib. 1. abdicant: mendicant, qui non alunt. Illud tamen pater Deos testor, diuitem te relin- quo.

Anaphora mixta, cum Ayntheticis, cum
Anarepsi, & Antiphrasi.

Quando ergo, inquit, optabis? Hoc tempo- re non possum: euro vulnera: familiam refi- ciam: expugnatam domum lugeo: exceptam virginitatem consolor: minantem sibi ipsi cu- stodio. Quando optabis? cum rapta voluerit, non cum raptor. Quando optabis, cum tu nol- les. Quando, inquit, optabis? Pango me optio- ni, confirmo animum.

Anaphora mixta.

Venit subito deformis squallore, lachry- mis. O graues fortuna vires tuae, ille diues modo superbius rogauit alimenta, rogauit fi- lium suum, rogauit abdicatum suum. Interro- gas, quamdiu rogauerit? ne Dij istud nefas pariantur, vt diu rogauerit: diutius tamen, quam tu. Quæritis, quid fecerit? quod sole- bat.

Distributio.

Sumpsi instrumenta mortis, solitudinem, & laqueum: alterum aptum morituro, al- terum misero: quisquis interuenerit si amicus es, desse: si inimicus, specta.

Seruebat forum cubiculo, Prætor merce- trici, carcer conuiuio, dies nocti. Vbi Seneca vltimam partem dictam notat, ad imple- dum tetracolum: quem enim sensum habet, seruebat dies nocti?

Quod sordidatus fui, luctus est: quod fle- ui, pietas est: quod non accusaui, timoris est: quod repulsus est, vestrum est.

Distributio cum Anaphora.

Vt sciamus illam apud lenonem fuisse, blanda est: vt sciamus apud piratas, cruenta est. Nemo, inquit, me attigit: domi- nis rationes captura conueniet. Age, si quis hoc ipsum concupiuit: quod virgo eras? Age, si quis ne negare posses? ferrum appu- lit?

Epiphlexis, Asyncheton, Homoeoptoton.

Desertor patris, inimici cliens, vxoris mancipium, non fleuisti patrem, non quaesiuisti, sic inimico placuisti.

Concessio.

De vestali accusata, quod scripsisset hunc versum.

Felices nupta, moriar, nisi nubere dulce est.

Vixit modeste, castigate. Non illi cultus luxuriosior: non conuersario cum vitis licentior. Vnum crimen vobis confiteor: ingenium habet. Quidni inuideat Cornelia: Quidni illi, quae Catonem peperit! Quidni Sacerdotes parientibus?

Hyperypopsis.

De reo occiso in conuiuium à Flaminio. Inter temulentas reliquias sumptuosissima coena, & fastidiosos sub ebrietate cibos, modò excisum caput humanum fertur, inter purgamenta, & iactus conantium, & sparsam in conuiuium scobem humanus sanguis eueritur. Si quis autem est, iudices, qui desideret, vt Prætoris referam crudelitatem, quot præter hunc iugulauerit, quot innocuos damnauerit, quot carcere incluserit: huic ego me satis facturum polliceor. Vno conuiuium, cum sua prætura reum euoluam, instituantur ab isto in prouincia epulæ, & magnifico apparatu extruitur conuiuium, distinguuntur argenteis poculis aurea.

Quid multa? è carcere in conuiuium prætoris, cui stupenti misero meretricis aridet, interim virgæ promuntur, & victima crudelitatis ante mensam, ac Deos trucidatur. Me miserum, imperij Romani terrore lufisti! ô qui crudelitate superasti omnes tyrannos, soli tibi inter epulas voluptati fuit merentium gemitus.

Hic vltimus apparatus coenæ fuit. In eodem triclinio video Prætozem, amatorem, scorta, cædes. Meretrix, Prætori, Prætor prouinciae imperat. In conuiuium constituitur catenatus: qui cum languentes Prætoris istius aspexit oculos, existimans ipsum Prætoris beneficium dimitti, gratias isti agere, & vtrisque manibus mensam teuens: Dij, inquit, immortales tibi parem gratiam referant. Quicunque in eodem triclinio accubabat, alius vberum denisso capite flebat: alius auertebat ab illa crudelitate oculos: alius ridebat, quo grator esset meretrici. Hic iste inter va-

rios conuiuarum vultus submoueri iubet: miserum stare ad præbendas ceruices immotum. Interim distinguitur mora poculis: nec sobrii quidem carnificis manu, cuius Romanus occisus est. Non peto, quo minus securi percuriatur: illud rogo, legi potius, quam scorto cadat. Memento tertorem imperio quæri, non oblectamenta mulierculis. Quid ego nunc referam, iudices, ludorum genera, saltationes, & illud dedecoris certamen, Prætor ne semollius moueret, an meretrix?

Exsurgite nunc Bruti, Horatii, Decij, & cetera decora imperij. Vestri fasces, vestrae securæ, in quantum, Pro bone Iupiter! dedecus reciderunt. Istis obscenæ puellæ iocantur. Quid si per Deos immortales, nullo solemnitate die, populo inspectante, in foro conuiuium habuisset, non minuisse maiestatem imperij nostri. Atqui, quid interest conuiuium in forum, an forum in conuiuium attrahas? (Deinde descripsit qualiter in foro decolletur.) Ascendit prætor tribunal inspectante prouincia, noxia post terga ligantur manus, statim intento, ac tristi omnium vultu, fit à præcone silentium: Adhibentur deinde legitima verba, canitur ex altera parte classicum. Nunquid vobis videor describere conuiuiales iocos? Heu! quam dissimilis exitus initij: adest. Accusauit te: quis iudicauit te: qui te Prætor damnatum pronuntiauit: occidit meretrix.

Descriptio mutilorum.

Huic caci innitentes baculis vagantur, huic trunca brachia circumferuntur, huic cõuulsi pedum articuli sunt, & torti tali, huic elisa crura, illius immolatis pedibus, curibusque foemina contudit: aliter in quemque læuiens ossifragus iste, alterius brachia amputat, alterius enervat: alium distorquet, alium delumbat, alterius diminutas scapulas in deformem tuber extundit, & risum in crudelitate captat. Produe age dum familiam semiuiuam, tremulam, debilem, cœcā, mancam, famelicam, ostende nobis captiuos tuos volo, mehercules, nosse illum specum tuum, illam humanarum calamitatum officinam, illud infantium spoliarium, si a cuique calamitas, tanquam ars assignatur. Huic recta membra sunt, & si nemo obstat naturæ, proceritas micabit, ita frangatur, vt humo se alleuare non possit, sed pedum, crurumque resolutis vertebis replet: huic

Julium
Basium sen.
lib. 9. cont.
2. p. 92.
Albuzij
Sila.

Capite.

Sexti Seneca
ri Seneca
lib. 10.
cont. 3. p.
112. nu. 40.
p. 50.

huic extirpentur radicitus: huic speciosa facies est: Potest formosus mendicis esse; Reliqua membra inualida sunt, ut fortunæ iniquitas in beneficia sua læuientis, magis hominum animos peruellat. Sine satellitibus tyrannus calamitates humanas dispensat.

Gradatio mixta, cum Epanodo.

Cornelij

Hispani p.
1. cont. 1.
n. 30.

Homo est: non vis ali hominem? Cuius est: non vis alicuius? amicus est: non vis ali amicum? propinquus est: non vis ali propinquum? sic peruenitur ad patrem. Homo est, cuius est, amicus est, propinquus est. Ergo non erit vitium porrexisse stipem, nisi dixerit, pater est.

Pompeij

Silonis p.
14. n. 40.
1. 1. cont. 2.

Tu Sacerdos: quid si tantum capta? quid si tantum prostituta? quid si tantum homicida? quid si tantum rea fuisses?

Interrogatio.

Argentar.

seu. lib. 1.
cont. 1. p.
12. n. 50.

Accessit, inquit, ad me pater obrutus, fordidus, tremens, deficientibus membris: rogauit alimenta. Interrogo vos, iudices, quid facere oporteat? Nam istum non interrogo: scit quid facturus sim: nam patrem, ut alteri patri faciam iniuriam, alteri inuidiam. Cum vetuisset me alimenta præstare, si qua est fides, non putauit illum ex animo vetare. Lenocinatur, inquam, gloriæ meæ, ut videat etiam prohibitus aluisse.

Ad significandum fratrum odium

Emphasis.

Syriac. li. 1.

p. 13. n. 20.
cont. 1.

Vos, iudices, audite, quàm valdè egerim, fratrem rogavi.

Figura constans ob curis sententijs
per Mæoim.

Fului

Sparfi Seneca p. 14. n.
10. 1. 1. cont.
2.

Quid inclusa feceris, nec querere debemus, nec scire possumus.

Epistrophe nobilis cum Antihepsi:

Cornelij

Hispani cont.
2. p. 14. n.
10. 1. 1.

Sacerdoti pro libertate vota facienda sunt: captiua mandabitur? pro pudicitia vota facienda sunt: prostituta mandabitur? pro militibus vota facienda sunt: isti mandabitur: Ut enim decrat, & templa eas recipent, quas, aut carcer, aut Iupanar eiecit.

Antith.

Mento Seneca cont. 2

p. 14. 1. 1. n.
30.

Non potest in ea sperari Sacerdos, in qua sperari meretrix potest. Alijs oculis virginem leno æstimat, alijs pontifex.

Paralepsis cum descriptione, &

Apostrophe.

Describam nunc ego pendentem fluctibus:

carcerem, & catenas macie mea laxatas, & Hypotyph. detritam lateribus meis consciam malorum per Paralepsin. carinam, & obrutam perennibus tenebris feralis loci cruentam cœcitatem? Ista Quiritil. verò, si quid pudoris habeo, tacenda deest. 6. p. 17. sunt.

Protopopœia, cum Hypotypho,
& r. ticitia.

Non dignum illud spectaculum latroni. Hypotyph. bus erat, cum pater, filiusque de vinculis con- cum profe- tenderent, & sibi quisque carcerem vindicaret. Ego iam vsu defendebam meum, Quiritil. & in his annis iam maturam mortem alle- deest. 6. rebam. At ille contrà, ego te in calamita- p. 17. tibus deseram? Ego alligatum relinquam? & quodammodo ad matrem redibo, quæ misera desiderio tui dies, noctæque fletibus iungit, quæ viuere sine te non potest: Non dicebat tamen omnia, & cum assiduus planctus, & irrequietas diceret lachrymas, adiciebat, iam penè cœca est, fortasse si redieris, videbit. In summa, non recedo: fas est mihi etiam inuis parentibus bene facere. Non recedo, si perseueras, demus piratis lucrum. Aut vicarius ero, aut comes. Quantum inter hæc fleuit? Quandiu cecidit oculos suos? Si perseuerassem, duos ex cœcaram. Obstupuerunt pietate tanta, etiam latrones, & per immobiles ante vultus fletus cucurrit. Non tenuissent fortasse iuuenem, nisi redempturos parentes talem filium credidissent. Ipse in se transtulit ferros nexu; & hilarior alligatus est filius, quam solutus est pater. Supremum tamen, & nefas in æternum, me iam catenatis manibus amplexus, postquam mei cura discesserat, matrem, inquit, tibi per hæc merita commendo. Tu illam tuere, defende, ama, ne relinque, sic parva faciemus.

Abacta est à perituro prima mater, & mo- Item dul- do sedula ministeria seutorum repente mu- p. 25. tata sunt in mortis officia. Detrahuntur timentibus velamenta membris, & ut grassaturas manus totum corpus admitteret, nudatur miserabilis, ac desceda macies. Toto deinde tenditur toro, & ad immobilem, rigidamque patientiam per omnia leduli spatia duraturus exponitur. Accipit carnifex ille telum, non quo dextra statim totum vulnus imprimeret, sed quod leuiter, paulatimque descendens, animum in confi-

nō mortis, ac vitæ librato dolore suspende-
ret. Hæc exhortatio, hoc fuit perituri iuue-
nis alloquium: fortiter dura, patienter ad-
mitte, sanabitur frater. Non est quod exani-
metis metu, dolore deficias. Caue viscera ex-
clamatione ne lassēs, anhelitu, gemituque
concurtas, ne remedium pereat alienum.

Passus est miser discurrerem per omnia
reterati pectoris improbum vagæ artis erro-
rem. Contentum fuisse medicum, toto ho-
mine discentem primo putatis aspectu? E-
gesta sæpe vitalis, pertractata, deducta sunt,
fecerunt manus plura, quam ferrum. Stat
iuxta medicum pater, apertis visceribus, in-
hians stillantem animæ eadem cruentis ma-
nibus agitantiem, ne festinet, hortatur, iubet
akius, diligentiusque scrutari; interrogat,
dubitat, contendit, affirmat, & accipit de fi-
lij morte rationem. At mulier infelix cluis
aduoluta foribus, cruentumque secretum to-
to corpore effringens, velut super busta, ru-
mulosque clamabat: Audi, miserrime iuue-
nis, si quis adhuc tibi superest sensus, exau-

di, non permisit hoc mater, crede orbitati
meæ, crede lachrymis, nec frater hæc vellet
ratione sanari. Inter hæc reficiebatur miser
haustibus, detinebatur alloquijs, comprime-
batur residuus cruor, cludebantur aperta vi-
talia. Nemo vnquam tam noua pertulit com-
menta sæuitiæ, tanquam sanaretur occisus
est.

*Profopœcia per incisa in affe-
ctibus.*

Profopœcia per incisa in violento affe-
ctu. Pater petit ab vxore sepulturam filij,
quem ipsa insepultum volebat.

Per matrimonium te vetus, & per mutu-
am charitatem, quæ vtrique nostrum magno
constat, adijcio, per commune pignus, per an-
nos pariter actos, & beneficio filij plures, per
mecum in te obsequium iam mei miserere,
cuius soles. Crede mihi, hoc quod patior,
carcere peius est, captiuitate crudelius. Mea
illa pœna est. Quid tibi tantum
mali feci? quid
ostendi?

Finis libri Septimi.

